

EL MIRALL

Núm. 120

500 PTA / 3,01 Euros

Dossier

*PDS, el document
que planifica el
futur energètic
de les Balears*

Entrevista

*El Mirall conversa
amb Misericòrdia
Ramon bores
abans de dimitir*

Semblança

*Llucmajor,
el regne
d'Hamelín de
Biel Thomàs*

Reportatge

*Sindicats: en peu
de guerra per
la devolució del
seu patrimoni*

Seccions: itineraris • cinefàgia • art • llibres • la botiga

"SA NOSTRA"

2001

Fins al 30 de març

CONVOCATÒRIES D'AJUTS
PER A PROJECTES:

SOLIDARIS

CULTURALS

CONSERVACIÓ DE LA
BIODIVERSITAT

"SA
NOS
TRA"

Obra Social
i Cultural

Per a més informació:
Tel: 971 17 19 25
www.sanostra.es

EL MIRALL

EDITORIAL

DURA TAMEN MOLLI SAXA CAVANTUR ACQUA/LA UNED

4

DOSSIER

PDS, 15 ANYS DE PLANIFICACIÓ ENERGÈTICA

5

NOTES LITERÀRIES

PERE ROSELLÓ BOVER. POESIA SATÍRICA, ESCÈPTICA I NEOCLÀSSICA:
N. COMADIRA, V. PUIG I G. JAÉN

24

REPORTATGE

ANTONI OLIVER. SINDICATS: EN PEU DE GUERRA PEL RETORN
DEL SEU PATRIMONI

28

OPINIÓ

PERE MIRALLES. LES BIBLIOTEQUES EN EL MERCAT DE LA CULTURA

32

ENTREVISTA

PEP MINUESA. ENTREVISTA A MISERICÒRDIA RAMON
HORES ABANS DE LA SEVA DIMISSIÓ

34

SEMBLANÇA

RAMON TOUS. BIEL THOMÀS: LA SERENOR CREATIVA

42

SOCIETAT

ANTONI OLIVER. MIQUEL ÀNGEL LLONVOY: «LA DRETA NO VALORA LA
CULTURA, EN FA OSTENTACIÓ»

44

TENDÈNCIES

ITINERARIS: GASPÀR VALERO

CINEFÀGIA: MATÍAS VALLÉS

ART: CRISTINA ROS

LLIBRES: BIEL MESQUIDA

LA BOTIGA: EL MIRALL

48

REVISTA CULTURAL
Març de 2001 · Núm. 120

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
07001 Palma
President: Ferran Gomila
Editor: Antoni Mir

Producció, administració i
publicitat:
C/ de la Impremta, 1, pral. 2a
Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmases)
08003 Barcelona

Delegació a València:
C/ de Moratín, 15
46001 València

Web i adreça de l'OCB
a Internet
<http://www.ocbweb.com>
Correu electrònic:
ocb@ocbweb.com

Director:
Gaspar Valero

Director adjunt:
Antoni Llompart

Redactora en cap:
Joana Mas

Secretari de redacció:
Tomeu Martí

Consell de redacció/
col·laboradors
Antoni Oliver
Biel Mesquida
Pere Rosselló Bover
Antoni Mir
Antoni Llompart
Joana Mas

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió dels autors.

Coberta: Guillem Llabrés
Fotos: Pep Pastor

Disseny: Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició:
Ecogràfic

Impressió:
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel.: 971 47 57 54

Dipòsit Legal: PM 10.1987

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5105126723

Lletra de Convit 2001

■ D: c - v - b.

Any mossèn Alcover

Dura tamen molli saxa cavantur acqua

És un deure de justícia fer-nos present el desè aniversari de la mort de Francesc de Borja Moll i Casasnovas, fundador, juntament amb altres mallorquins destacats, de l'Obra Cultural Balear, copilot de la nau del diccionari i almirall de l'estol de nou volums publicats després de la mort del seu mestre, mossèn Antoni Maria Alcover, i dels deu que integren el *Diccionari català-valencià-balear*, publicats en ortografia normativa a l'editorial del carrer de la Torre de l'Amor entre 1950 i 1962.

En un temps d'extraordinària adversitat per a una llengua que portava més de dos segles relegada en els seus usos públics i dècades d'existència proscriu sota el franquisme, Francesc de Borja Moll va contribuir de manera decisiva a la reconstrucció d'una indústria cultural i d'un teixit cívic que varen fer possible la segona resurrecció literària del català insular, assentà les bases del seu present com a llengua de comunicació científica, refermà l'hàbit de llegir en català en bona part de la població i contribuï a l'alfabetització dels ciutadans de les Balears en el seu propi idioma en un temps en què l'escola no feia aquesta tasca, ans la desfeia.

Enmig dels cants de sirena de l'anticatalanisme rampant dels dictadors Primo de Rivera i Franco, Moll va saber mantenir l'obra de mossèn Alcover en les files de la unitat de la llengua per la qual sempre havia lluitat el canonge de Manacor i, en adoptar l'ortografia moderna, assegurà la plena continuïtat dels seus esforços i la seva inserció en la cultura catalana contemporània.

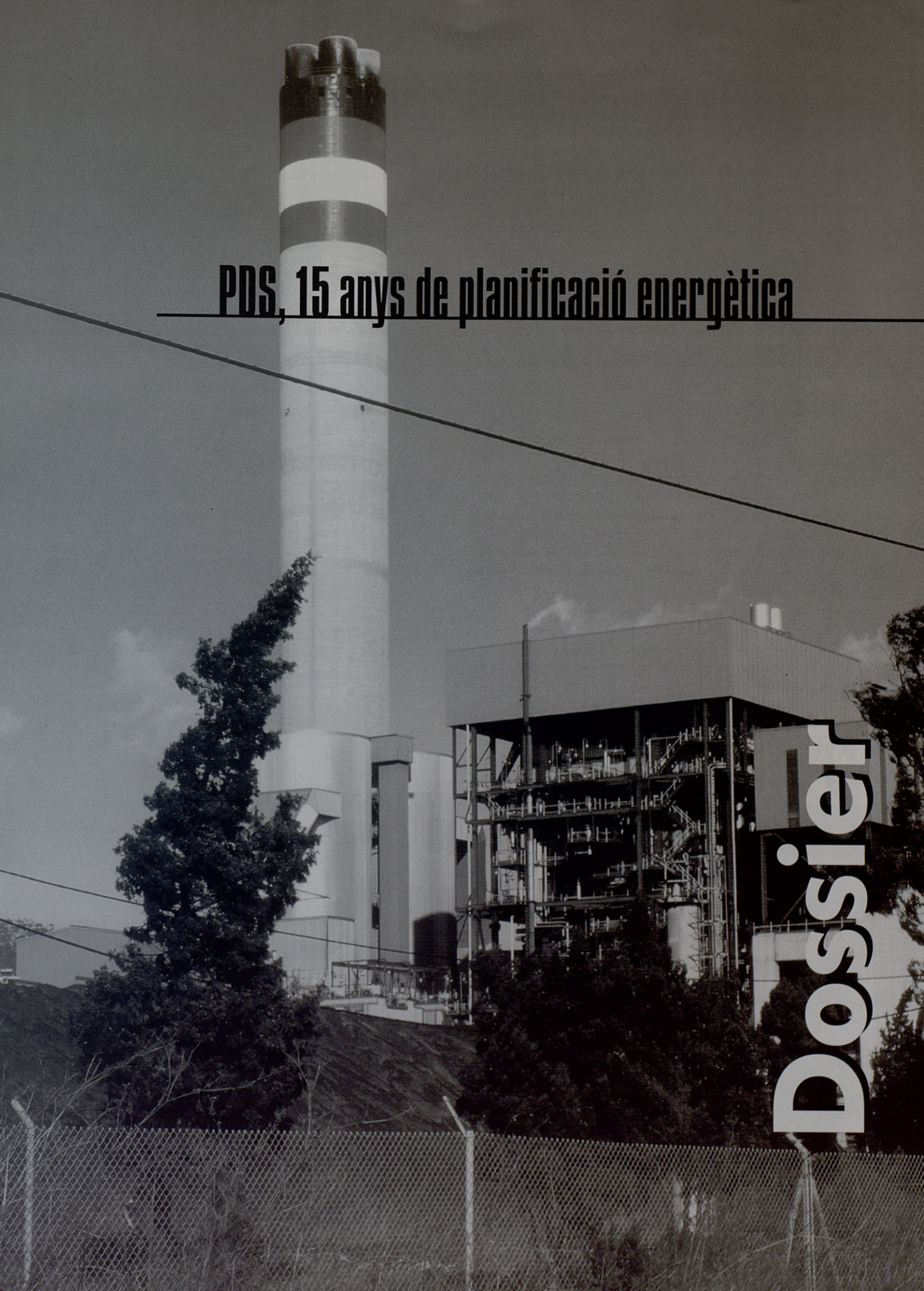
En un temps en què veus poderoses i malintencionades volgueren fer prosperar un anticatalanisme primari entre la gent del poble, el menorquí Moll va ser exemple vivent de mallorquinisme i de balearisme autèntics. La seva popularitat i la de molts dels seus treballs –la publicació de les rondalles, les emissions dramatitzades a ràdio popular, els seus manuals d'ortografia i gramàtica, el seu incansable activisme cultural–, així com la gràcia i l'enginy personal que prodigava, el varen convertir en perfecte exemplar d'aqueixa escassa espècie de savis que el poble reconeix espontàniament i naturalment com a tals, investits d'una autoritat que neix més de les virtuts personals i de l'obra ben feta, de l'autèntic *curriculum vitae*, que no dels graus acadèmics –ell mateix solia ironitzar sobre els doctorats i altres honors assegurant que els que havia pogut guanyar en la seva vida eren tots *laboris causa*.

Ara que la nostra llengua s'afronta a reptes ben diferents als que el senyor Moll hagué d'afrontar al llarg de la seva vida i en unes circumstàncies que de vegades semblen gairebé diametralment oposades a les de fa cinquanta anys –amb avenços en els àmbits formals i fort retrocés en els informals– és quan hem de fer-nos present l'exemple d'un home i d'una generació que va treballar amb constància –com les aigües molles en la roca dura– per obrir espais perquè la llengua hi florís, tant en el guix de les pissarres com en l'asfalt dels carrers.

La UNED

Amb l'episodi de la UNED, ha quedat una vegada més sense explicar per què un Estat que ha fet de la llengua castellana «el portaavions de la nostra política exterior», en paraules del president Aznar, no té recursos per mantenir una universitat pública a distància a les diverses províncies del seu territori, o per què aquesta universitat ignora la pluralitat de llengües i cultures de la població a qui serveix, o per què les polítiques culturals de les llengües no castellaneres han de recaure exclusivament en les institucions autonòmiques i locals dels territoris on es parlen i per què aquestes institucions encara han de dedicar una porció dels seus esquifits pressuposts a mantenir institucions d'abast estatal quan encara són a anys llum de poder garantir la supervivència de la cultura pròpia, completament abandonada per l'Estat i del tot mancada d'unes mínimes estructures de caràcter nacional que la posin en condicions de competir amb dignitat en el món de la globalització.

Mentrestant, esperam que el Govern de les Illes Balears faci possible, en col·laboració amb la Generalitat de Catalunya, l'extensió a les Illes Balears de la Universitat Oberta de Catalunya per tal que els mallorquins tinguem la possibilitat de seguir estudis a distància en una universitat moderna, ben dotada de mitjans, d'alt nivell i respectuosa amb la pluralitat lingüística i cultural de la societat que la manté.

PDS, 15 anys de planificació energètica

Dossier

La planificació energètica: una assignatura pendent

GABRIEL VICENS

És indubtable que la planificació energètica és fonamental a l'hora d'establir els principals eixos d'actuació en la política d'ordenació territorial. Al cap i a la fi, el desenvolupament econòmic, l'activitat sectorial i el creixement urbanístic mateix depenen en darrer terme de la potencia-
litat energètica instal·lada.

D'altra banda, és obvi que la generació, la distribució i l'ús de l'energia són processos estretament relacionats amb problemàtiques ambientals rellevants; ja sigui a gran escala, com són ara el canvi climàtic i la pluja àcida, o bé en l'àmbit més local, les emissions contaminants, els diversos impactes ambientals, etc. De fet, la tendència a relacionar els processos energètics amb les problemàtiques ambientals que se'n deriven fa oblidar sovint que l'energia disponible és, si més no, la cocausant de la insostenibilitat territorial, juntament amb altres factors de desestabilització.

A les Balears, la planificació energètica ha estat gairebé inexistent, almenys des del punt de vista polític. Ara, quan governa el Pacte de Progrés, s'està enllestit el Pla di-

rector sectorial energètic de les Illes Balears (PDS). Durant els dos mesos d'exposició pública ha rebut tot un seguit d'al·legacions i, una vegada ateses, el Consell de Govern podria aprovar-lo definitivament durant l'any 2001.

Aquest fet suposa, a la fi, afrontar d'una vegada per totes un tema de gran transcendència per a la nostra comunitat, ja que durant anys els successius governs anteriors mai no dugueren a terme una planificació energètica seriosa. Els projectes, sovint molt controvertits, acabaven en esborranys infructífers. N'és un bon exemple la polèmica macrocentral del sud de Mallorca, plantejada ara ja fa més de deu anys.

Malauradament, aquest immobilisme ha provocat que s'hagi dissenyat el PDS en un moment en

què la gestió energètica s'ha privatitzat totalment. És, en definitiva, una conjuntura política en què els interessos empresarials no coincideixen, ni de bon tros, amb els interessos de la societat.

El pla energètic era totalment necessari i urgent, i sens dubte ha suposat un esforç i una dedicació considerables a la Conselleria d'Innovació i Energia. En general, hi ha un consens prou ampli amb relació als punts més positius d'aquesta planificació: l'existència mateixa del pla després d'anys d'assignatura pendent; els estudis que s'han fet sobre el tema, que permetran l'anàlisi rigorosa de la situació energètica de les Illes; la inclusió d'energies renovables; la detecció i localització de deficiències a la xarxa elèctrica, etc.

Això no obstant, també cal dir que el PDS ha rebut dures crítiques d'algunes institucions i entitats. Crítiques i objeccions adduïdes a un excessiu desenvolupisme i a la insuficient projecció de les energies renovables. Però, intentem analitzar les grans línies de planificació energètica projectades atenent les dades del pla mateix i, a la vegada, provem de reflectir les principals objeccions a aquest pla energètic.

Infraestructures actuals

El consum energètic de les Illes mostra un creixement continu al llarg dels darrers anys i l'any 1999 ha arribat als 1770 ktep (tep=tones equivalents de petroli), la qual cosa determina un increment del 54% respecte del consum de l'any 1990 i un 9% respecte del consum de 1998. L'evolució del consum energètic durant el període que analitza el PDS (1990-1999) és de creixement moderat en els primers anys i molt més acusat a partir de 1994, bàsicament a causa del transport (nou aeroport, augment de l'activitat turística, etc.).

Si analitzam el consum final energètic per sectors econòmics durant l'any 1999, observarem que el sector primari representa a prop del 3%; la indústria, el 9%; el sector

residencial, el 12%; el sector serveis, el 15%, i, finalment, els transports suposen un 60% del total. Per descomptat el transport concentra la major part de les necessitats energètiques i, de fet, durant la darrera dècada ha crescut una mitjana anual del 4,6%.

Aquestes dades demostren clarament que si es pretén engegar plans d'estabilització del consum energètic és totalment necessària una política de transports paral·lela. Política de transports que no ha de potenciar, contràriament a allò que s'ha fet fins ara, el transport de cotxes particulars, sinó que ha de fomentar decididament el transport col·lectiu i les mesures d'ordenació territorial que permetin reduir substancialment les necessitats generals de transport.

Tal com apunta el PDS, el consum energètic de les Balears està per sota de la mitjana europea. Però, tot i així, cal reconèixer que l'activitat industrial a les Illes és molt reduïda i sobretot que les qüestions climàtiques anul·len les possibles comparacions.

Pel que fa a l'estructura organitzativa actual de generació d'energia elèctrica, a la comunitat balear hi

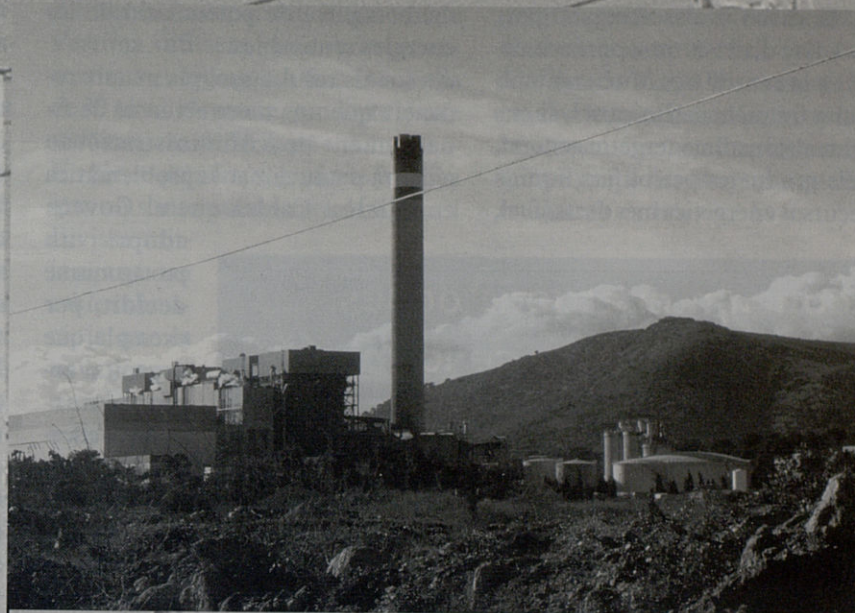
ha dos sistemes independents de producció, transport i distribució d'energia. Per un costat, hi ha el sistema Mallorca-Menorca i, per l'altre, el sistema Eivissa-Formentera. Dins cada sistema les illes es connecten mitjançant cables submarins. A la taula 1 podem observar la potència nominal instal·lada a tots dos sistemes a finals de 1999. Aquest mateix any la central d'Alcúdia va generar el 79% de l'energia produïda al sistema Mallorca-Menorca, mentre que a la central d'Eivissa els motors dièsel varen generar el 99% de

El transport concentra la major part de les necessitats energètiques

l'energia produïda.

Quant a les instal·lacions de transport d'energia elèctrica, dels 1.131 km de circuit d'alta tensió, 68 km corresponen als enllaços submarins entre Mallorca i Menorca i entre Eivissa i Formentera. Així mateix, hi ha 38 subestacions de transformació.

Si consideram els combustibles, el carbó (hulla de Sud-àfrica) és el principal combustible a fi de garantir la generació d'energia elec-

Es Murterar.

trica. El carbó es descarrega al port d'Alcúdia i d'allà es transporta en camions a la central des Murterar amb una alta freqüència. En canvi, si ens referim al consum energètic general, són els productes petrolífers líquids els recursos energètics més usats (fuel,

del consum i de potenciació de les energies renovables.

Atesos els resultats, el pla mateix reconeix que una mera actuació de finançament de l'Administració no ajudarà a solucionar la problemàtica energètica. Caldrà que el Govern

adopti un protagonisme decidit, per exemple, que organitzi accions normatives encaminades a

suprimir determinades barreres que entrebanquen les energies renovables. Una de les principals objeccions que s'han fet al pla energètic fa referència a una previsió massa exagerada de la demanda, especialment si es vol ser coherent amb les mesures d'ordenació territorial que es promouen des del Pacte de Progrés. Les previsions parteixen de la base que durant els propers anys es continuarà amb el

mateix creixement urbanístic, turístic i immobiliari. Així, el 2015 es preveu un increment de la demanda de més del 100% en el sector residencial, del 80% en el sector serveis i del 75% en els transports.

Pel que fa a l'energia elèctrica es calcula un increment de la potència fins a aconseguir més de 1.900 MW, un augment del 75% respecte de la potència instal·lada actualment, 1.100 MW. Una previsió de la demanda tan elevada suposa acceptar un increment molt alt de l'edificació residencial i turística, un augment considerable del transport i, en definitiva, un consum de territori pel cap baix igual al que hem patit fins ara.

Propostes de planificació

El PDS estableix que el combustible que possibilitarà el futur increment de consum energètic serà el gas natural. Sembla encertat acceptar com a futur combustible el GN, ja que és el

El consum energètic de les illes està per sota de la mitjana europea

gasoil, benzines i querosè). A més, també cal considerar els combustibles gasosos: com ara els gasos líquids del petroli (propà i butà) i el gas canalitzat (únicament a Mallorca).

Previsions energètiques

El PDS estableix una previsió de les necessitats energètiques durant els propers 15 anys, el període 2000-2015, amb revisions quinquennals. L'objectiu final és fixar les infraestructures necessàries per abastar la demanda que s'origini i així garantir el subministrament energètic.

L'anàlisi es du a terme atenent quatre hipotètics escenaris. Dos escenaris preveuen l'evolució de la demanda sense cap tipus de política d'estalvi energètic, ja sigui esperant una demanda alta com a conseqüència d'un període de gran activitat econòmica o una demanda més aviat baixa que correspondria a un període de baixa activitat econòmica. Els altres dos escenaris projectats consideren també períodes d'alta i baixa demanda energètica respectivament, però es consideren polítiques de racionalització

Els transports suposen un 60% del total del consum d'energia

SYP CONSUM

**PRIMERA CADENA MALLORQUINA
DE SUPERMERCATS**

TELÈFON D'ATENCIÓ AL CLIENT: **902 42 42 60**

combustible d'origen fòssil amb menor incidència mediambiental. L'ús del GN podria reduir notablement les emissions de gasos contaminants a l'atmosfera.

D'altra banda, el GN ofereix moltes possibilitats de diversificació de les fonts energètiques, és més eficaç com a combustible i mostra en el mercat un preu competitiu. Així mateix el GN permet el consum domèstic directe, la possibilitat de descentralització d'energia i la cogeneració, aspectes cabdals per a les modernes planificacions energètiques.

Segons ha manifestat la Direcció General d'Energia, el transport de GN es portarà a terme mitjançant un gasoducte d'interconnexió entre la xarxa estatal de gasoductes i les Balears. Concretament, el gasoducte proposat constarà de tres trams: Otinyent-Oliva 46 km; Oliva-Sant Antoni (Eivissa) 123 km; i Eivissa-Mallorca (Sant Joan de Déu) 150 km.

De la mateixa manera, serà necessària la construcció d'una xarxa insular de gasoductes a Mallorca i la interconnexió des de Sant Antoni de Portmany fins a la central elèctrica

d'Eivissa. La capacitat del gasoducte s'estima suficient per cobrir les necessitats energètiques fins més enllà de 30 anys i el mateix gasoducte té una vida mitjana de 50 anys.

En conseqüència, el projecte implica que no s'interconnectarà Mallorca i Eivissa mitjançant un cable submarí, ja que la nova generació elèctrica a Eivissa es podrà dur a terme amb GN. A Menorca, en canvi, es mantindrà la solució del cable de connexió amb Mallorca i el gas, en principi, no hi arribarà en gasoducte, tot i que alguns col·lectius així ho han demanat.

Quant a les infraestructures necessàries per aconseguir la generació d'energia elèctrica es preveuen les actuacions següents. L'adequació temporal de dos grups de fuel a Sant Joan de Déu i baixa definitiva dels tres grups restants. El 2002, s'eliminaran aquests dos grups i probablement s'instal·larà un

grup de cicle combinat de 202 MW. S'elimina la turbina de gas de Son Molines de 10,9 MW i es manté la potència elèctrica dels altres grups. També es mantenen en funcionament els quatre grups des Murterar que funcionen amb carbó.

El gas natural és eficaç com a combustible i té un preu més competitiu

Les quatre turbines de gas instal·lades a Son Reus el 2000 funcionaran amb gas natural a partir del 2005. A Son Reus s'instal·laran progressivament noves unitats fins a arribar a tres grups en cicle combinat el 2010. Així mateix, s'amplien les turbines de gas a gasoil de la central de Maó en dues unitats més, s'amplien els grups dièsel d'Eivissa en dos grups cada un i s'instal·laran tres turbines de gas que a la llarga funcionaran amb gas natural. Aquestes actuacions permetran l'any 2015 aconseguir la distribució de potència instal·lada neta que figura a

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

SISTEMA	CENTRAL	POTÈNCIA NOMINAL	INICI SERVEI ANY
MALLORCA-MENORCA	ALCÚDIA II 4 grups de carbó 2 grups turbina gas	510 MW - MW	1981-1997 1989
	SANT JOAN DE DÉU 5 grups de fuel	195 MW	1968-1973
	SON MOLINES 3 grups turbina gas	64 MW	1965-1980
	MAÓ 3 grups motor dièsel 2 grups turbina gas	47,4 MW 76 MW	1991 1993-1999
	SON REUS Incineració RSU	20 MW	1996
EIVISSA-FORMENTERA	EIVISSA Motors dièsel (x11) Turbina gas	117,7 MW 25 MW	1971-1993 1998
	FORMENTERA Turbina gas	14 MW	1999

Taula 1. Potència nominal instal·lada a les Balears a finals de 1999

la taula 3.

Per tal de garantir el subministrament d'energia es consideren necessàries cinc noves línies de transport, especialment de Son Reus a Alcúdia, cinc noves subestacions a Mallorca, una a Eivissa i vuit línies d'alta tensió per fer operatives les subestacions.

Pel que fa a energies renovables,

la seva preocupació per les repercussions ambientals del PDS. Les crítiques comprenen tot un ventall de temes referents a la conservació del territori, impactes ambientals, incompliment d'acords internacionals, permissió de desenvolupament desmesurat, etc. De les diverses qüestions plantejades, tal volta, convé ressaltar les següents.

Tot i que el GN és un combustible molt menys contaminant, des del punt de vista del balanç ecològic, l'agressió ambiental es manté,

ja que es preveu l'ús del GN bàsicament per cobrir l'increment de potència elèctrica i no per substituir la utilització de carbó. Es conserven 510 MW de la central des Murterar, que tenen un altíssim cost ambiental.

Malgrat que es preveu eliminar progressivament els grups de fuel de Sant Joan de Déu, també es reconeix la voluntat d'incorporar un cycle combinat de 202 MW de potència. Això significa renunciar al

desmantellament total de la central, reivindicació ja històrica i solució repetidament promesa per les diferents administracions. A més, cal dir que per raonaments estrictament tècnics es projecta l'arribada del gasoducte per aquest indret. En aquest sentit la Direcció General d'Energia ha manifestat que la recepció del gasoducte no suposa la instal·lació de dipòsits d'emmagatzematge ni cap altra infraestructura de risc.

Quant a les energies renovables, es critica la insuficient representació que obtenen en els PDS. Les actuacions previstes fins al 2015 (vegeu taula 4) resulten massa incipients, especialment pel que fa a l'energia solar fotovoltaica. Paga la pena recordar que la Unió Europea, l'any 2010, preveu un 22% de proveïment d'energia mitjançant energies renovables. Les actuacions projectades no arribarien al 6% del total de la potència elèctrica instal·lada. A més, cal pensar que en 15 anys les noves tecnologies poden fer variar molt a l'alça l'ús d'aquest tipus d'energia. En aquest sentit, cal reflexionar sobre l'opinió del Col·legi d'Enginyers Industrials quan manifesten que l'horitzó d'actuacions (15 anys) és una eternitat, ja que les planificacions a la Península són pel cap alt de 4-5 anys i amb revisions anuals.

L'increment de la generació elèctrica, ateses les previsions fetes, suposarà un augment considerable de les emissions de gasos a l'atmosfera. Es posa de manifest, així, un incompliment dels compromisos signats en l'àmbit internacional. A tall d'exemple, si no es prenen mesures complementàries, no es compliran els acords de Kyoto signats per l'Estat espanyol a fi de reduir les emissions de gasos d'efecte hivernacle un 8% abans del 2012, amb relació als nivells de 1990.

El pla projecta l'ampliació de la central de Son Reus, que generarà una potència elèctrica de prop de 500 MW, potència molt semblant a l'actual de la central des Murterar. A més a més, s'han criticat les qua-

Es preveu incentivar les instal·lacions d'energia solar fotovoltaica i tèrmica

es preveuen actuacions en tres àrees bàsiques: incentivar les instal·lacions d'energia solar, tant fotovoltaica com tèrmica, augmentar la producció elèctrica a partir de biomassa i, finalment, instal·lar parcs d'energia eòlica a Menorca.

Objeccions al pla

Tal com s'ha dit, el pla ha rebut una quarantena d'al·legacions de les quals més de la meitat mostren

COMBUSTIBLE	REDUCCIÓ (%)			
	SO ₂	NO _x	Cendres	CO ₂
FUEL	100	40	100	30
CARBÓ	100	50-80	100	50

Taula 2. Reducció percentual d'emissió de contaminants si s'utilitza GN en comptes d'altres fonts d'energia

ILLA	CENTRALS	TIPUS I GRUPS	INICI SERVEI ANY	POTÈNCIA TOTAL NETA
MALLORCA	ALCÚDIA,	4 Grups de carbó	1981-1997	471,8 MW
	Son MOLINES,	8 Turbines de gas	1980-2000	260,2 MW
	Son REUS,	Incineració RSU	1996	20 MW
	Sant JOAN de DÉU	4 Cicles combinats	2002-2015	684,1 MW
		Cogeneradors		50 MW
	TOTAL MALLORCA 17 grups			1.486,1 MW
MENORCA	MAÓ	3 Grups dièsel	1991	43,8 MW
		4 Turbines de gas	1993-2010	143,6 MW
	TOTAL MENORCA 7 grups			187,4 MW
EIVISSA I FORMENTERA	EIVISSA	11 Grups dièsel	1973-2001	138,0 MW
		5 Turbines de gas	1967-2010	142,6 MW
	FORMENTERA	1 Turbina de gas	1966	10,9 MW
	TOTAL PITIÜSES 17 grups			291,5 MW
TOTAL ILLES BALEARIS				1.965,0 MW

Taula 3. Potència neta instal·lada a les Illes Balears el 2015.

TIPUS D'ENERGIA / ESTAT ACTUAL	ACTUACIONS	PRODUCCIÓ 2015
Solar tèrmica 54.000 m ² de panells	400.000 m ² addicionals	32.000 tep/any
Solar fotovoltaica 527 Kw	7.300 kW nous	600 tep/any
Eòlica -	instal·lació de 75 MW	14.600 tep/any
Biomassa 45.800 tep/any	110.600 tep/any	110.600 tep/any

Taula 4. Plans d'actuació quant a energies renovables (2000- 2015)

tre xemeneies de 50 metres d'altura que juntament amb la xemeneia de la incineradora, de 60 metres d'altura, poden provocar un impacte visual considerable. Tot això, no cal dir-ho, genera fortes protestes procedents dels veïns de Palmanyola, Bunyola, Marratxí i Palma.

Aquests problemes, i d'altres, s'hauran d'afrontar políticament i solucionar tant com es pugui. Calen plans d'estabilització de la demanda, plans de millora de l'eficiència energètica i projectes decidits d'implantació d'energies renovables a curt termini.

Però, independentment, una societat que es considera conscienciada respecte dels problemes ambientals i en què tothom s'omple la boca d'educació ambiental, ha de demostrar quan fa falta tenir recursos de racionalització del consum energètic. És evident que es produeix una forta contradicció quan la societat demana garantia de subministrament energètic i alhora refusa noves instal·lacions i infraestructures. Mentrestant, el consum augmenta de manera imparable, i les Illes han heretat de governs anteriors una manifesta precarietat d'infraestructures de generació i distribució d'energia.

**Gabriel Vicens és professor del Departament de Biologia de l'IES Sineu i professor associat del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB.*

Van Gogh

Algunes de les

matisse

millors firmes en el

Cézanne

tractament de la llum.

FECSA

enher

Grupo Endesa

Pla energètic:

Adéu als límits del creixement?

JORDI LÓPEZ

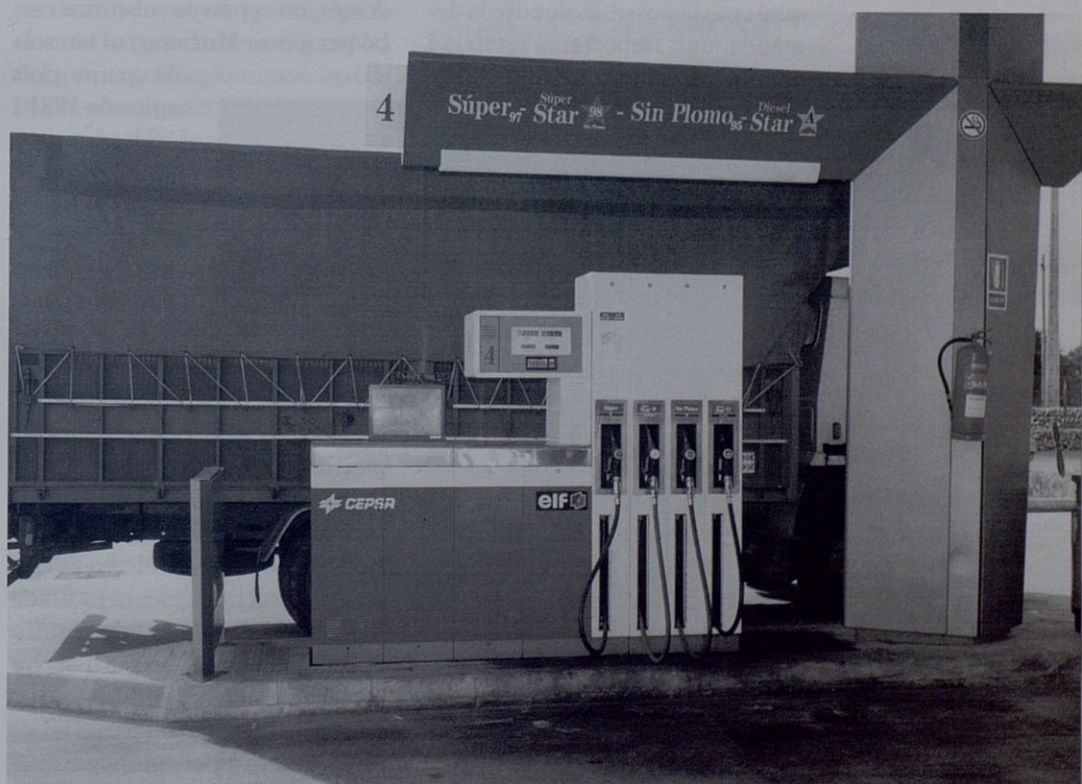
El pla arriba després de les panes elèctriques del darrer estiu i d'una dècada marcada per conflictes socioambientals relacionats amb el subministrament energètic. El pla energètic deixa enrere el rebutjat projecte de macrocentral elèctrica de carbó i port energètic a s'Estalella o la connexió elèctrica Mallorca-Eivissa, que implicava travessar bona part de la pitiüsa major amb línies d'alta tensió.

El pla acaba també amb una dècada d'incertesa amb relació al futur energètic. A finals de 1989, Gesa anunciava que calia una nova central tèrmica de carbó a s'Estalella perquè les previsions de creixement del consum d'electricitat eren del 30% en cinc anys. L'oposició ciutadana i ecologista va forçar el Govern a encetar el procés d'elaboració del pla energètic. La recessió de 1992 i 1993 va refredar el debat social i l'empenta planificadora. Amb l'inici de l'acceleració econòmica desbocada d'aquest final de segle tornaren les urgències: l'any 2000 es marcava com a límit de garantia en el subministrament. Mentre el procés planificador continuava el seu camí tortuós, els increments en el consum elèctric imposaven mesures d'urgència mentre s'esperava que arribàs la solució definitiva, com tan sovint passa en aquesta comunitat. Gesa ajornà el desmantellament de Sant Joan de Déu i amplià discretament la potència elèctrica, primer amb dos nous grups de carbó a Murterar el 1997 i després mitjançant la instal·lació de turbines de gas a Son Reus a partir de 1999. Així es va donar resposta a uns creixements en algun moment superiors al 10%, més propis d'una república bananera que no d'un país amb un

alt nivell de desenvolupament.

Paga la pena recordar els tombs que varen experimentar els intents de planificació energètica. Inicialment, el Govern va contraposar a la demanda de Gesa la possibilitat d'arribada de gas natural, la qual cosa obria les portes a ubicar una nova central de gas a Palma i no al litoral de Lluçmajor, en contra del criteri de Gesa. A continuació, es va passar a planejar l'opció d'enllaç elèctric amb la Península, amb el suport vehement de l'eurocomissari Abel Matutes i rebutjada amb la mateixa intensitat pel president de Gesa Feliciano Fuster. Finalment, es va optar per l'arribada del gas tal com defensava el Govern central. En els darrers anys del Govern del PP encara es discutien les opcions de transport amb vaixell o gasoducte per a l'ar-

El dia 20 de setembre de l'any passat, la Comissió de Coordinació de Política Territorial va aprovar inicialment el Pla director sectorial energètic de les Illes Balears elaborat per la Conselleria d'Innovació i Energia. L'aprovació definitiva està pendent de les al·legacions que es puguin incorporar a la versió inicial.

ribada del gas natural, així com Palma o Lluçmajor com a possibles punts d'arribada. Finalment, abans del canvi polític de 1999, el Govern ja s'havia definit clarament per l'arribada del gas amb vaixell, encara que sense definir la ubicació de les instal·lacions de recepció.

Gas sí, però no així

El pla del Govern de progrés preveu finalment el gasoducte amb Sant Joan de Déu com a punt d'arribada. D'entrada, no hi ha cap emperò ecologista a l'arribada de gas natural a les illes. El gas natural és un combustible fòssil, però és més net que el carbó i el petroli perquè no té sofre, de manera que es redueix la contaminació àcida, i perquè la seva combustió produeix manco diòxid de carboni amb relació a una mateixa quantitat d'energia produïda. Altres avantatges del gas, que el converteixen en un bon combustible de transició cap a un futur d'energies netes, són: la seva bona aplicació en cogeneració (la cogeneració és l'aprofitament per a usos tèrmics de les calors residuals generades per la producció d'electricitat en els punts de consum mateixos, la qual cosa fa possible atendre la demanda amb importants estalvis i

regasificació necessàries en cas de transport del gas amb vaixell, que equivalen a un edifici de 13 pisos d'alçada.

Però més enllà de la qüestió de l'arribada del gas, s'ha de lamentar l'escassa atenció pública que ha despertat l'aprovació del pla, que és el pla director sectorial més important que es pot aprovar aquesta legislatura, tant pel volum de les inversions previstes com per la seva incidència ambiental i territorial. De fet, des de l'ecologisme la principal preocupació és com i per a què s'utilitzarà el gas natural que començarà a arribar a les illes.

El pla energètic preveu instal·lar 750 nous MW de potència elèctrica, bàsicament turbines de gas a Son Reus i Sant Joan de Déu. El gas natural que començarà a arribar s'utilitzarà a més de i no en lloc de. Les turbines de gas concentrades a Son Reus i Sant Joan de Déu no aprofiten els avantatges del gas quant a poder descentralitzador i capacitat de donar una resposta modular a la demanda. És millor utilitzar el gas natural en instal·lacions descentralitzades de cogeneració en punts de gran consum d'energia elèctrica i tèrmica com hospitals, poliesportius, hotels, urbanitzacions, etc.

A més, no es preveu substituir carbó per gas a Murterar, ni tan sols els grups més antics de 1981 i 1982, cosa que seria fonamental per reduir les emissions que contribueixen al canvi climàtic. Aquesta substitució és complexa, però tècnica-

ment viable. Al marge de la voluntat política que exigiria aquesta mesura contrària als interessos de Gesa perquè implicaria reconvertir instal·lacions que encara no estan amortitzades, el problema és que el pla energètic presenta limitacions com a instrument de planificació pel fet de ser un pla director sectorial emanat de la Llei autonòmica d'ordenació territorial de 1987. Això fa difícil que pugui esta-

blir compromisos vinculants per a empreses energètiques privades més enllà de les vinculacions territorials del pla.

A més a més, el marc legal europeu estableix límits creixents a la planificació en un mercat europeu de l'energia cada cop més liberalitzat. La regulació estatal tampoc no afavoreix la planificació: la llei del sector elèctric de 1997 i la llei estatal d'hidrocarburs estableixen que la planificació energètica només té caràcter indicatiu, i consagren la llibertat d'elecció de combustible i ubicació per a les infraestructures de subministrament energètic.

Increment d'emissions

Les noves turbines de gas a Son Reus i Sant Joan de Déu es justifiquen perquè els escenaris d'evolució dels consums que preveu el pla energètic suposen increments importants. Es plantegen quatre escenaris que combinen demanda alta i baixa amb estalvi o sense. Els resultats són l'increment en el consum d'electricitat del 50% al 88% per al 2015, i del 42% al 64% per a la demanda energètica global, que inclou a més de l'electricitat el consum de derivats del petroli.

Aquestes previsions de creixement del consum d'energia produïrien un increment inacceptable de les emissions de diòxid de carboni responsables del canvi climàtic i impedirien el compliment de l'acord del Parlament de les Illes Balears de reducció de les emissions de CO₂ aprovat la passada legislatura a proposta d'Els Verds, així com dels compromisos de Kyoto. Els acords de Kyoto obliguen la Unió Europea a reduir les emissions de gasos hivernacle en un 8% abans del 2012 amb relació als nivells de 1990.

El nivell actual d'emissions de diòxid de carboni ja és inacceptable i en la darrera dècada s'ha incrementat un 53%. Les emissions de diòxid de carboni per càpita són a les Balears de l'ordre de 8 tones/any, enfront d'una mitjana mundial de 4 tones/any. La causa

No hi ha cap emperò ecologista a l'arribada del gas natural

d'una forma descentralitzada i modular) i les possibilitats que ofereix d'extensió del gas ciutat a les localitats més importants de les illes, la qual cosa permet substituir el malbaratador ús d'electricitat per gas en usos tèrmics (cuines, estufes i termos).

La millor opció d'arribada del gas és el gasoducte, tal com ha triat el Govern. Els motius són territorials i paisatgístics perquè s'evita l'impacte al litoral de les instal·lacions de

d'aquesta elevada contribució balear al canvi climàtic, que dobla la mitjana mundial, és el consum d'1,2 tones de carbó per persona i any, bàsicament transformat en electricitat, i de l'equivalent a 13 barrils de petroli per persona i any, sobretot com a combustibles per a automoció (4,7 barrils per persona i any) i per a aviació (3,7 barrils per persona i any).

Per tot això, s'ha de defensar l'elaboració d'un pla de protecció del clima demanat pel Parlament amb l'objectiu d'atendre els compromisos de reducció de les emissions de CO₂. Aquest pla també ha d'incloure pautes de reducció de les emissions en el sector del transport, que després de la generació d'electricitat és el que més contribueix al canvi climàtic.

Manca d'ambició

Un altre punt feble del pla energètic és la seva manca d'ambició, que es posa de manifest pels objectius insuficients d'estalvi i ús eficient de l'energia que preveu. I encara és més preocupant el fet que els objectius no estan incorporats en el text normatiu del pla, ni hi ha garanties de finançament que permetin assegurar el compliment de les previsions.

Els objectius de cogeneració són insuficients. L'arribada de gas natural faria possible la producció descentralitzada d'energia elèctrica i tèrmica en els punts d'elevat consum mitjançant turbines de gas de cicle combinat a un nivell molt superior al que preveu el pla. Dissortadament, el decret Aznar de liberalització econòmica aprovat l'any 2000, que també afecta els horaris comercials, redueix les ajudes per als autoproduïdors eficients. Pel que fa a la gestió de la demanda per fer front als increments dels consums, el pla energètic també queda curt: reduir les puntes de consum provocades per l'aire condicionat i l'enllumenat a l'estiu implicaria reduir les necessitats de potència per atendre aquestes puntes i evitar increments de potència fins al 75% previstos per a l'any 2015.

Quant a les energies renovables, els objectius d'energia solar tèrmica per a aigua calenta sanitària i d'eòlica són satisfactoris. Pel que fa a l'aigua calenta sanitària solar, l'objectiu és arribar en 15 anys a 500.000 m² i multiplicar per deu la xifra actual.

L'energia del vent permetrà aportar segons les previsions un total de 75 MW. Però els objectius d'energia so-

lar fotovoltaica són poc ambiciosos: es podrien establir objectius superiors als 7.000 quilowatts d'electricitat solar que preveu el pla si l'Administració central manté les ajudes als quilowatts solars introduïts a la xarxa elèctrica més enllà dels 50.000 quilowatts previstos en el conjunt de l'Estat. Per fer-se una idea del que representa, els 7 MW previstos equivalen a 3.500 instal·lacions domèstiques de 2 kW, o sigui, tan sols 233 instal·lacions per any fins al 2015

Creixement dels límits

Malgrat les seves limitacions com a instrument planificador, el pla energètic pot ser una oportunitat perduda perquè no aprofita prou els avantatges descentralitzadors del gas natural mitjançant instal·lacions de cogeneració, i perquè és poc ambiciós quant als objectius d'estalvi i d'electricitat solar. Però sobretot pot ser una oportunitat perduda perquè sobrevalora les previsions d'increment del consum d'energia.

En els darrers anys, el fort creixement econòmic i els preus dels combustibles baixos han provocat increments espectaculars en el consum d'energia fins i tot lleugerament superiors al creixement de l'activitat econòmica. La intensitat energètica que relaciona el consum d'energia i el PIB s'ha incrementat moderadament, és a dir, ara necessitem una mica més d'energia que fa deu anys per produir el mateix nivell de riquesa material. No és probable ni desitjable que

l'acceleració econòmica dels darrers anys es pugui mantenir en el futur. És més, l'experiència de països amb elevat nivell de desenvolupament i sensibilitat ambiental mostra que les polítiques actives d'estalvi fan possible deslligar l'ac-

El pla és poc ambiciós quant als objectius d'estalvi i d'electricitat solar

tivitat econòmica del consum energètic. Quant a l'evolució dels preus de combustibles que condiciona el consum, és probable que ens tro-

bem davant una situació estructural de preus elevats provocada per l'increment dels costos d'extracció dels combustibles i la disminució de les reserves. Tot això fa pensar que el pla energètic sobrevalora les previsions d'increment de la de-

convertint amb el pas del temps en el creixement artificial dels límits mitjançant opcions tecnològiques d'elevat cost econòmic i ambiental.

Les opcions tecnocràtiques es retroalimenten. Tenim l'exemple excel·lent de les dessaladores d'aigua de mar. Les dessaladores fan possible sobrepassar els límits que imposa l'escassetesa de

recursos hídrics. Però el seu elevat consum d'electricitat obliga a incrementar la potència elèctrica. A més, un excés de capacitat de dessalació en un cicle de pluvio-metria normal o humit afavorirà la pressió turística i urbanística perquè l'increment de l'oferta estimula la demanda en funció de les noves possibilitats que ofereix. Cada metre cúbic d'excés de capacitat de dessalació amb relació a les necessitats reals implica la possibilitat de cobrir tres noves places turístiques o residencials. I aquestes tres noves places d'allotjament impliquen, en el cas d'un turista alemany mitjà, l'emissió de 700 Kg de CO₂: 600 kg en els viatges aeris, 50 Kg en desplaçaments interiors en cotxe de lloguer, 40 Kg en electricitat consumida a l'establiment d'allotjament, la meitat de la qual s'ha d'atribuir a l'aire condicionat, i 10 Kg en consum d'aigua dessalada.

Ens trobam davant un pla desenvolupista i poc avançat ambientalment

manda: ja no podem continuar projectant cap al futur els insostenibles increments en el consum experimentats en el passat.

Encara que l'estabilització del consum energètic depèn més de la capacitat de població, i que per tant s'ha d'encarar amb una nova política de contenció de creixement turístic i urbanístic, la realitat és que una política més valenta en cogeneració, electricitat solar i gestió de la demanda permetria suavitzar molt més els increments previstos a partir de les tendències del passat.

Però el més preocupant del pla energètic és que les seves previsions desenvolupistes dificulten la possibilitat d'introduir límits físics al creixement macroeconòmic a les nostres illes. Els famosos límits al creixement recollits en el Llibre Blanc del Turisme de 1987 —quan parlava del territori, l'aigua i l'energia com a factors que limitaven el desenvolupament— s'han anat

Recuperar el futur

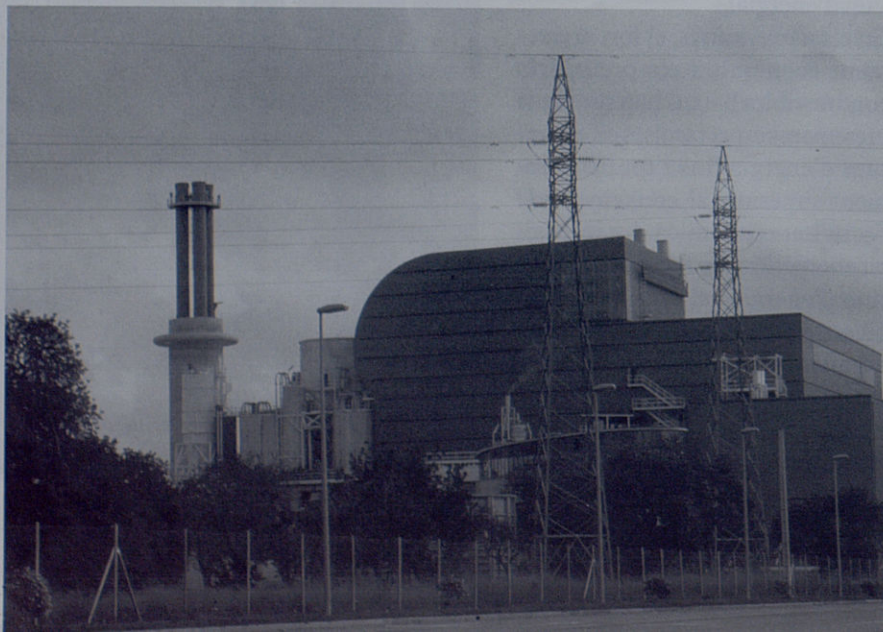
Les conclusions d'una lectura ecologista del pla energètic són que ens trobam davant un pla desenvolupista i poc avançat ambientalment, que no està a l'al-tura del que s'hauria d'esperar d'un Govern de progrés que vol fer del medi ambient l'eix central de la seva política. Però amb tot, el més preocupant és que el marge de maniobra del Govern en la definició del futur energètic de la nostra terra és cada vegada més magre.

En un món cada cop més globalitzat, on la capacitat de decisió de les institucions polítiques sotmeses a controls democràtics es cada vegada menor, el futur energètic dependrà més de decisions empresarials privades que no controlam que no de decisions polítiques adoptades per les nostres institucions democràtiques. I és que el futur energètic d'aquesta terra dependrà més de decisions empresarials dels grans majoristes turístics a Londres o Berlín i dels interessos privats dels accionistes de Gesa, que no de les decisions que el Govern pugui adoptar en l'àmbit de les seves competències. Per recuperar la capacitat de decisió sobre qüestions fonamentals que afecten el nostre futur, contrastant un dels efectes més perversos d'aquest fenomen que coneixem com a globalització, introduir millores en el pla energètic no és suficient. Exercir el dret ciutadà a definir els límits del creixement passa per centrar l'atenció també en les decisions empresarials privades de les companyies energètiques i en les polítiques del govern de l'Estat i de la Unió Europea.

Una màxima ecologista deia que per fer front a la crisi ecològica s'ha de pensar globalment i actuar localment. Si volem recuperar la capacitat de decisió sobre el nostre futur, haurem de començar a actuar també globalment.

***Jordi López és coordinador d'Els Verds de Mallorca.**

Son Reus.

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

Preveure el creixement, limitar la utopia?

ANTONI LLOMPART

Durant els mesos d'exposició pública, s'han recollit nombroses al·legacions que denuncien l'impacte ambiental del pla energètic

Catorze anys després de l'aprovació de la Llei d'ordenació del territori, que preveia el desplegament de plans directors sectorials, el Govern de les Illes Balears ha enllestit la redacció del Pla director sectorial energètic (PDS) de les Illes Balears, i, en dos mesos d'exposició pública, ha recollit una quarantena d'al·legacions, bona part de les quals denuncien el seu elevat impacte ambiental.

El pla energètic té per funció planificar en un termini de 15 anys (2001-2015) les mesures necessàries per garantir el subministrament d'energia a les Illes Balears en un context de fort creixement econòmic, increment del consum d'energia i liberalització de l'economia, que ha posat la gestió energètica en mans d'empreses completament privatitzades.

De fet, en la justificació de la memòria del pla energètic, el Govern

de les Illes afirma que les polítiques de liberalització fan més necessari que mai «un instrument que ordeni, controli i canalitzi el creixement del sector energètic» atès que «els interessos de les empreses no han de coincidir necessàriament amb els de la societat».

D'altra banda, i com resa la memòria del pla, «l'escalfament de l'atmosfera i altres signes d'insostenibilitat mediambiental fan palès que els interessos econòmics privats en el camp de l'energia haurien d'estar condicionats als interessos generals de sostenibilitat». I, doctrinàriament, rebla el clau en afirmar que «la política de l'Estat ha anat deixant als interessos econòmics privats aspectes essencials per al desenvolupament dels pobles, com ara l'energètic». Per això, conclou que l'objectiu del pla no pot cenyir-se a definir els emplaçaments idonis per a les infraes-

tructures de proveïment d'energia, sinó que «ha de moderar i reconduir el consum». Ara bé, malgrat aquests propòsits d'entrada, el pla preveu quatre possibles escenaris de l'evolució del consum brut energètic a les Illes Balears en el període 2000-2015 en els quals els ritmes de consum continuarien augmentant a un ritme frenètic, molt similar al dels darrers anys, fet que ens portaria a demandes situades entre les 2.700 i les 3.200 ktep (kilotones equivalents de petroli) cap a l'any 2015 (el 1999 no arribava a les 1.800 ktep i el 1996 estava per sota de les 1.500). D'altra banda, el pla recorda que el consum energètic per habitant a les Balears encara és per sota de la mitjana europea i molt lluny de les dades de països com els EUA, el Japó, Austràlia o els de l'antiga URSS.

Si bé el sector del transport s'emporta, amb diferència, la part del lleó dels consums energètics a les Balears, és la producció d'energia elèctrica per a la xarxa que alimenta els consums domèstics i industrials el problema més greu dels que ha de resoldre el pla, si més no des del punt de vista polític. La construcció de noves centrals generadores d'energia elèctrica, i àdhuc el manteniment de les existents, resulta cada dia més difícil en un territori congestionat que

viu de vendre la seva imatge i en una societat que no té una consciència ambientalista prou elevada com per moderar el seu consum d'electricitat o reorientar-ne la producció cap a sistemes renovables, però en la qual ningú no vol cap instal·lació industrial que alteri el paisatge de l'entorn on viu o estiuja. Les mobilitzacions del tipus NIMBY (sigles en anglès de «no al meu corral») són, en el millor dels casos, el preu mínim que haurà de pagar qualsevol govern que vulgui afrontar la qüestió.

Així, per exemple, al final de la dècada dels vuitanta es plantejà la necessitat de construir a mig termini una nova central elèctrica al sud de l'illa de Mallorca, l'indret elegit era s'Estalella, un paratge de la costa de Lluçmajor, pròxim als arenals de sa Ràpita i es Trenc i que va ser declarat Àrea Natural d'Especial Interès pel Parlament de les Illes Balears en ser inclòs en la Llei d'espais naturals. La proposta d'Endesa va ser contestada de manera pràcticament unànime per tot l'arc polític i tot just va obtenir el suport de la Confederació d'Associacions Empresariales de les

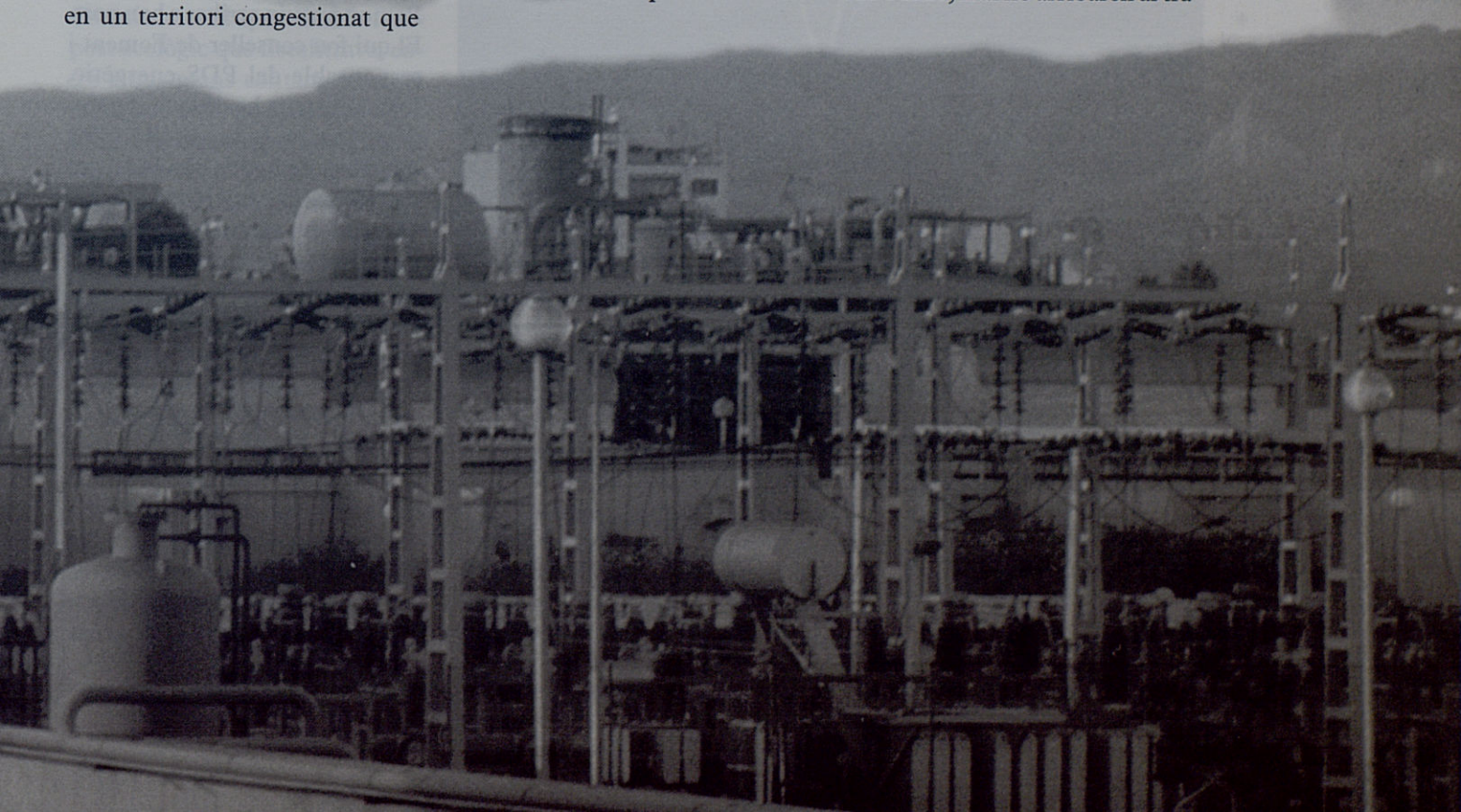
Balears (CAEB). La mobilització de veïns i ecologistes va donar el seu fruit i el projecte de construcció de la central de s'Estalella fou descartat.

Però el consum energètic al llarg de la dècada dels noranta ha cres-

L'objectiu del pla ha de ser moderar i reconduir el consum

cut de manera imparable (el consum de 1999 fou superior en un 53% al de 1990) a ritmes que han arribat al 9% anual assolit el 1999. La dècada ha superat totes les expectatives de creixement demogràfic i econòmic, la construcció s'ha desbordat i l'afluència de turistes i residents estrangers ha justificat la construcció del nou aeroport de Palma, que s'ha revelat com el gran consumidor d'energia del país. La realitat ha fet inajornable per més temps la necessitat de donar una resposta que permeti planificar el proveïment d'energia a les Illes Balears.

En la darrera legislatura de govern del Partit Popular es presentaren diversos esborranys del pla energètic de les Balears que, per una raó o altra, mai no arribaren al trà-

mit parlamentari. La principal novetat dels esborranys presentats a partir de l'etapa Soler consistia en l'aposta pel gas natural com a font d'energia. El gas natural, si bé produeix gasos (CO₂) responsables de l'efecte hivernacle, no resulta tan

illes i el continent i optàs per la construcció d'una planta de regasificació a prop de Palma va merèixer la contestació dels grups ecologistes, dels partits de l'oposició i de l'Ajuntament de Lluçmajor, que, de la mateixa manera que re-

butjà la central de s'Estalella el 1991, ara rebutjava la construcció de la planta de regasificació als penya-segats del seu municipi.

En l'època del PP cap esborray de pla energètic arribà al Parlament

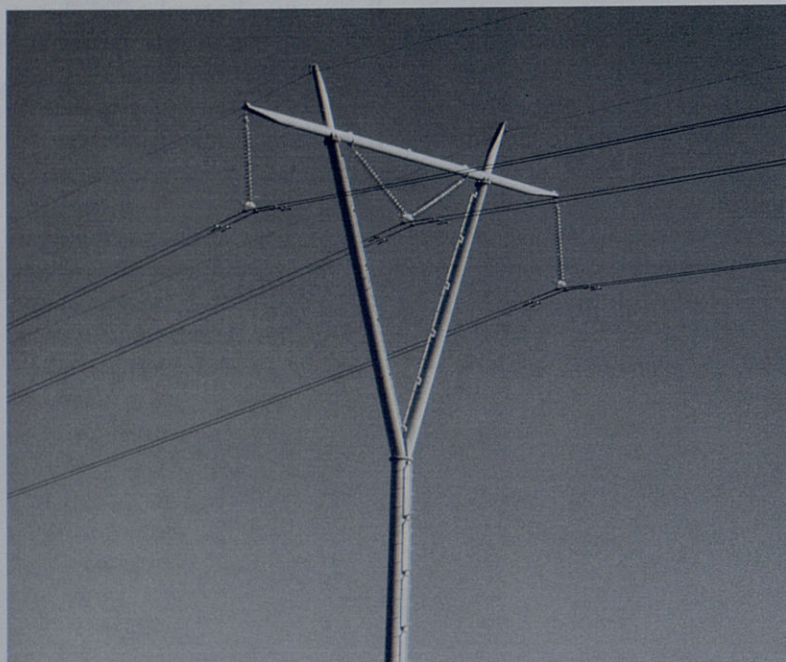
contaminant com els combustibles que s'estan usant en la producció d'energia elèctrica a les Balears (carbó i fuel). No obstant això, el fet que l'avanç del pla, presentat la primavera de 1999, poc abans de les eleccions que forçaren el relleu del Govern de la Comunitat Autònoma, descartàs la possibilitat de construir un gasoducte entre les

pi. L'elevat impacte visual que hauria suposat la ubicació d'aquesta planta a la badia de Palma —es parlà del dic de l'Oest— també va provocar el rebuig de nombroses entitats ciutadanes. Els projectes del Partit Popular també descartaven la possibilitat d'importar directament l'energia elèctrica produïda al continent a través de la instal-

lació d'un cable elèctric submarí, una hipòtesi que s'havia manejat a mitjan anys 90 i que s'afirmà que podria comptar amb ajudes directes de la Unió Europea.

La derrota electoral del PP en les eleccions autonòmiques de 1999 i la formació d'un govern d'esqueres, nacionalista i ecologista descartaren l'opció elegida pel Partit Popular. La nova responsable de la cartera d'Energia, Misericòrdia Ramon (ara substituïda pel nou conseller Priam Villalonga), deixà clar, des del primer moment, la seva voluntat de revisar la proposta redactada pel PP i mantenir oberta l'opció d'un gasoducte submarí, des d'Oliva (València) fins a Sant Antoni d'Eivissa i d'allà fins a Palma, com a alternativa a la construcció d'una central de regasificació a Mallorca, que seria imprescindible si s'optàs pel transport del gas líquid amb vaixells.

L'opció elegida ja ha estat desqualificada pel Partit Popular i per sectors ideològics afins amb diversos arguments: l'elevat cost, la inseguretat tècnica i el fet que desplaça l'impacte que es vol evitar a Mallorca a altres territoris. El fet que la Generalitat Valenciana i el Govern d'Espanya siguin en mans del Partit Popular suposa una complicació afegida perquè els plans concebuts per Misericòrdia Ramon puguin arribar a bon port. El qui fou conseller de Foment i responsable del PDS energètic, Joan Verger, ja ha dit que el gasoducte mai no es construirà i l'ha qualificat de fugida cap endavant de l'Executiu Antich. Pel que fa a l'aspecte econòmic, s'ha manejat la xifra d'un sobrecost de 25.000

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipem per l'aventura

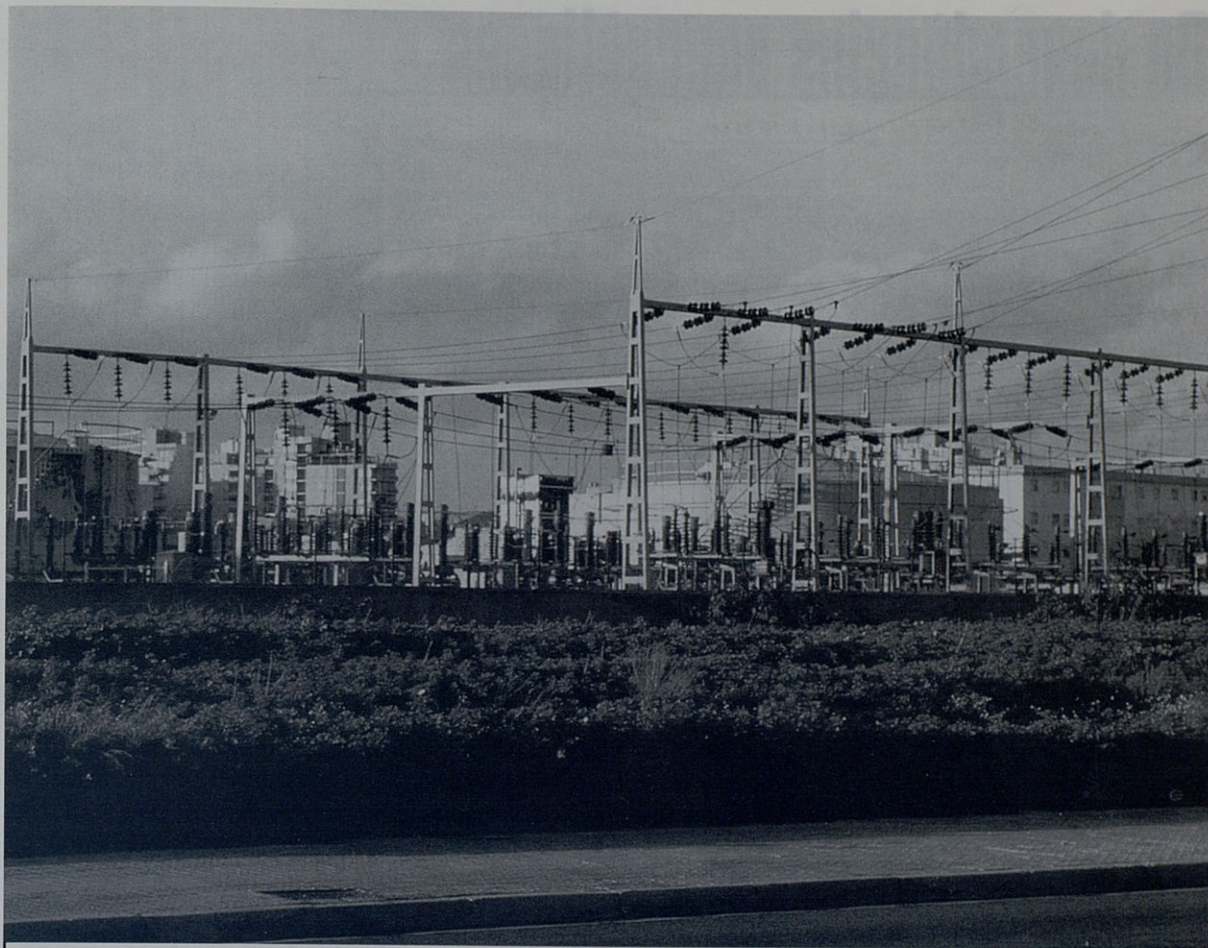
**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

Son Molines

milions de pessetes sobre el preu del proveïment per vaixells. Molts de doblers en un ambient d'estretors pressupostàries agreujades per la recent sentència del Tribunal Constitucional que anul·la l'impost ecològic que fiscalitzava, entre altres grans contaminants, el monopoli elèctric d'Endesa.

D'altra banda, és previsible que el recentment arribat a la conselleria, Príam Villalonga, també hagi de superar els esculls que la tramitació del pla trobarà en les aigües territorials del Govern: alguns dels socis, Els Verds i el PSM, ja han manifestat les seves discrepàncies amb un document que planteja un horitzó de creixement del consum energètic a mig termini excessiu segons el parer dels ecologistes. El GOB ha presentat un voluminós feix d'al·legacions en aquest sentit. Les crítiques al PDS inclouen també una reflexió estratègica: es continua optant de manera majo-

ritària per la producció d'energia a grans centres distribuïdors, ineficients i vulnerables, amb una generació basada en la crema de combustibles fòssils, mentre que el paper de les energies renovables, si bé es tracta en extensió en el document, continua essent marginal. D'altra banda, poden donar-se per segures mobilitzacions dels veïns dels indrets afectats per un pla que descarta el desmantellament de la vella central de Sant Joan de Déu al Coll d'en Rabassa (llargament anhelat pel moviment veïnal palmèsà) i que preveu la instal·lació de nous grups generadors a Son Reus, fet que ja ha provocat el rebuig dels habitants d'una àrea decebuda amb alguns dels partits del Pacte de Progrés per la renúncia que han fet de la seva tradicional posició de rebuig a la incineració de residus sòlids una vegada que han assolit posicions de poder.

Així les coses, és impossible pre-

veure quin serà el resultat final de les negociacions en el si del Pacte de Progrés sobre les grans línies d'un pla transcendental per al futur de les Balears. Les posicions podrien haver canviat quan surti a la llum aquesta revista.

En qualsevol cas, la legislatura s'acosta al seu equador i el Govern no pot demorar per molt de temps la seva decisió i, tot recordant les apagades de llum de l'estiu passat, sembla que ha pres nota de la greu crisi de proveïment d'energia elèctrica que ja pateixen indrets del món desenvolupat —Califòrnia aquests mateixos dies— per causa de polítiques desreguladores precipitades i errònies.

De dependències energètiques

JOSEP MELIÀ QUES

Per a la gent d'Alcúdia és un fet diari i quotidià conviure amb una central elèctrica, amb les implicacions paisatgístiques, socials i econòmiques que això suposa.

La generalització del benestar i d'uns serveis mínims són fites irrenunciables des d'una perspectiva política i ideològica, el que passa és que aquesta generalització i aquests serveis es converteixen, quan es duen a la realitat, en un cost ambiental i territorial molt important.

Precisament per minimitzar aquest cost, ja fa anys que se sol·licita al Govern balear que panifiqui les activitats que generen forts impactes damunt el nostre petit país. I el primer que s'ha de dir, quan ens referim al projecte del pla energètic, és que el nou Govern de Progrés ha sabut fer-se ressò d'aquesta

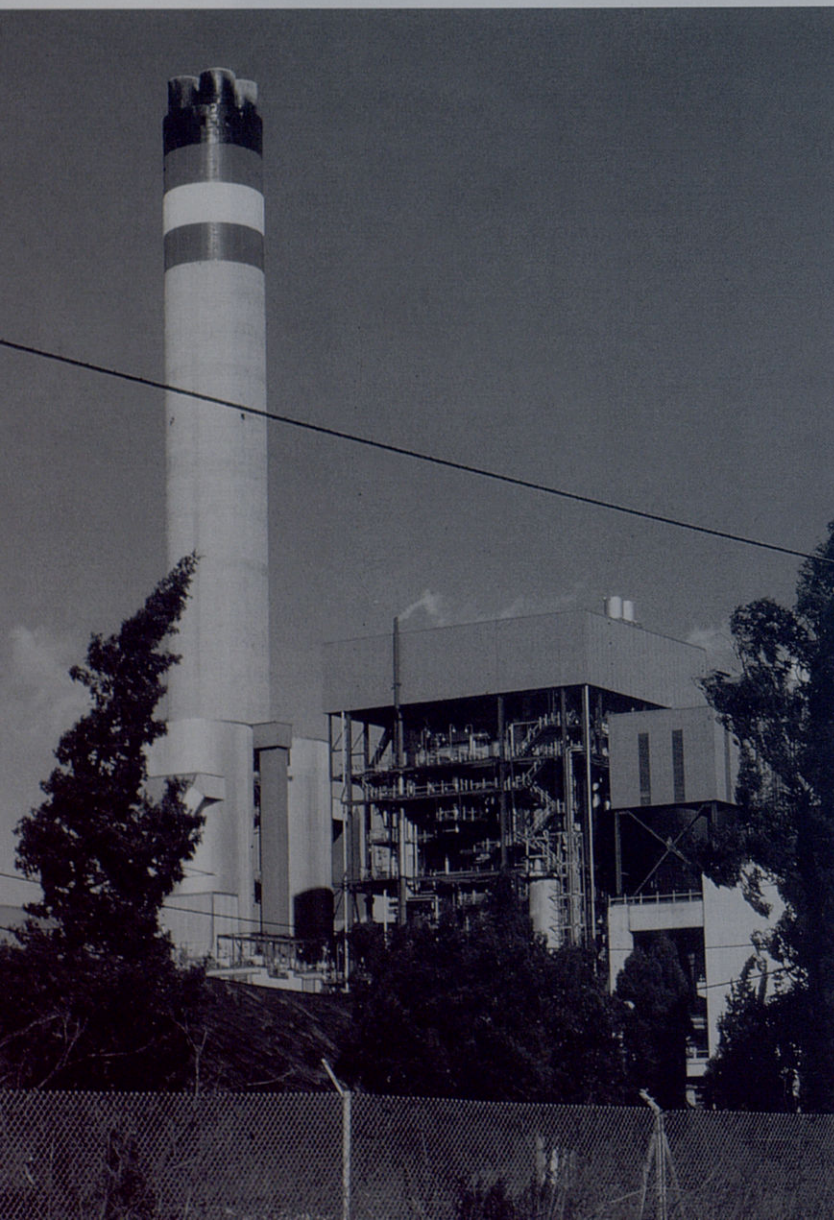
demanda de necessitat d'ordenació de l'economia i les seves grans infraestructures. Es pot estar en desacord amb la concreció del pla, el que no es pot rebatre és que era imprescindible que ens donassin un document en què s'especificàs on som i cap a on caminam.

Només per l'anàlisi de la situació actual, ja seria bo aquest pla energètic; perquè la situació anterior era el campí qui pugui, la manca de debat sobre una qüestió cabdal de la nostra qualitat de vida, la ignorància absoluta de les nostres mancances i de les coses a fer per mirar amb més esperança l'esdevenidor.

I si alguna cosa es posa en evidència en el pla i en els comentaris que ha generat és l'esbojarrant increment del consum elèctric dels darrers anys. Amb unes taxes de creixement tan desaforades, les respostes del planificador per força han d'irritar les sensibilitats ecologistes. El problema, però, és que l'energia no és més que una parcel·la d'un polígon de més abast, i aquest polígon no és altre que un desenvolupament urbanístic de les Illes Balears totalment exagerat. L'objectiu primordial, per tant, és alentir els nostres índexs macroeconòmics, si no baixam la construcció, no minvarem el procés migratori, i si no frenam el procés migratori, el consum d'energia no es moderarà.

De totes formes, i una vegada marcat l'àmbit de la discussió, hi ha un element de forta tensió en la qüestió energètica, un element caracteritzat per la no-renovació de les fonts energètiques i per no tenir cap font pròpia, és a dir, viure en un món que consumeix unes reserves de les quals no es fa provisió, i viure en un arxipèlag totalment depenent pel que fa a l'energia. Així, mentre la nostra reserva d'aigua no depèn de factors ex-

Es Murterar.

terns, sinó d'imponderables com la pluja, o la realització d'algunes obres d'envergadura com el transvasament de sa Costera o la millora de la xarxa per evitar pèrdues; en matèria energètica som en una altra dimensió.

Només fa falta pensar en els aires condicionats i en els ordenadors per témer-nos de com evolucionen les coses, fa deu anys gairebé no n'hi havia, d'aquests estris, i, en conseqüència, no els havíem d'alimentar. La dependència en aquest sector sembla inevitable, i davant aquest fet cal que ens demanem per què aposta el Govern mitjançant el seu pla? Doncs aposta, primer de tot, per la diversificació, aposta perquè no tota la nostra electricitat depengui des Murtarar, aposta per la introducció decidida del gas natural. Introducció en principi a través de la construcció d'un gasoducte, però que, segons com, es podria materialitzar amb l'abastament per vaixell. En segon lloc, aposta per la millora de l'actual servei a través de la previsió de diverses subestacions que evitin grans apagades i, per tant, el ridícul pel que fa a la imatge que cada estiu protagonitzam. I en tercer terme, aposta per augmentar les energies renovables, però sense fer vo-

lar coloms, amb un plantejament que fins i tot pot ser considerat com a excessivament poc ambiciós.

Es pot acusar aquest pla energètic de mantenir el procés de degradació ambiental de les Illes Balears, de fer previsions fortament impactants i no apostar amb gaire valentia per les energies netes. Tot això es pot dir, ara bé, tampoc no hauríem de perdre de vista que el consum és el que és, i ho podem intentar apaivagar, ho hem d'intentar apaivagar, el que passa és que no podem fer unes previsions sobre unes tendències que ni existeixen, ni sabem si es confirmaran. No podem renunciar a l'energia, i això ambientalment és nociu, es miri com es miri.

Tanmateix, en tota aquesta història hi ha una darrera dada que no podem deixar de tenir present. Les Balears hem deixat de ser centre de decisions, l'entrada de Gesa a Endesa i la posterior privatització, que no liberalització, per l'inefable Aznar han resultat ser autèntics míssils a la nostra línia de flotació. Depenem en bona part d'una empresa que ni és balear ni és pública. I això fa que el nostre mapa energètic sigui encara més fràgil. No s'entén, més que pel nostre sucursalisme i provincianisme, que

una atemptat tan greu a la nostra economia hagi passat tan desapercbut. Ens han condemnat, no a la dependència energètica exterior –condemna que pateixen la major part dels països desenvolupats del nostre entorn, com s'encarrega de palesar esporàdicament l'OPEP–, sinó a una condemna pitjor, és la condemna a la dependència empresarial en un tema capital per al nostre sistema productiu.

Perquè el Govern pot fer propostes encertades, el que no ens diu és com es finançaran aquestes propostes, i aquí és on tindrem el vertader entrebanc per a aquest nou plantejament energètic més sostenible. Perdre la nostra empresa i perdre el control públic són esdeveniments que ens poden sortir molts cars. Darrere els grans projectes hi ha d'haver algú que es faci càrrec dels costos, algú que hi confiï, que hi tingui un compromís. Un dels grans èxits del sobiranisme del Quebec va ser la creació d'una empresa d'electricitat, Hydro-Québec, que ha actuat i actua com un dels motors de la seva economia. Aquí, segons com, anam cap enrere en lloc de cap endavant.

***Josep Melià Ques és advocat.**

Poesia satírica, escèptica i neoclàssica:

N. Comadira, V. Puig i G. Jaén*

PERE ROSSELLÓ BOYER

L'activitat poètica catalana es caracteritza des de fa temps per una indefinició estètica, que segueix uns camins fressats per les diverses «tradicions» que han aparegut al llarg del segle XX, sense que s'elaborin propostes teòriques completament renovadores.

Entre aquesta diversitat de camins de la nostra lírica, voldríem subratllar, a tall d'exemple, l'aparició de tres poemaris de tres escriptors ben coneguts, procedents de cada una de les tres grans regions de parla catalana, editats a finals del 2000: *Lírica lleugera*, de Narcís Comadira; *Blanc de blancs*, de Valentí Puig; i *Pòntiques*, de Gaspar Jaén i Urban. Tots tres són un exemple de tres camins diferents, amb punts coincidents amb l'herència noucentista, que es debaten entre una poesia satírica i irònica, per un costat, i una lírica d'expressió clàssica i intenció cívica, per un altre.

Lírica lleugera, de Narcís Comadira, recull cançons, pregons en vers i poemes satírics escrits pel poeta gironí al llarg dels últims decennis. La lleugeresa a què el títol del recull fa referència no implica pobresa de recursos ni manca de profunditat. Comadira se circumscriu al que podríem considerar un «subgènere» –sense donar cap connotació pejorativa al mot– poètic. L'autor encapçala el volum amb una coneguda citació del trobador medieval Guillem de Bergadà, «sota l'ala no gens beneïda» del qual s'acull per tal de «mostrar que el gènere ve de lluny» (pàg. 7). De fet, la sàtira i l'humor, tan freqüents a la literatura medieval, també foren conreats pels noucentistes, per l'avantguarda i àdhuc pel realisme social. Tanmateix, el caràcter satíric d'aquestes composicions molt sovint és imposat per les circumstàncies externes que han provocat

l'elaboració d'aquests poemes. L'ordenació que Comadira ha donat al volum fa palès que moltes de les peces són poemes d'encàrrec. Així, tota la primera part, la més extensa, aplega les lletres de cançons escrites sobretot per a la cantant Guillermina Motta (com les del disc *Vota Motta* i les del musical televisiu *Les Guillermines del Rei Salomó*) i per a la Selva Big Band; la segona secció recopila textos lligats a esdeveniments concrets, entre els quals figuren alguns pregons versificats, fruit del que podríem considerar «comandes institucionals»; i, fins i tot, a la tercera secció hom pot trobar alguna obra comanada, com «Drama punk», que havia de figurar en un àlbum per als alumnes de COU d'un col·legi de Barcelona.

Les «Cançons» de *Lírica lleugera* són poemes narratius, escrits per ser acompanyats de música, en què el poeta sol presentar personatges i situacions molt característics dels primers anys de la democràcia. La militància política («No em parlis del partit», «Pobre papà»), el feminisme («Himne de les dones de casa», «L'home objecte»), la marginació de la cultura («Bany de cultura»), la indefinició del catalanisme («Rock de la calavera») o el món universitari («La xineta de la facultat», «L'havanera del penene») aleshores eren temes de moda. En canvi, en els «Versos incidentals» de la segona part, tot i que l'actualitat política hi sigui present, s'hi expressa a més una actitud positi-

* Narcís COMADIRA. *Lírica lleugera*. Barcelona: Edicions 62 i Empúries, 2000.

Valentí PUIG. *Blanc de blancs*. Barcelona: Edicions 62 i Empúries, 2000.

Gaspar JAÉN I URBAN. *Pòntiques*. Alzira: Edicions Bromera, 2000.

va davant la vida i davant la literatura. Són, en certa manera, poemes en defensa del dret de gaudir de les paraules com a part essencial de l'existència. Per aquest motiu, el «Pregó...» i el «Testament...» de Carnestoltes acaben amb sengles recreacions del *carpe diem*: «Mentre puguem collir roses, / roses closes o descloses, / collim-les sense desesma.» (pàg. 74); «Que vindran dies de cendra. / I, quan arribi el barquer, / ni records tindreu per vendre. // Vida, doncs, vida i deler: / la resta és literatura» (pàg. 77). La defensa de la llibertat d'expressió arran de la prohibició que Els Joglars representassin *La Torna* inspira els versos de l'«Auca d'una història trista / on rep, com sempre, l'artista». No hi manquen tampoc versos de combat a favor del català («Un fax d'urgent presència...») i «Quasi una endevinalla») i contra els grups literaris catalans que esgrimeixen una concepció diferent de la cultura i de les lletres («L'autor hi contesta una amable carta...»), posició que presideix la majoria dels poemes de la tercera secció. Així, «Versos lleugera-ment inconvenients» s'obre amb «Mallarmeana», un poema que havia format part del polèmic llibre col·lectiu *Les flors del Mall*, que als anys 80 circulava fotocopiada. Ara bé, ni el poeta mateix no s'escapa de l'autocrítica («L'autor hi surt al pas...»), perquè la sàtira de Comadira és plena de vitalitat i d'una actitud oberta, lúdica i creativa. «Si algú se sent ofès, torbat, molest per algun vers, imatge o expressió d'aquest llibre –ens diu a la nota inicial–, que pensi que, en definitiva, es tracta només de lírica lleugera. I si persisteix en el seu enuig, caldrà afirmar decididament que ha desaprès del tot, si és que mai ho havia sabut, què és i què ha estat sempre la literatura» (pàg. 12).

En canvi, els versos de Valentí Puig recollits a *Blanc de blancs* ens mostren una visió de la vida menys lúdica i molt més escèptica, quasi cínica. El poeta agrupa les peces d'aquest poemari en sis seccions, algunes de les quals constitueixen

plaquettes o sèries completes tant per la unitat formal com per la temàtica. És el cas d'«Enciclopèdia d'Eva», que recrea accions i situacions que tenen com a protagonista la dona, no exemptes d'un cert to eròtic. Puig s'acara al tema de la dona –tot seguint una línia noucentista, que recorda les «Sportswomen» de Miquel Ferrà– des d'un plantejament irònic, car veu en la feminitat el símbol de la civilització: és a dir, de la simulació, de l'ocultació de la natura i, per tant, del que els moralistes altre temps varen considerar el «pecat». Per aquest motiu, quasi tots els poemes duen noms d'objectes: «Bidet», «Pintallavis», «Dutxa», «Telèfon mòbil», «Sostenidors», «Piscina», etc. Tanmateix, el poeta no s'interessa per les implicacions morals de les actituds femenines retratades, sinó més tost pel seu versant estètic: «¿què ho fa, que de tanta biologia / l'amor en sostregui tanta bellesa?», es pregunta a «Llum de dona», que clou l'apartat. També els poemes de «L'amic de Queequeg», la tercera part de *Blanc de blancs*, formen un conjunt unitari en què reflexiona sobre la vida a partir de l'evocació del món de Melville, l'autor de *Moby-Dick*. En canvi, en els altres apartats els poemes semblen haver estat reunits a partir d'unes afinitats temàtiques advertides després de la seva redacció. La primera, «Encendre el foc», és construïda amb un material heterogeni. Així ho suggereix la composició que clou i dona títol a aquesta part: els poemes són com els trossos d'un balancí que hom destrueix per fer-ne foc. Hi destaca especialment la peça titulada «*Deo gratias*», una sàtira contra la superficialitat i el materialisme de la societat de consum. També «Noms» i «Llocs» són reculls d'impressions, que adés par-

VALENTÍ PUIG
BLANC DE BLANCS
EDICIONS 62 • EMPÚRIES

GASPAR JAÉN I URBAN

PONTIQUES

Premi de poesia
Ausià March 1999
Ajuntament de Gandia

NARCÍS COMADIRA
LÍRICA LLEUGERA
EDICIONS 62 • EMPÚRIES

Notes literàries

teixen de referències a diversos escriptors, adés recreen ambients geogràfics força distants entre si. Entre les peces de «Llocs» destaquen els poemes «Palma» i «Plaça del Rosselló», en què Puig retrata l'ambient de la seva ciutat natal viscut a la

tal de perseguir els que no pensen com ells i treballen «servint la llibertat» (pàg. 25). Jaén adreça una pregària insistent en nom de la justícia i a favor de la creació, de la cultura i de la llibertat. La segona part, «Cants de comiat», recull onze poemes

d'adéu a la pàtria i, alhora, de reflexió sobre la negativitat del poder. Gaspar Jaén ara

basteix un cant d'exili, en què els que han estimat el país es veuen impulsats a abandonar-lo per culpa de l'enveja i de la rancúnia. El poeta sap que, malgrat que els bàrbars que no estimen Roma poden enderrocar-la amb impunitat i convertir-la en un territori desert, el país és

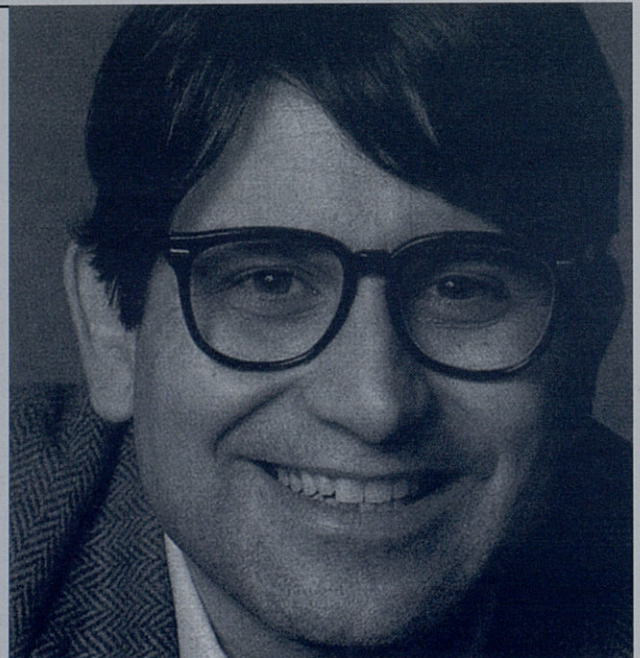
d'aquells que l'estimen de veritat, en el cor dels quals viatjarà pertot arreu: «Amb nosaltres ve Roma»; «Ens emportem al cor les estrofes i els cants, / les antigues paraules, els estius, les collites, / els arcs i les pintures, els marbres, les estàtues, / la font del mercat vell, l'art de l'arquitectura» (pàg. 44). Aquest cant de comiat és creuat també per una reflexió sobre el poder, sobre «el pobre cèsar» –amb minúscula–, «presa de tu mateix», que a dies «ens fas llàstima, voltat d'aduladors / amb somriures hipòcrites i amb cícnics afalacs» (pàg. 41). Un Cèsar tot-poderós i, alhora, impotent perquè no depèn d'ell que el poble l'estimi. Sota la metàfora del passat clàssic, com *Horacianes* de Costa i Llobera, *Pòntiques* presenta una reflexió cívica en la qual es denuncia l'opressió actual de la cultura i de la llibertat, sovint esgrimida en nom de la democràcia.

Lírica lleugera recull cançons, pregons en vers i poemes satírics

infantesa. Finalment, la darrera part del llibre, «Amb bones maneres», recull poesies que ajunten el to escèptic amb una actitud de relativa tendresa davant el pas inexorable del temps i la constatació de la impossibilitat d'arribar a realitzar els nostres desigs.

Pòntiques (Premi Ausiàs March 1999), de Gaspar Jaén i Urban, es divideix en dues parts que contenen poemes d'extensió desigual i versos alexandrins sense rima d'una perfecció absoluta. La primera, «Cants de pregària», consta de nou poemes que constitueixen un plany contra el desamor envers la cultura, la llengua i el país per part dels que ostenten el poder, aquells que més l'haurien de servir. El poeta d'Elx parteix de la Roma cesària per elaborar un discurs de denúncia contra els «enemics del riure que gangrenen la vida» (pàg. 19), contra els que viuen de l'engany i, en lloc del bé públic que prediquen, fan servir la ignorància i la falsedat. El poeta subratlla que «Ells no estimaran mai Roma / com nosaltres» (pàg. 22), car tot ho volen a la seva semblança. «Mataran el poeta [...] i mataran amb ell els gesms del jardí» (pàg. 23) per

Narcís Comadira.

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça Rullan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llaurador, 25
C.P. 07005

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

SON XIMELIS

Cap Enderrocat, s/n
C.P. 07011

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

Sindicats: en peu de guerra pel retorn del seu patrimoni

ANTONI OLIVER

Darrer edifici de la Casa del Poble de Palma. Institució de caràcter social, cultural i recreatiu que servia com a local de reunió de diverses associacions obreres.

A la fotografia, manifestació del Primer de Maig del 1936 a Palma.

Fotos del llibre El moviment obrer a les Balears (1869 - 1936).

El tema de les reivindicacions sindicals sobre el patrimoni històric i acumulat durant el franquisme per l'organització sindical única, els sindicats anomenats verticals, encara du coa a tot l'Estat espanyol i a les Balears. La recent ocupació de la seu dels jutjats del social per part de la Confederació Nacional de Treballadors (CNT)

ha posat d'actualitat una polèmica encetada des del principi de la democràcia, l'any 1977.

Com es tornava als sindicats històrics el patrimoni que va ser expropiat durant la Guerra Civil? Com es repartia el patrimoni de l'antiga organització sindical franquista? Les actuacions que responen a aquestes dues preguntes no han estat satisfactòries per a tothom i vint-i-quatre anys després de la torna-

da de la democràcia a l'Estat espanyol encara no està resolt del tot aquest tema.

L'actual conflicte arrenca de l'acord que se signà l'any 1982 entre els representants de Comissions Obreres i d'Unió General de Treballadors a les Balears, Manuel Cámara i Francesc Obra-

dor, del qual inicialment va ser exclosa la CNT. Aquests dos sindicats aconseguiren sentències favorables del Tribunal Constitucional, concretament la CNT compta amb dos pronunciaments favorables del més alt tribunal de l'Estat i això obliga el Govern central a modificar la Llei de patrimoni sindical de 1986, en el sentit que el patrimoni no podia ser atorgat només als sindicats més representatius, sinó que s'havia de tenir en compte la història de cada sindicat i la representativitat per poca o molta que fos.

Malgrat aquesta modificació, els sindicats minoritaris no han tingut igual tracte que els anomenats majoritaris, CCOO i UGT, i de forma cíclica sorgeixen les reivindicacions històriques de la CNT, que també reclama part del patrimoni acumulat, perquè les sentències favorables diuen que no es pot discriminar cap sindicat perquè no sigui majoritari, i també USO se sent discriminat per la seva condició minoritària.

Reivindicacions

UGT a les Balears reivindica la devolució del seu patrimoni històric, ja que no està conforme amb les indemnitzacions i devolucions de patrimoni fetes fins ara. Aquest sindicat continua tractant de documentar les seves peticions i encara té pendent de resolució definitiva la devolució de la Casa del Poble de Palma, que pensen que tindria avui dia un valor econòmic de 4.500 milions de pessetes. Segons Joan Llobera, secretari d'organització d'UGT, el patrimoni del sindicat

l'any 1939 era considerable i va ser expropiat pel Decret de confiscació de béns a organitzacions marxistes, de 1939. Es tractava de patrimoni immobiliari, edificis i solars, cases del poble i comptes corrents, així com béns pertanyents a diferents organitzacions de caràcter obrer lligades al sindicat.

Segons la valoració feta, el valor econòmic d'aquest patrimoni de l'any 1939 era de 700 milions de pessetes de 1997 i es va poder presentar documentació que acreditava patrimoni per valor de 120 milions de pessetes l'any 1986. No obstant això, encara s'espera recuperar part d'aquest patrimoni i, sobretot, aconseguir una compensació per la Casa del Poble de Palma, que va ser expropiada, per la qual cosa s'està pendent d'un acord compensatori. Segons Pere Gabriel en el llibre *El moviment Obrer a Mallorca (1889-1936)*, «en començar 1932 semblava que UGT, present a totes les illes, era a la fi una organització balear i que ningú no podria discutir-li l'hegemonia. Tanmateix, amb un funcionament força centralitzat, que es basava en un control des de Palma, no aconseguí mantenir per molt de temps l'adhesió efectiva del sindicalisme menorquí.» No obstant això, «el VII congrés celebrat a Menorca el gener de 1932, comptà amb 42 societats i 5.370 afiliats i el celebrat a Lluçmajor el 1932 comptava amb 33 societats i 4.409 afiliats». La força d'UGT es concentrava a Palma amb uns 3.500 afiliats, però, a partir de 1933 a la part forana hi havia nuclis consolidats i començava a comptar amb societats pageses, tot penetrant en el Pla».

El sindicalisme d'UGT restà lligat a les vicissituds del Partit Socialista, que en aquesta època s'escindí en diferents tendències, però sempre mantingué UGT una posició bastant hegemònica dins les organitzacions sindicals. Joan Llobera, secretari d'Administració d'UGT en l'actualitat,

assenyala que en els anys 30 hi havia cases del poble pràcticament a cada poble i subratlla que l'estructura del sindicat no es dividia en federacions com avui dia i que s'organitzava en organitzacions gremials adherides, aquestes organitzacions van arribar a ser prop de 150 de caràcter local i els afiliats quasi arribaven als mil l'any 1939. A més de les organitzacions, els sindicats tenien co-

operatives de consum, ateneus culturals i més organitzacions de protecció o d'oci que se sumaven a un moviment obrer molt implantat a l'illa de Mallorca especialment. UGT va arribar a estar present, a principis dels

UGT espera la devolució de la Casa del Poble de Palma

anys trenta, a vint-i-vuit pobles de Mallorca i tenia una implan-

tació, a través de diferents associacions o iniciatives de tipus cultural, a la pràctica totalitat dels municipis.

Pel que fa al patrimoni acumulat, els béns de l'antiga organització sindical franquista i els de l'organització Educación y Descanso es varen repartir fa uns anys. En aquest

sentit UGT reclama una casa a Inca, els jutjats del social de Palma, la seu de la Policia Nacional de Manacor i la propietat del Poliesportiu Prínceps d'Espanya, que pertany a l'antiga obra d'Educación y Descanso i que actualment és propietat de la Comunitat Autònoma.

També reclama UGT una residèn-

cia a Cala Rajada i una altra a Can Picafort, que pertanyen també als antics sindicats verticals del franquisme.

UGT considera que s'han compensat alguns aspectes quant al patrimoni històric, el sindicat ha rebut alguns edificis i diverses compensacions, però el gruix de les reivindicacions del patrimoni històric es manté, com és el cas de l'antiga Casa del Poble de Palma, situada al carrer Reina Maria Cristina de Palma, inaugurada l'any 1924 i donada a les organitzacions obreres pel financer Joan March, juntament amb altres immobles.

CCOO i USO

El sindicat Comissions Obreres (CCOO), fundat als anys seixanta, no reclama res del patrimoni històric. Les indemnitzacions que es donaren als anys vuitanta varen satisfer una part important de les reivindicacions d'aquest sindicat. No obstant això, sí que reivindica aquest sindicat una part del patrimoni acumulat. Aquest sindicat reivindica també el Poliesportiu Prínceps d'Espanya, la residència de Can Picafort, actualment gestionada per la Conselleria de Turisme, i la de Cala Rajada, convertida en zona verda per l'Ajuntament, i també considera aquest sindicat que té drets adquirits sobre el local de la Policia Nacional a Manacor i un local a Inca que pertany al patrimoni sindical franquista.

Unió Sindical Obrera (USO) no té cap propietat a les Balears, i no ha tingut dret a cap immoble del patrimoni acumulat. Aquest sindicat,

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

Plaça Rosselló, 4A, 3r

Tel. 971 72 33 56

Fax 971 71 89 01

07002 Palma (Mallorca)

• Plànols Topogràfics

- Medicions
- Replanteigs

• Fotografies Aèries

- Verticals
- Panoràmiques

• Publicitat Aèria

• Peritatges

• Valoracions

• Projectes Agrícoles

• Estudis Mediambient

fundat l'any 1973, reivindica també els antics jutjats del social, una part de l'edifici de quatre plantes, i consideren que tenen dret a una part del patrimoni sindical acumulat, perquè es consideren *representatius*, segons Marino de la Rocha, portaveu d'aquest sindicat pel que fa a aquest temes.

El cas de la CNT

Un dels sindicats amb més implantats a tot l'Estat espanyol als anys trenta era la Confederació Nacional del Treball (CNT), que té dret a la devolució del patrimoni històric i la reivindica amb poc èxit donada la seva condició actual de sindicat minoritari.

A Palma, l'any 1931, el sindicat comptava amb més de mil afiliats. Pere Gabriel assenyala que «el 1931 l'anarcosindicalisme va créixer en els sectors més importants i en el congrés de la CNT reunit a Madrid el juny els palmesans dugueren la representació de 1.025 afiliats. Encapçalaren el moviment reivindicatiu laboral del moment en contra del legalisme socialista. Però es trobaven que cada vaga, dura i combativa, si bé posava contra les cordes els sindicats de la UGT, es convertia en una prova de foc per a l'existència mateixa del sindicat confederal». A tot Espanya la CNT va arribar a tenir als anys trenta més de vuit-cents mil afiliats, i era un sindicat molt implantat quan es va proclamar la República l'any 1931. La CNT a les Balears exigeix no ser exclosa del repartiment del patrimoni històric i tampoc de l'acumulat. Per exigir aquesta reivindicació

va ocupar els antics jutjats del social, en un episodi que acabà fa unes setmanes amb la intervenció policial.

David Fernández, secretari de Patrimoni i Foment de la CNT a les Balears, assenyala que el seu sindicat ha estat

«el més perjudicat en el tema del repartiment del patrimoni històric», a la vegada

que apunta que a Palma reclamen «un local al carrer de Terra Santa, 8, i un altre a la plaça de la Quartera». David Fernández resumeix la situació de les reivindicacions d'aquest sindicat. «Nosaltres reivindicam el patrimoni històric, perquè tenim dues sentències que diuen clarament que no se'ns pot negar la devolució del patrimoni històric, perquè encara que la llei digui que s'ha de repartir als sindicats més representatius, el terme *més representatius* no vol dir en exclusivitat dels sindicats actualment majoritaris», i així ho han dit els tribunals en dues ocasions.

El problema és que, quan es reuneix la comissió de patrimoni sindical, formada per representants dels sindicats, del Ministeri de Treball i de la patronal, i sorgeix el tema del patrimoni acumulat, UGT i CCOO sempre voten junts, i l'abstenció de la patronal, sistemàtica, fa que sempre surtin endavant les postures dels dos sindicats majoritaris.

La CNT tracta d'argumentar sòlidament les seves peticions, i n'aporta proves documentals per tal de de-

mostrar quin era el seu patrimoni l'any 1939. En opinió de David Fernández, també consideren que tenen dret a una part de la Casa del Poble, ja que aquest edifici va ser donat pel financer Joan March a totes les organitzacions obreres, en

La CNT és exclosa del repartiment per la seva condició de sindicat minoritari

aquell moment bàsicament UGT i CNT, i no tan sols UGT.

Assenyala també David Fernández que tenen sol·licitada formalment la cessió d'una part del local de Font i Monteros, però assegura que «sabem quina serà la resposta, però recorrerem aquesta decisió com hem fet altres vegades, perquè és aquesta una de les bases de la nostra acció sindical».

El darrer capítol de totes aquestes reivindicacions sindical encara està per escriure definitivament. Totes les organitzacions sindicals tenen encara reivindicacions pendents i el tema sembla *congelat* des de fa temps o es resol molt lentament. La batalla per les reivindicacions sindicals continua. Uns reclamen la justícia històrica, i d'altres, un patrimoni que els pertany, perquè, en definitiva, es va construir amb l'aportació que cada treballador feia –perquè no hi havia més remei– als sindicats franquistes.

Roldan

Cream espais per conivure

Eusebi Estada, 66 - 68 - 07004 Palma

Tlf.: 971 763 666 - Fax: 971 763 667

Internet: <http://www.roldan.es>

E-mail: roldanib@roldan.es

CULTE AL COS

- Disseny
- Ergonomia
- Durabilitat

Les biblioteques en el mercat de la cultura

PERE MIRALLES

El desenvolupament de les tecnologies informàtiques i l'aparició de suports nous de la informació (CD-ROM, llibre electrònic...) fan témer a alguns la conversió del llibre (el tradicional en suport de paper) en un fòssil. No cal espantar-se, el suport de l'escriptura ha variat al llarg dels temps des del fang a les cintes electromagnètiques i ha mostrat una bona adaptació a les necessitats de les distintes èpoques.

És, en canvi, la biblioteca la que sembla més en perill de fossilitza-

ció, aferrada al model tradicional de magatzem de llibres i a les sacrosantes obligacions envers la col·lecció. La introducció de les noves tecnologies en l'àmbit bibliotecari s'assembla més a una domesticació que no pas a una transformació. Sens dubte ha millorat els serveis bibliotecaris i ha facilitat les tasques pròpies, però no ha esvaït la mentalitat estantissa de tants bibliotecaris abans obsessiionats pel bon ordre de la col·lecció i el manteniment del fitxer catalogràfic, ara capficats en les depuracions de les seves bases de dades. Han canviat les eines, però la biblioteca no ha evolucionat, continua fent de les seves funcions la seva raó d'existir, mostrant així un alt grau d'impermeabilitat a les actuals demandes del consum cultural: sense un producte definit a disposició d'un públic ampli i amb un caire relacional no s'és res.

Les polítiques culturals, a Espanya, han posat l'accent successivament en la difusió cultural als anys 70, en la popularització o extensió del consum cultural als 80 i en la cultura local als 90. El resultat, pel que fa a les biblioteques, ha estat el d'un doble model: les biblioteques sales d'estudi i les biblioteques cementiri. Les primeres corresponen a les biblioteques públiques generalistes, que no fan sinó suplir el paper de biblioteques escolars. Les segones són les biblioteques especials o també dites d'investigació, que no són sinó dipòsits de fons procedents de particulars que responen a la demanda del més pur localisme i amb repercussió social nul·la.

El resultat d'això és la conversió de la biblioteca en un objecte passiu, de consum subsidiari d'altres productes culturals i allunyat d'una franja àmplia de ciutadans.

Les polítiques culturals en temps de globalització, per tal de dotar la

Opinió

biblioteca amb un caràcter de producte cultural amb projecció pròpia, han d'incidir en dues línies. La seva inserció en el marc de les noves polítiques culturals: l'eix fonamental de les polítiques culturals del s. XXI, al món occidental, es perfila entorn de la promoció i projecció exterior de la cultura pròpia de cada comunitat, l'assumpció i respecte de la diversitat cultural de les societats modernes i la integració cultural com a instrument de cohesió social.

En el procés de globalització cultural aquelles cultures que no siguin capaces de crear productes culturals i de projectar-los semblen condemnades a desaparèixer. Desenvolupar indústries culturals pròpies i potents i, sobretot, saber-les introduir en els mercats del consum cultural són els reptes del paísos que aspiren sobreviure a la famosa globalització. Terme eufemístic que fa referència al protagonisme abassegador de la indústria cultural nord-americana, que en matèria bibliotecària es tradueix en l'espai ample que ocupen als prestatges les novel·les de Stephen King o els contes de Disney.

Les biblioteques, inserides en aquest marc de polítiques culturals globalitzadores, han de trobar un objectiu més enllà de l'autocomplaent manteniment de les funcions tradicionals (aprofitem a fons les tecnologies). El protagonisme ha de passar als continguts, a la cultura, la pròpia i la universal (França ens dóna un exemple magnífic amb l'Institut du Monde Arabe).

Les biblioteques han de ser el lloc on aprendre una llengua, relacionar-se amb altres cultures o difondre la cultura pròpia en les diverses manifestacions per mitjà de productes elaborats i reunits en un espai. Una biblioteca amb una excel·lent col·lecció de poesia mallorquina o de literatura índia pot romandre a l'espera d'alguns usuaris o es poden elaborar tot un seguit de productes que la facin atractiva per al consumidor cultural. Per un altre costat, les biblioteques necessiten redefinir el seu paper

com a creadores de productes culturals, la qual cosa suposa concebre-les com un espai de ciutadans que es relacionen i de ciutadans que creen i comuniquen. Això significa, d'una banda, establir canals de participació en la gestió bibliotecària, per tal de connectar-la amb associacions, entitats i moviments ciutadans que creen cultura, i, d'altra banda, elaborar productes culturals de difusió àmplia i per qualsevol mitjà (però tenint molt present els audiovisuals).

Es tracta, doncs, d'un model de biblioteca (complementari respecte d'altres) a manera d'institut cultural, amb equipament multimèdia i centrat en aspectes determinats de la cultura, que vol respondre a la realitat actual de la cultura com a subjecte de consum. Són espais que, impulsats des d'institucions, associacions o empreses, s'han de gestionar partint d'un bon coneixement de la realitat cultural, amb visió de mercat (amb el que implica de competència i renovació). I han de ser avaluades des de l'òptica de la rendibilitat, que ho seria segons la cultura pròpia i la seva projecció i la cohesió social de la comunitat, cosa que reforça la identitat i integra la diversitat.

Vendre cultura

Tot i que les Illes Balears han desenvolupat una economia basada en el turisme de sol i platja i que el creixement urbanístic i social ha malmès el patrimoni cultural i ecològic, el producte Balears duu una càrrega de cultura implícita, mediterrània, insular, històrica i diversa, que el fa atractiu en el mercat cultural. Les oportunitats per inserir-se en aquest mercat estan, a les Illes, estretament unides a la cultura pròpia.

El model de biblioteca abans esmentat trobaria uns magnífics espais per desenvolupar-se si es creassin centres dedicats a la cultura mediterrània (en els seus aspectes històrics, geopolítics, mediambientals o turístics), la cultura catalana (les Balears com a porta d'accés d'Europa a la cultura

dels Països Catalans) o la societat pluricultural (aquí viu gent d'arreu del món i cal aprofitar les seves cultures).

Aquests centres actuarien com a plataformes de projecció a l'exterior, a través de col·laboracions amb els organismes culturals d'altres paísos, a força d'engegar projectes de cooperació cultural allà on es desitgi establir un àrea d'influència i com a productores i dinamitzadores de la cultura pròpia en l'àmbit interior, per tal d'implicar-hi la indústria cultural i els creadors amb vocació de crear una oferta de qualitat per a un públic ampli.

Les polítiques culturals han d'assumir la biblioteca com a part integrant de la seva oferta globalitzadora i preveure que en l'evolució del sector de la documentació estan perdent el sentit de ser simples guardadores d'informació, en tant que augmenta entre els ciutadans el desig d'apropar-se a la cultura des de l'òptica de l'oci. Fer que això sigui quelcom de qualitat, amb continguts seriosos i rendible per a la nostra comunitat és, no sols un repte, sinó potser l'última oportunitat per no caure en l'oblit.

**Pere Miralles Le Foll és llicenciat en Geografia i Història i auxiliar de biblioteca de l'Ajuntament de Palma*

Opinió

FOTOS: Sebastià Terrasa

Misericòrdia Ramon

Entrevista hores abans de la seva dimissió

PEP MINUESA

La dimissió de la socialista Misericòrdia Ramon com a consellera d'Innovació Tecnològica i Energia del Govern balear, el passat 16 de febrer, fou la crònica d'un mort política anunciada. Mesos abans, Ramon havia signat un contracte blindat a Feliu Morey, exdirector del Parc-BIT. Aquest error va propiciar la sortida, obligada i precipitada, de la consellera del l'Executiu balear, abans que el PP anunciàs el contingut del contracte de Morey en una conferència informativa.

Tothom sabia que, tard o d'hora, Misericòrdia Ramon es veuria forçada, pel seu partit, a deixar la Conselleria d'Invocació i Energia. El que hom desconeixia, fins i tot ella mateixa, era quan. El mateix dia de la seva dimissió, el migdia del dijous dia 15 (va renunciar el seu càrrec a l'horabaixa), concedia una entrevista a un redactor d'*El Mirall*. La cita per a l'entrevista havia estat ajornada en quatre ocasions. A la fi, el seus assessors havien fet quadrar l'agenda.

Per tant, el que teniu a continuació és el testament polític de Misericòrdia Ramon. Ara, Príam de Villalonga és el nou conseller d'Innovació Tecnològica i Energia.

Entrevista

—Quin és l'objectiu principal que es vol assolir per mitjà del Pla director sectorial energètic de les Illes Balears?

—El punt fonamental del pla energètic, que planteja un escenari que abraça des de l'any 2000 fins al 2015, és tenir feta una planificació de quines són les necessitats energètiques de l'arxipèlag i, lògicament, quines són les infraestructures que hi ha d'haver per respondre a aquestes necessitats. És per aquest motiu que s'han elaborat uns estudis de previsió per conèixer com pot créixer la demanda: què passa si creixem un vuit per cent, què passa si només creixem un tres per cent o què passa si no creixem. Amb aquest ventall de possibilitats estudiades podem conèixer les nostres necessitats energètiques d'aquí a tres o quatre anys.

—Quina conclusió s'extreu dels estudis realitzats?

—En el moment que duim a terme l'estudi de la realitat actual ens adonem que hi ha una sensació, que ja era coneguda, però que de qualque manera ara tenim reflectida amb dades, que la nostra capacitat d'oferta i de recursos és molt a prop de la capacitat de la demanda, és a dir, la relació de tot allò que tenim instal·lat a les Balears i la demanda

solucions. Creim que no fa falta construir una nova central elèctrica a Mallorca, però caldria modernitzar les instal·lacions existents, desmantellar l'antiga maquinària de Sant Joan de Déu, amb més de 35 anys en funcionament en un emplaçament i amb unes condicions dificultoses, i substituir-la per noves turbines a Son Reus. Fonamentalment, tenim necessitat de megavats i d'evacuar-los i necessitat de línies, en funció del tipus de previsió. Si continuem consumint energia com en els darrers tres anys, el problema raurà que l'any 2015 haurem de tenir un 60 per cent més de potència. Aquesta evolució ens obligaria a posar turbines als diferents llocs de generació d'energia per assolir aquest sostre extraenergètic. En canvi, si aplicam unes mesures de racionalització i d'estalvi, com s'estableix en el pla energètic, també creixerem cada any, però no a l'actual ritme del nou per cent, sinó potser un tres per cent anual. Per tant, les necessitats en el 2015 tan sols s'incrementarien un 25 per cent, la qual cosa implicaria una reducció de 35 punts respecte del pitjor escenari energètic plantejat a les Balears per als pròxims 15 anys.

—Aquestes mesures de racionalització i d'estalvi energètic seran suficients per reduir un 35 per cent el consum d'energia a les Balears durant els pròxims 15 anys?

—A més de les mesures de racionalització i estalvi, el pla energètic proposa un segon grup de mesures. Nosaltres tenim una potència instal·lada, per instal·lar aquesta potència necessitem aquestes centrals, n'haurem d'instal·lar més per poc que creixem, però, com podríem treure el màxim rendiment a tot allò que nosaltres tenim? Actualment, la potència que tenim instal·lada és tèrmica, és a dir, sòlida, unes turbines que funcionen amb carbó o derivats del petroli.

Això quin rendiment energètic té? Un 20 o 25 per cent. Si nosaltres, en comptes de tenir aquestes turbines, poguéssim tenir el que es denomina cicle combinat (que consisteix a encalientir i llavors reciclar la calor que surt, que ara s'escapa a l'exterior en forma de fum), tindríem rendiments superiors al 50 per cent. Per tant, si substituïm les actuals turbines per unes altres de cicle combinat, incrementarem la capacitat de generació d'energia sense augmentar el nombre de turbines instal·lades.

—Per què gastam tanta electricitat a l'arxipèlag balear?

—També plantejam aquest fet en el pla energètic. Estam gastant molta electricitat, és a dir, allò que es denomina vectors energètics (fonts d'energia). Aquí hi ha pocs llocs on hi hagi aire proposat (gas de ciutat). S'utilitza l'electricitat per a coses en què no se li treu el màxim de rendiment, com, per exemple, per cuinar: en una central s'ha hagut d'encalientir aigua per fer vapor i fabricar electricitat perquè arribi a ca teva per escalfar el menjar. Aquest simple exemple deixa palès que aquest procés no és gens rendible. Si hom pogués tenir directament gas a casa, hom podria encalientir directament l'aigua i no hi hauria aquestes pèrdues. Per tant, el pla energètic aposta per reduir el consum domèstic d'electricitat, i també per reduir-ne la producció. És convenient introduir el vector gas. Com a conseqüència, es pren la decisió d'utilitzar gas natural i el gasoducte com la manera més adient per transportar aquesta font energètica a les Illes. El gas, a més a més, té un altre avantatge, és més net i té un major rendiment energètic per unitat, pràcticament el doble en comparació amb el fuel i el gasoil.

—Quin cost tindrà el pla energètic?

—Uns 66.000 milions de pessetes: 44.000 milions es destinarien a la construcció del gasoducte i 22.000 milions es destinarien a posar en

«Substituïrem les actuals turbines per altres sense noves instal·lacions»

és molt ajustada. Això significa que consumim molta energia, sobretot elèctrica.

—Una vegada registrada de manera científica la realitat energètica de les Balears, quin és el següent pas que es farà per solucionar aquest desequilibri entre l'oferta i la demanda?

—Una vegada fet aquest plantejament, el pla energètic proposa unes

funcionament les mesures de racionalització i d'estalvi, i també la introducció d'una manera seriosa de les energies renovables amb una estratègia que suposi llevar quilowatts reals a la producció d'energia convencional.

—Quines seran les fonts de finançament del pla energètic?

—Una part serà finançada per la Conselleria d'Innovació i Energia, quant a les mesures de racionalització i d'estalvi i també quant a la introducció de les energies renovables, mitjançant convenis d'estalvi, tal com el que hem posat en marxa amb els ajuntaments: nosaltres feim unes infraestructures i tot el que ells s'estalvien en la factura de llum ho reinverteixen en enllumenat públic, entre d'altres. També es rebran ajudes de la Unió Europea per a accions concretes.

—I per al gasoducte es rebrà suport econòmic estatal?

—Ens costarà més, atès que a Madrid governa el Partit Popular. Això segur. De totes maneres, Enagas, gestor del sistema, ho veu clar, l'interessa fer el gasoducte. Per tant, hi ha d'haver una aportació d'Enagas i una altra de l'Estat. En el moment que tinguem aprovat el pla energètic, i Madrid digui que sí, el Govern de les Illes Balears també està interessat que hi hagi aportació de Brussel·les. L'Executiu balear aspira que el Govern central aportï el 50 per cent del cost total del gasoducte.

—El desmantellament de la central elèctrica de Sant Joan de Déu se substituirà per la central del gasoducte?

—El gasoducte no té central, i si n'hi ha, no cal que estigui arran de costa, pot ser a l'interior. El gasoducte s'enterrarà quan arribi a 50 metres de profunditat, que aproximadament és a la meitat de la badia. A més, es pot dirigir a un lloc únic o es pot distribuir a diferents punts de la xarxa. No hi ha d'haver unes instal·lacions, perquè la pressió amb què

arribarà el gas estarà regulada per la demanda mateixa. La central impulsora serà a la Península. Quan el gas arribi a les Balears, no haurem de fer-li res. Si s'ha de tenir un dipòsit de reserva de gas, es poden aprofitar dipòsits de petroli o de gas propà ja construïts. No cal construir unes instal·lacions costaneres.

—Les converses amb la Generalitat valenciana continuen sent fluides?

—Sí, els contactes són constants. La Generalitat valenciana té molt d'interès a construir el gasoducte, perquè tenen molta demanda de gas a la costa fruit del turisme i de la indústria rajolera. Ara bé, ells dissenyen quin és el recorregut que ha de tenir el gasoducte per la seva comunitat.

—El pla energètic ha rebut crítiques i al·legacions d'agrupacions ecologistes i del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials, entre d'altres, per la manca de concreció, perquè no soluciona els 200 punts negres detectats a les Balears i per la falta de competències sobre les línies de tensió mitjana i baixa. Encara s'ha de polir més aquest projecte?

—Mitjançant el pla energètic, el Govern de les Illes Balears té l'oportunitat de pintar el mapa d'alta tensió. Segons les lleis establertes, el Govern autonòmic només té les competències sobre la planificació de l'alta tensió. L'Executiu illenc no pot marcar a les companyies elèctriques totes les possibles futures línies, ja que si ens deixam una línia, perquè ara no podem preveure quina serà la demanda d'un determinat barri o poble, després hi haurà moltes dificultats per tirar-la endavant. Allò que legalment podem fer és marcar les línies d'alta tensió, mentre que el disseny de les línies de tensió mitjana i baixa serà marcat per la demanda mateixa de la companyia elèctrica.

—Quan s'aprovarà el pla energètic?

—No està per nosaltres. Tenim encara qualche al·legació de tipus jurídic i hem hagut de demanar un contrainforme. Ens ha agafat entre

«Aspiram que el Govern central aportï el 50% del cost del gasoducte»

l'aprovació provisional i la definitiva el canvi de la LOT. Ara s'ha de constituir la Comissió Balear per a l'Ordenació del Territori. Per tant, en aquests moments no tenim comissió a la qual presentar la versió definitiva del pla energètic. Confiam que a les acaballes del mes de febrer ja s'haurà nomenat la comissió i se n'haurà establert el reglament. La previsió és que el mes de març el pla energètic sigui aprovat.

—La producció d'electricitat tocà el seu sostre màxim l'estiu passat a les Balears, el període de major

activitat del sector turístic, com ho demostren les contínues panes que sofrí la xarxa de producció i distribució. Ens avançarem a l'efecte Califòrnia?

—Tenim aspectes similars amb l'efec-

—Sí, el subministrament d'electricitat sempre es garantirà.

—No obstant això, sou partidària de l'entrada de nous subministradors d'electricitat a l'arxipèlag?

—Tenim un pas previ. Jo, en principi, no estic en contra que hi hagi nous operadors a les Illes. De totes maneres, depèn del

«Les instal·lacions del gasoducte no cal que estiguin arran de costa»

te Califòrnia: es dóna la condició de molta demanda, enduriment de les condicions mediambientals per instal·lar una central i que el Govern central rebaixa el preu de l'electricitat. Però ens diferenciam de Califòrnia que allà les empreses del sector elèctric decidiren anar-se'n, és a dir, que no s'instal·laven en aquell Estat. És per això que l'Executiu balear ha posat tot el seu interès per aconseguir el compromís que Endesa continuàs interessada a fabricar electricitat a les Balears. El problema de Califòrnia no rau en un desabastament perquè les centrals hagin deixat de funcionar, sinó perquè les companyies han tancat; han decidit que no era rendible fabricar electricitat com a conseqüència que el servei era privat i el preu del quilowatt no era rendible amb relació a les inversions que havien de fer.

—Per tant, a diferència de Califòrnia, el Govern balear sempre garantirà el subministrament d'electricitat?

sentit normatiu, si no, seríem més a prop de l'efecte Califòrnia. Endesa té una quantitat de doblers que l'Estat li reconeix per fabricar electricitat a les Balears, ja que produir-la a l'arxipèlag és més car que fer-ho a la Península. La tarifa és única. L'Estat li compensa la diferència, tot i que Endesa exposa que li compensa menys que no fabricar electricitat. Per atreure un altre operador, l'Estat l'hauria de compensar, és a dir, el Govern central l'hauria de tractar amb les mateixes condicions que Endesa perquè poguéssim competir. Per tant, serà molt difícil que una altra companyia s'implanti a les Balears, sempre que no canviï el marc actual.

—El sector turístic és el que més electricitat consumeix a les Illes. El Govern de progrés presentà a l'inici de la seva legislatura un guia d'estalvi d'electricitat a aquest sector. L'han aplicada?

—La resposta del sector turístic, i en concret de l'hoteler, ha estat molt diversa, és a dir, hi ha gent que s'ho ha pres seriosament i, per tant, fan-

tàstic; però una part ha passat olímpicament, perquè tenia un tipus de filosofia de mantenir l'hotel a ple rendiment durant un temps, i fora. Tot i això, la idea del Govern és que, un cop que s'hagi superat la fase de divulgació de les normes i de donar les eines per aplicar-les, s'ha de passar a normativa obligatòria, és a dir, no deixar que un pugui contractar la potència que vulgui. A final d'any aquest normativa serà aprovada.

—Deixam de banda els problemes energètics de l'arxipèlag i ens centram en Bitel. Es vol reconvertir Bitel en una empresa que donaria cobertura tècnica a la futura televisió autonòmica de les Balears?

—Jo, tal com es troba actualment aquest projecte, no seria capaç d'afirmar aquesta qüestió. La resposta seria, de moment, no. Ara s'intenta cercar un director, un pla, per a Bitel. Es manegen diferents opcions. L'opció del sector de les telecomunicacions és una alternativa. En aquests moments, com a comunitat, abordar una televisió autonòmica és un projecte que implica una inversió d'una gran quantitat de doblers, i de cop i volta ens hem trobat amb les plagues d'Egipte, en el sentit que primer ens hem trobat amb la sequera, després les vaques boges i després l'impost ecològic (ISIQUEMA) que s'ha de tornar al Govern central. En aquests moments sembla frívol parlar de la possibilitat d'una televisió autonòmica quan fan falta doblers per incinerar les vaques. Per tant, jo crec que és un problema d'oportunitat, un mo-

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 - PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 - Palma - Tel. 971 71 80 37

ment en què no tinguem unes necessitats molt més urgents per als ciutadans. Els balears no entendrien que el Govern de les Illes intentàs muntar això quan la gent té uns altres problemes. Ara s'han d'abordar aquests problemes i ja es veurà si en el seu moment es pot crear una televisió autonòmica.

—A curt termini, quin tipus de servei oferirà Bitel?

—En aquests moments encara funciona el servidor d'Internet, dóna serveis d'assessoria a través d'una quarantena d'informàtics.

—El Govern anuncià que volia la majoria accionarial de Bitel —actualment en controla el 40 per cent. Aquesta iniciativa continua endavant?

—Hi ha interès a tenir la majoria, és a dir, arribar al 50 per cent.

—S'ha fixat un termini per assolir aquesta majoria accionarial?

—Sí, en un termini breu, és a dir, d'aquí uns quants mesos.

—El Govern de progrés utilitzarà el cas Bitel, si obté una sentència favorable, com el cas Formentera en el decurs de les eleccions autonòmiques del 2003 per erosionar la credibilitat del Partit Popular?

—Crec que la relació entre la justícia i la política —encara que la meua experiència política no és gaire dilatada com per fer unes grans valoracions— no acaba beneficiant aquesta

segona. Lògicament, si el resultat és contrari, perjudica, i, si és favorable, tampoc no crec que tingui gaire incidència en el ciutadà, ja que l'opinió que valora un ciutadà és un canvi de tarannà, de gestió i una manera de fer les coses, més que no que una sentència hagi estat favorable. Això és una opinió personal. Dur aquestes qüestions al jutjat vol dir que n'has perdut el control, però hi ha moments que no queda un altre remei. De totes maneres, desitj que se li pugui treure un rendiment polític, però en tinc els meus dubtes.

—Les vostres declaracions en el cas Bitel —«una errada tipogràfica»— i posteriors rectificacions iniciaren la minva de confiança del president del Govern de les Illes Balears, Francesc Antich, en la consellera d'Innovació i Energia?

—No. Jo crec que la consellera d'Innovació i Tecnologia mai no es permetrà tenir el mínim estira i arronsa amb el president Antich. El dia que vegi que el president desconfia un poquet de mi, ho tinc clar. Però moltes vegades depèn més de la manera de ser de les persones; en el meu cas és una manera de ser tranquil·la, reposada, i ara supòs que sóc molt major per canviar-la, ara no em tornaré un nervi. A vegades, hi ha actituds vitals que poden semblar contraposades, o més passives, respecte de l'actitud d'altres persones.

—Les suposades declaracions del president Antich que publicà el *Diario de Mallorca* criticant la consellera d'Innovació i Energia li provocà un distanciament amb el cap de l'Executiu autonòmic, i també una crisi de Govern?

«No estic en contra de nous operadors d'electricitat, depèn de la normativa»

—La crisi de Govern fou bastant mediàtica. Jo dic la veritat, jo vaig parlar amb el president sobre aquest tema un parell de vegades. Si jo no m'hagués quedat convençuda que el president comptava amb mi, me n'hauria tornat a la Universitat. Els meus objectius en el Govern eren molt clars: tirar endavant un pla energètic, el tema d'Innovació i Recerca (I+D) era molt orientat a un tema de gestió, a un camp on no s'havia fet res; no era un pols polític, atès que no tinc uns objectius de ser «no sé què».

—Per tant, no presentàreu la vostra dimissió per no provocar una crisi de govern, sinó que continuàreu en el càrrec perquè el president Antich confirmà la seva confiança en vós?

—No estic d'acord que es provocàs una crisi de govern. Un govern format per cinc partits no és fàcil. A més, la gent d'esquerres tenim un defecte respecte dels de dretes, és que xerrem tots i de vegades ho feim alhora. A més a més, criticar és una

**Viajes
MARTEL S.A.**

AVANÇ ESPECIAL SETMANA SANTA 2001

VOLS DIRECTES DES DE PALMA

ELS PREUS NO INCLOUEN TAXES D'AEROPORT

MARRÀQUEX	SORTIDA 12 ABRIL PREU DES DE 96.400
VENÈCIA	SORTIDA 12 ABRIL PREU DES DE 79.800
MADEIRA	SORTIDA 11 ABRIL PREU DES DE 67.400
TENERIFE	SORTIDA 12 ABRIL PREU DES DE 89.900
VIENA	SORTIDA 12 ABRIL PREU DES DE 93.100
TUNIS	SORTIDA 12 ABRIL PREU DES DE 64.900

**ALTRES DESTINACIONS
EN PREPARACIÓ**

Informes i reserves: OMS, 50 B. Box 696 · 07003 Palma (Mallorca)
Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · <http://www.viajesmartel.com>

obligació. La gent d'esquerres creu que s'ha de dir allò que es pensa, s'ha de dir la veritat. Això, lògicament, no acostuma a passar a la dreta. A la dreta n'hi ha un que parla i els altres acostumen a ser molt més disciplinats. Aquesta sensació que tothom pot parlar, opinar o dir el que pensa acaba provocant una impressió de crisi, que també va bé als mitjans.

—Trobaseu correcte i acceptàreu que la presidència de Bitel passàs a mans de la Conselleria de Presidència?

—Jo hi estava d'acord. Jo vaig signar aquesta proposta.

—Però no hauria estat més racional que una empresa de caire tecnològic com Bitel romangués sota la direcció de la Conselleria d'Innovació i Energia?

—No, ja que en aquells moments es

decidí d'aquella manera, fruit que Bitel havia pres un caire judicial (arran del possible redireccionament del correu electrònic de la Comissió d'Urbanisme del Consell Insular de Mallorca, sota govern del Pacte de Progrés, a la Conselleria de Presidència de l'Executiu Matas). Era un tema que tenia una envergadura en un sentit no tecnològic. El pes politicojurídic era important i no el podem ignorar. En aquell moment es cregué que la Direcció General de Presidència era l'àrea més adient per dur això.

—Un cop que hagi passat la tempesta jurídica que actualment envolta Bitel, podria tornar a dependre aquesta empresa de la Conselleria d'Innovació i Energia?

—Podria tornar-hi, però jo no dic que torni a ser presidenta de Bitel. Això vol dir que pot ser que l'estratègia o els plans futurs que hagi de tirar endavant Bitel es facin d'acord

amb les directrius de la Conselleria d'Innovació i Energia.

—Per una altra banda, el vostre departament signarà un conveni amb Voltor d'aquí a poc temps. A quin tipus d'acord arribarà el Govern de les Illes Balears amb aquesta empresa de telecomunicacions, que posseeix el repetidor a Mallorca del senyal audiovisual dels canals autonòmics de Catalunya i el País Valencià?

—Si s'arriba a l'acord, serà de tipus tecnològic. Voltor té un repetidor i l'Executiu balear té un compromís amb els ciutadans perquè puguin veure TV3, C33, C9 i Punt2. El Govern es podria plantejar la instal·lació d'un repetidor, però dur a terme aquesta infraestructura té un import econòmic important i, a més, després s'ha de mantenir. Per tant, si Voltor té un repetidor, el que volem intentar és un acord perquè l'Executiu participi a mantenir-lo, amb

unes garanties de qualitat i de cobertura per a totes les Balears, ja que actualment no totes les illes de l'arxipèlag reben amb la mateixa potència el senyal dels canals autonòmics de Catalunya i el País Valencià. El que es vol aconseguir amb aquest conveni és establir quines mesures tecnològiques s'han de prendre per assolir una bona cobertura.

—Passam a un altre camp competència del vostre departament, I+R. L'any passat l'Executiu balear invertí uns 100 milions de pessetes en I+R. Enguany s'augmentarà aquesta quantitat?

—Enguany el que hi ha pressuposat, sense comptar els fons FEDER i d'altres, són uns 500 milions de pessetes. L'objectiu de la Conselleria d'Innovació i Energia és que per cada pesseta que inverteixi el Govern de les Illes Balears, el Govern central o la Unió Europea inverteixi una altra pesseta. Per tant, el conjunt de l'actuació durant l'any 2001 serà d'uns 1.000 milions de pessetes. I així durant quatre anys.

—Quan parlàveu sobre el consum energètic, heu destacat unes analogies entre les Balears i Califòrnia, però sembla que pel que fa al funcionament dels parcs tecnològics no ens assemblam gaire. Què li manca al ParcBIT perquè sigui una realitat i no un projecte que mai no s'acaba de definir?

—Fonamentalment que s'acabin les obres. Fins que les obres d'infraestructures no estiguin acabades en el ParcBIT no es podrà dur cap tipus d'estratègia d'empresa.

—De quina manera influí la figura de l'exdirector del ParcBIT, Felio Morey, en el seu desenvolupament?

—Jo crec que tot projecte innovador encara és més sensible a l'aparició de problemes, siguin del tipus que siguin. En el món de la innovació hi ha d'haver moltíssima confiança i aleshores els problemes generen desconfiança. El qui llança un projecte no el té encara enllestit i, per tant, s'ha d'envoltar d'un ambi-

ent tranquil i de molta confiança. Qualsevol cosa que vagi en contra d'això provocarà problemes.

—Després de 18 mesos dirigint la Conselleria d'Innovació i Energia i els entrebancs que heu hagut de salvar, quin balanç treis de la feina que heu desenvolupat?

—El balanç és positiu. L'experiència és interessant. He fet com un màster. El projecte em continua fent il·lusió i ganes, tot i els entrebancs i les complexitats, que no sé si he tingut els normals. Jo tinc la sensació que he tingut més dificultats d'allò que és normal.

—Tot i els problemes que ha sofert, tornareu a presentar-vos a les eleccions autonòmiques del 2003?

—Més que pel tema de formar part de l'equip de govern, si jo em plantejés repetir en el 2003, primer m'hauria de plantejar no tornar mai més a la investigació. Aquesta seria una decisió molt difícil de prendre.

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

EL MIRALL

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____ Núm. _____ Pis _____

Codi Postal _____ Població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 4.000 ptes. de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària / d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Agència/Oficina _____

DC _____ Cte./Lta. núm. _____

Signatura _____

Biel Thomàs: La serenor creativa

RAMON TOLLS

En Biel Thomàs és una persona fascinant. Això no és un comentament improcedent, perquè és la veritat. Una veritat neta, que tots entenem. Conèixer en Biel és una ex-

periència desconcertant, perquè no és fàcil entendre la generositat. Una generositat discreta i il·limitada, capaç de vibrar amb les curolles de tothom.

Després, el desconcert esdevé atracció.

L'atracció que sentim per qui és capaç d'estimar-ho tot, capaç de valorar qualsevol cosa,

capaç de viure dels petits detalls, capaç de fer una festa d'un llibre, d'una frase, d'un mot.

L'atracció, amb el temps, torna admiració. L'admiració que sent qui descobreix una cova mai explorada i no pot entendre com durant tants d'anys, a les fosques, en silenci i sense esperar res a canvi s'ha pogut bastir un univers tan radiant i gratuït.

L'admiració, però, ens aboca irremissiblement a la fascinació. La fascinació que exerceix sense cridòria, sense petulància, sense vanitat, sense esforç aparent. La fascinació que ha exercit sobre joves i no tan joves al seu regne d'Hamelín.

I Hamelín és Llucmajor. En Biel Thomàs i Rosselló hi va néixer dia 20 d'octubre de l'any 1963. Va passar els anys més tendres i els primers estudis a s'Arenal, on el lliga la tradició familiar i d'on li ve el gust per un cert avantguardisme

turístic i una tendra nostàlgia kitsch.

Va cursar els estudis superiors d'Arts i Oficis a Palma, ja que les seves inclinacions artístiques van ser primerenques per l'ambient en què es movia i per la llarga tradició familiar, la vena artística de la nissaga de Cas Coix.

Professionalment, es va establir com a empresari dinàmic i independent gràcies a un negoci relacionat amb les arts plàstiques, el ja mític taller de serigrafia Plaça 18, de Llucmajor. Durant deu anys es concentrà en el disseny i l'estampació en teles i altres superfícies i dedicà bona part de la seva activitat a l'elaboració de productes artesans de qualitat que pretenien la popularització de la cultura i la conscienciació social en campanyes lingüístiques, ecologistes, humanitàries... -UIB, OCB, GOB, Coordinadora de Defensa de s'Estalella, Homenatge a Rosselló-Pòrcel, Mapa del Cardenal Despuig, Solidaritat amb el Tercer Món, Amics del Poble Saharià, Moviment d'Escoles Mallorquines...

També professionalment, ha continuat la tasca familiar regentant el Cinema Recreatiu de Llucmajor i dinamitzant un mitjà cultural en el qual ja no creia ningú. En aquest camp, tampoc no hi ha res que no hagi fet: projecció de pel·lícules en català, exposicions diverses de material cinematogràfic, programació de sessions especials amb festes i sorpreses, auques d'urbanitat cinèfila, reposicions d'elit, retrobament de documents cinematogràfics antics, confecció de petites pel·lícules de tècnica avantguardista i foment de la formació cinematogràfica general amb maratons monotemàtiques, passis gratuïts, cicles diversos i reclams publicitaris adients -cartells, tríptics, festes, camisetes, concerts...

Sens dubte es mereixen una atenció especial les fastuoses festes de carnaval, la campanya «Vuitanta anys de cinema a Llucmajor», la restauració i edició en vídeo de la pel·lícula de les fires de Llucmajor de 1926, les projeccions intergalàctiques de *Rocky Horror Picture Show* al més pur estil londinenc i, sobretot, l'organització dels Pre-

Semblança

mis Cinema Recreatiu que, des de 1998, són la gala més fresca i més celebrada del desert cultural no subvencionat.

El Recreatiu, però, també és un teatre –pitjor m'ho poses!–, un teatre de poble que en Biel ha sabut revitalitzar, especialment, a través del darrer experiment: El Galliner. Aquest cafè-teatre ha quedat petit per l'entusiasme del públic davant l'olimp casolà: Vivian Caoba, Rosita Forsale, Ricky López, Pepa Charro, la Prohibida...

La frontera entre la vida professional i la privada, entre l'art i el disseny, entre la presentació i la representació no sempre és clara, i menys en una persona entusiasta i compromesa, que sembla sempre que fa feina i que sempre sembla que s'ho passa bé.

Des del disseny, des del cinema, des del teatre, des de l'estampació, des del col·leccionisme, des de la fotografia, des d'on faci falta, en Biel Thomàs ha donat suport a institucions, entitats civils i particulars i ha esdevingut un imprescindible dinamitzador juvenil i un mediador cultural eficaç.

Perquè, a Hamelín, en Biel, a més de flautista, també és ratolí. Un ratolí de gran perícia i enorme tenacitat. Un canador, un cercador, un explorador, un col·leccionista maniàtic capaç de trobar tresors tant als porxos familiars com als vials més remots d'Internet: programes de mà, cartells antics, vells escenaris, retalls de diari, còpies de pel·lícules desnonades...

Segurament, però, la seva tasca més transcendent va ser la d'editor de llibres peculiars a través de les Edicions Atàviques –Llucmajor, 1985-1990–, que fundà juntament amb el poeta Miquel Bezares. Algunes de les obres més importants d'aquesta etapa varen ser *Baleigs*, *Liquen Saur*, *Cos de calitja*, *Territori d'Incògnites*, *Instamàtic*, *Indicis*, *Cercles*... Aquests materials poètics són una fita important de la literatura submergida de Mallorca. La idea d'art global presidia el projecte i es manifestava a través de les il·lustracions, les maquetacions, les presentacions, el màrqueting imagi-

natiu i l'elaboració acurada i artesana.

Les Edicions Atàviques crearen una certa *escola* paral·lela que posà en contacte artistes i escriptors heterogenis com Antoni Garau, Margalida Pons, Miquel Bezares, Arnau Pons, Miquel Cardell, Damià Pons, Blai Bonet, Jaume Falconer, Gabriel Lacomba, Damià Huguet, Biel Mesquida...

En tots els casos, la concepció artística de Biel Thomàs marcà l'experiència mitjançant el criteri de la interdisciplinarietat i va conjuntar tots els mitjans a l'abast com el vídeo, el cinema, la serigrafia, la música, l'escenografia, el disseny, etc. Això va fer possible la participació de gent molt diversa i la captació de públic nombrós i heterogeni que acudia al reclam publicitari d'una nova concepció de la cultura més moderna i dinàmica –presentació de *Cos de Calitja* al Teatre Recreatiu, campanya «Salvem les Sirenes», presentació amb muntatge de vídeo d'*Instamàtic* al Pub Odeon, *gadgets* d'*Els Guerrillers*, exposició antològica de les Edicions Atàviques al cafè de Cas Coix,

la secció «Cap al suïcidi dels atàvics» o el col·leccionable *Diccionari d'Amors i Oficis* a la revista local...

És per tot això que, sis anys després, la iniciativa de tornar a posar en marxa les Edicions Atàviques, ara en suport internautic, ha suscitat una gran expectació. Des del gener d'enguany, podeu accedir a *BaleigsDigital*, poemari polifònic inèdit, i a *Àlbum Atàvic*, tota la informació passada i present d'aquestes seductores edicions. Guaitau-hi.

El reconeixement, encara insuficient, de la seva tasca es concreta fins ara en una sèrie de premis: el de l'Ajuntament de Palma per un cartell presentat amb motiu del Dia de l'Arbre (1986), el de l'Associació de Premsa Forana de Mallorca per la portada del número 100 de la revista *Llucmajor de pinte en Ample* (abril de 1990), i el premi Bartomeu Rosselló-Pòrcel de l'Obra Cultural Balear (1993), que el reconeix com a jove creador que encara no ha posat límit als seus horitzons.

Thomàs fou Premi
Bartomeu Rosselló - Pòrcel
de l'OCB el 1993

Semblança

Miquel Àngel Llonovoy

«La dreta no valora la cultura, en fa ostentació»

ANTONI OLIVER

Miquel Àngel Joan, més conegut com a Miquel Àngel Llonovoy, pren, amb el personatge del doctor Amnèsia, els referents dels còmics clàssics, d'aquells personatges que obrien una maleta i en treien uns objectes, explicaven un acudit, feien una xerrada hilarant o màgia.

Considera que aquest tipus d'espectacle és costumista, perquè reflecteix una realitat precària d'un determinat món, i enllaça també amb la tradició del circ, la pantomima, els titelles i tot el que es pot fer damunt un escenari amb quatre coses i molta imaginació, però amb uns recursos més aviat sobris.

—Per què el doctor Amnèsia ha perdut la memòria?

—Jo crec que el doctor Amnèsia és un poc punyeter i, realment, no ha perdut la memòria, sinó que en té tanta i sap tantes coses que les mescla totes i les ven com a descuits, aquest descuits els fa ben aposta i juga amb l'oblit, precisament, per recordar coses. És un poc recercat. També vol fer veure que ens oblidam de moltes de coses i que tenim tantíssima informació que no la podem pair mai. El doctor Amnèsia mescla conceptes, idees, i en fa acudits.

—I per mitjà d'aquesta mescla fa una crítica dels aspectes que no li agraden.

—Sí, ara experiment amb el text, que fins ara no havia tocat. Amb la paraula pots arribar d'una manera molt més directa al públic. Això et dóna motiu per tocar els punts que trobes que has de tocar de la realitat que t'envolta i que la gent rigui i vegi un espectacle molt obert.

—Hi ha una certa interactivitat amb el públic?

—El públic marca el ritme de la funció, no del tot, però sí en part. Precisament, el text et permet manejar més el ritme. La gent a vegades està més atenta o és més punyetera i això fa que cada funció sigui única, perquè es crea una atmosfera, un ritual i una comunicació.

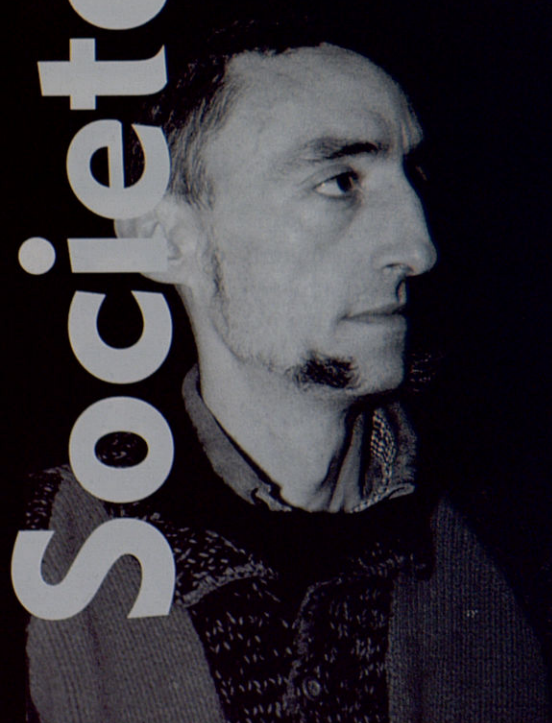
—Improvissau el text o el treballau molt?

—Intent treballar molt el text i, a la vegada, donar motiu per a la improvisació, que és sempre un recurs que es té en marxa, però la idea i el text estan molt treballats. La improvisació és vàlida sobre un treball fet, però no es pot improvisar des de res. La funció, encara que sigui sobre el mateix text, sempre és distinta, perquè, precisament, la gent et fa dir coses diferents cada vegada. Intent ficar temes, no necessàriament actuals, però que trob que està bé que surtin damunt un escenari, que la gent els comenti i hi pensi.

—Quins temes han sortit?

—L'actualitat del doctor Amnèsia pot ser passada de moda moltes vegades. Per exemple, darrerament, ha sorgit una explicació tècnica sobre un espectacle d'humor, en què s'havia d'explicar què era l'humor, i la gent no va riure gens. Aquest fet em va despertar dir el meu parer sobre això, sense fer-ne cap judici, però sí posant aquest fet a l'abast del públic.

Societat

—El vostre és un teatre de l'absurd o surrealista?

—Aquest teatre que faig està influenciat pel costumisme, pels còmics que jo he vist de petit, gent que obre una maleta i intenta oferir un espectacle, màgia, titelles, etc., però amb un aire precari i que frega allò patètic. Això és el que més m'atreu, perquè és el que fuig del registre habitual, de l'oficial, té una arrel bastant de circ, però també té un punt d'absurd, perquè l'absurd sorgeix de la realitat mateixa, que és més que absurda. La realitat supera la ficció cada vegada més. També és absurd perquè està basat, en part, en jocs de paraules absurds, per poc que es grati se li pot treure una cosa molt costumista, molt actual i realista, molt a l'abast de la gent.

—Seguiu la cultura oficial i oficial de Palma. Com veis aquest tema?

—Avui dia ens han regalat amb el tema dels Premis Ciutat de Palma, que és un tema de premi, espectacular. Jo n'he hagut de menjar un poc més, però n'estic content, perquè el bessó o l'inici va ser de gent que es va moure per fer la protesta a l'exposició de Lladró, i després es va convertir en una altra cosa, a la qual jo inicialment vaig donar suport, però que al final va prendre unes dimensions que no m'arribaven tant com la primera protesta. També vaig veure que allò funcionava pel seu vent i trob que una cosa d'aquestes sempre ha de ser benvinguda i també hi va haver un èxit de gent al sopar de l'Arruixada. Però aquestes coses no basten per a res i tampoc no són cap finalitat en si mateixes. Cada dia hi hauria d'haver una cosa, perquè hi ha prou insults a la intel·ligència per fer una cosa cada dia. Què està passant, què ens estan venent? Com que no passa res més, s'ha agafat això a partir de la protesta contra l'exposició de Lladró al Solleric, i la política cultural de Cort com una emblemata. Si això serveix perquè la situació millori,

ja està bé, hem d'anar un poc més endavant, i no anar cap enrere, com està passant aquí des de fa uns anys.

—La política cultural no progressa, ni tan sols per sortir del pas.

—En absolut. No hi ha cap avanç.

—Com veis la política cultural?

—Té a veure amb la seva realitat. Tal vegada uns altres farien una altra cosa. S'ha dit que aquest tema de l'Arruixada s'ha polititzat, però és lògic que hi hagi polítics perquè és una moguda de la ciutat. L'Ajuntament va dir que milers de persones havien anat a l'exposició de Lladró, i ho justificaven així. Però fent el que la gent demana no s'arregla res, no es fa cap avanç, perquè la cultura no pot ser una qüestió de fotos o premsa. La política cultural ha de tenir un criteri, ha de ser una cosa més seriosa. De principi, la dreta no dóna la valoració que s'ha de donar a la cultura. Es va cap a una certa ostentació, no hi ha un pensament cultural real, un criteri, no es valora el criteri. Ara han fet aquesta exposició de gravats de Picasso, perquè devia passar per aquí i l'han penjada, benvinguda sigui, però així no es tapen forats. La cultura hauria de ser una cosa més seriosa.

—Com veis la moguda teatral alternativa a Palma?

—Continua. Hi ha més projectes en marxa que no coses molt instaurades, hi ha també un major interès, un reviscolament del públic, que ja era ben hora. Tot això són passes cap endavant. Ara, el perill és caure en la cosa oficial, toques massa vegades les mateixes portes, i això d'alguna manera acaba reflectint-se damunt l'escenari. Realment, hi ha un tub i hi has de passar, és a dir, que allò de «passar pel tub» existeix, sigui el tub més

«La política cultural ha de tenir un criteri més seriós»

gros o més petit. Darrere aquesta part oficial se'n va una part de la cultura real, en definitiva. Una altra cosa és que, a vegades, tens la sensació que tothom toca de tot, i trob que hi ha d'haver molta més especialització en la feina, molta

més precisió, més cura amb les coses. Avui dia es mesclen les coses i hi ha una professionalitat quant a papers de buro-

cràcia, i el que hi ha d'haver és una professionalitat d'experiència, d'escenari real, de fusta o de carter, de públic. El que hi ha present és aquesta burocràcia, la necessitat de passar per determinades coses, i a vegades això agafa més pes que no el respecte pel públic. El que no es pot fer és un mal producte per poder subsistir d'alguna manera. És igual, per exemple, que un

forner, que està obligat a fer un bon pa, un bon producte, i no pots dir que si està mal fet la gent se'l menja igualment.

-Suposant que hi hagi d'haver política cultural, hauria de ser seriosa.

-Sí, suposant que n'hi hagi d'haver, hauria de ser més seriosa.

-Fa anys, es duïen els clàssics moderns al Festival de Teatre.

-Hi havia una continuïtat per anys, així era.

-Enriqueixen la ciutat i el públic.

-No vull dir que la política cultural del temps anterior al PP fos boníssima, tristament no ho era, però era una altra cosa. Almenys hi havia més criteri, més pensament i més feina, i era possible el diàleg. Pel que fa a la ciutat, igual que es nota que no hi ha una bona política cultural, també es nota que hi ha un excés de doblers, que els doblers ens vessen per les orelles, hi ha una ostentació, més que no ostentació, un kitsch. Però aquesta manera de fer les coses vol dir també fanals de ferro fos o un Parc de les Estacions així com l'han fet i tantes altres coses.

-Fanals que, per cert, no són de ferro fos.

-És clar que no ho són, el marbre no és marbre i el plàstic tampoc no és plàstic. Tot és façana. Igual que a les restauracions que s'han fet el guix no és guix. Capgiram el món de mala manera. Restauracions falses, amb coses de mentida.

«Cada dia hi hauria d'haver una protesta pels insults a la intel·ligència»

Tenim una llengua que ens identifica oferiu-la demanau-la

El Consell de Mallorca

ofereix ajuts econòmics

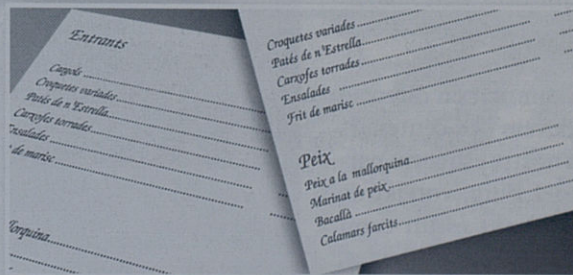
i assessorament lingüístic

als empresaris per a la

retolació dels establiments i l'edició

de material imprès (factures, albarans,

bosses, cartes de menú...) en català.

Consell de Mallorca

Departament de Cultura i Joventut

Per a més informació i assessorament:

Servei de Normalització Lingüística

Via Roma, 1 - 07012 Palma - Telèfon: 971 22 91 48 - Fax: 971 71 70 66

El puig de Maria o de Pollença

GASPAR VALERO

Monument a Costa i Llobera (Pollença) - camí del Puig - camí Vell - santuari del puig de Maria (cim) - camí dels Ermitans - camí del Puig - monument a Costa i Llobera (Pollença)

El punt de partida del nostre itinerari és el monument a Costa i Llobera, situat vora la carretera que continua fins al Port de Pollença (PM-220, km 52,2), davant l'avinguda de Pollentia. El monument data de l'any 1972, bastit en commemoració del 50è aniversari de la mort del poeta pollencí, i és obra de l'arquitecte Pere Garau Sagristà.

Començam a caminar en direcció a Palma, i a devers dos centenars de metres a la nostra esquerra parteix el camí del Puig, vorejat de xiprers. Inicialment és un camí ample, asfaltat, apte per a vehicles, tot i que la pujada amb cotxe no és recomanable. Amb alguna casa pels costats, i amb garrovers i ametlers, aviat comencen els revolts, anomenats els Costers. Deixam a la dreta la casa dita el Coster del Puig. Després d'un revolt a l'esquerra a la dreta queda la casa anomenada el Pou dels Escarabats. Camí amunt, amb el revolts amb sòl de ciment, aviat fa aparició l'alzinar, amb pins i mates. Passam unes roques amb unes cavitats picades, denominades les Piques de l'Ase, emprades antigament per abeurar-hi les bísties. Alguns revolts més endavant, a poc més d'un quart d'hora d'anar per l'alzinar, el camí ample s'acaba i la ruta continua pel camí Vell, empe-

*Vista de Pollença,
des del puig.*

Itineraris

drat i esglaonat. Aquest tram es degué construir cap al segle XVII, encara que el primer camí es documenta l'any 1391. En aquest segment final de camí, dos minuts més amunt, a la dreta hi ha una roca en forma de seient, que s'anomena la Cadireta del

ció d'Àrea Natural d'Especial Interès i les construccions tenen la categoria de Bé d'Interès Cultural.

Notes històriques

Sembla que el topònim puig de Maria és una catalanització del nom àrab *almaria*, que significa 'puig de vigilància'. L'any 1348 el bisbe

tir, i s'obrí al culte com a santuari. El 1760 s'acabaren les obres de reforma barroques de l'església, mentre que a finals de segle XIX hi hagué noves obres, aquesta vegada segons l'estil neogòtic. El 1917 el santuari passà a mans dels ermitans de Sant Pau i Sant Antoni, que hi romangueren fins al 1968, data en què s'hi instal·laren les monges dels Sagrats Cors, que hi estigueren fins al 1988. Actualment, hi ha donats seglars, sota direcció de l'Obreria del Puig.

Descripció

El santuari del puig de Maria té un conjunt d'edificacions d'interès patrimonial i històric. L'entrada al recinte es realitza per una portalada d'arc escarser, amb una finestra més amunt; al fons del vial d'accés, a l'esquerra s'obre el portal d'arc rodó adovellat, amb un guardapols neogòtic, que permet l'ingrés a l'interior del santuari. El **vestíbul** és una gran sala rectangular amb coberta de bigues, amb l'acolliment del santuari i el lloc de venda

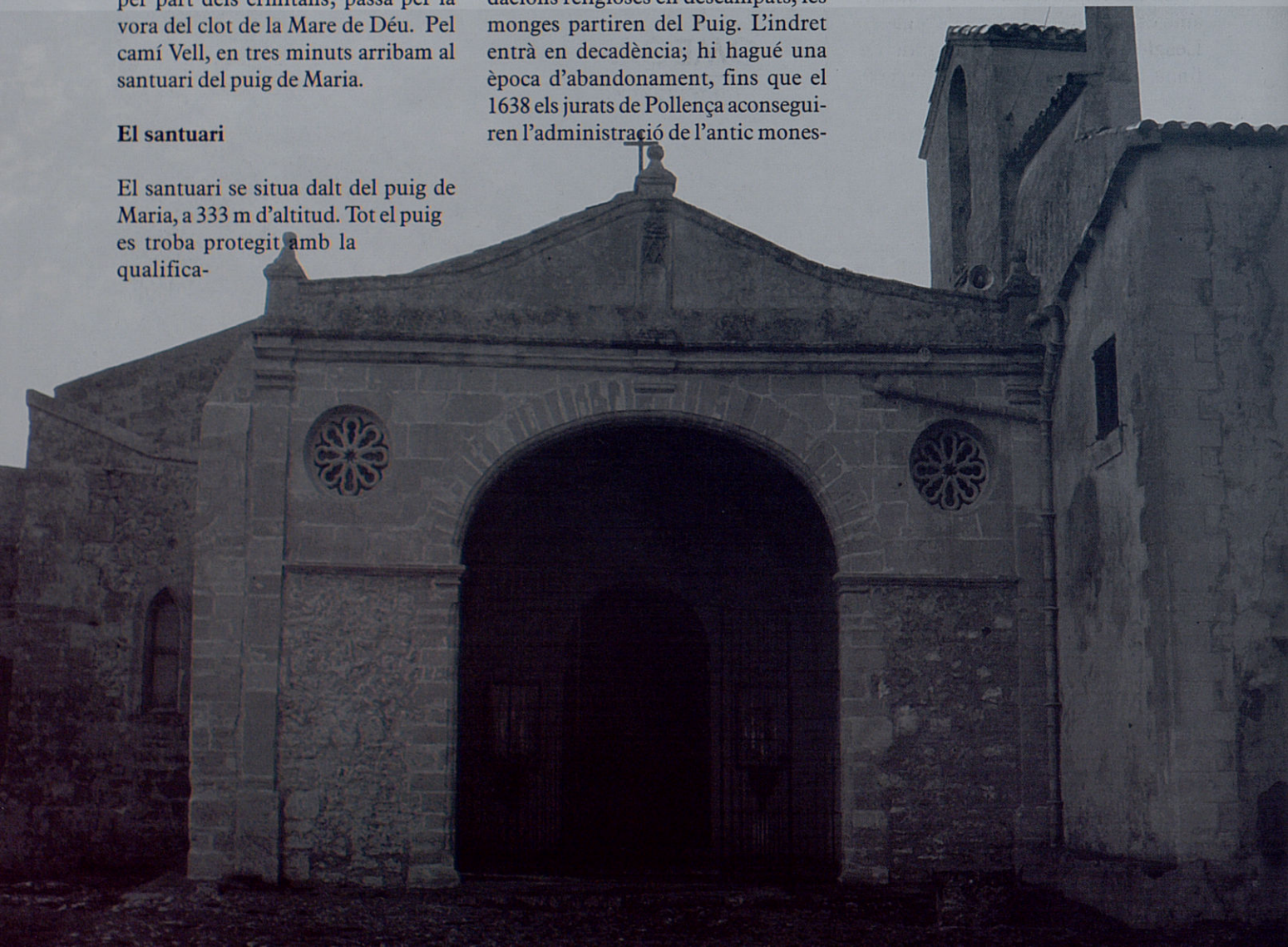
El santuari se situa dalt del puig de Maria, a 333 m d'altitud

Bon Jesús, i al seu costat, una encletxa rep el nom de cova del Dimoni. De la Cadireta, l'Arxiduc recull la tradició que propiciava un bon part a les dones que l'ocupaven (Habsburg-Lorena, VIII, 248). A l'esquerra ens acompanya una paret alta, mentre la via volta a dreta i a esquerra; els pins dominen l'estatge vegetal, amb ullastres, càrritx i murta. Cinc minuts després de la Cadireta, a l'esquerra parteix el camí dels Ermitans, emprat bàsicament per a extracció de llenya per part dels ermitans; passa per la vora del clot de la Mare de Déu. Pel camí Vell, en tres minuts arribam al santuari del puig de Maria.

El santuari

El santuari se situa dalt del puig de Maria, a 333 m d'altitud. Tot el puig es troba protegit amb la qualifica-

de Mallorca concedí permís per construir-hi una capelleta. El 1362, les anomenades Dones de Can Sales, conduïdes per sor Flor Ricomana, s'hi instal·laren com a ermitanes. Aviat s'estengué la llegenda de la trobada de la imatge de la Mare de Déu. La primitiva congregació d'ermitanes adoptà la regla de Sant Agustí l'any 1388 i el santuari es convertí també en col·legi per a al·lotes. Amb motiu de les disposicions derivades del concili de Trento, que no permetia fundacions religioses en descampats, les monges partiren del Puig. L'indret entrà en decadència; hi hagué una època d'abandonament, fins que el 1638 els jurats de Pollença aconseguiren l'administració de l'antic mones-

de records; hi destacam una finestra gòtica i el relleu d'un Calvari, a més de vitrines amb exvots o promeses. L'antiga sala capitular del primitiu convent de monges acull una col·lecció d'objectes com pintures, restes dels retaules antics, i objectes singulars com la caixeta de tres claus per guardar-hi documents d'arxiu, amb la data de 1669.

A la dreta del vestíbul, un portal de llinda comunica amb un ample corredor amb graons en davallada, que acaba en el refetor; conté diverses vitrines laterals amb objectes antics de la vida quotidiana del santuari.

El **refetor** o menjador és una estança interessant del conjunt del santuari; és d'estil gòtic, i configura una gran nau de tres arcs diafragmes apuntats que sostenen un sostre de fusta; a les dues parets curtes, hi campeja l'escut dels Santmartí, corresponent a la família de la religiosa que patrocinà les obres del segle XV. A la dreta, es conserva el coll de cisterna de secció circular. A l'esquerra, es troba la cuina, amb coberta de tres trams de bigues. L'església té una base d'estil gòtic, de finals dels s. XIV i XV, però fou molt restaurada als segles XVIII i XIX. El portal principal se situa entre la torre i l'hostatgeria, davant una esplanada en forma de miranda protegida per un mur amb merlets. L'ingrés presenta un atri amb un arc rebaixat, amb rosetons calats als costats; data de les reformes del s. XVIII i de 1858; la testera és mixtilínia, amb l'anagrama de Maria, i el coronament presenta tres piràmides amb bolla. L'interior, amb accés per un portal d'arc rodó, mostra una sola nau amb coberta apuntada amb llunetes i tres capelles a cada lateral amb arcs de mig punt les del primer tram i apuntats les quatre dels altres dos trams; damunt les primeres capelles, hi ha sengles triforis de quatre arcs, esquema repetit al mur inferior de la façana. Les claus de volta dels tres trams de coberta mostren, des del portal fins al presbiteri, els relleus de l'Anunciació, de 1743, l'anagrama de Crist (IHS), de 1742, i l'anagrama de Maria, de 1741. El presbiteri acull el cambril de la Mare de Déu, amb tres columnes a manera de retaule

major, que estilísticament combina el neoromànic i el neogòtic, dels voltants de 1900; aquest espai conté la imatge gòtica de la Mare de Déu del Puig, una talla en pedra del segle XIV amb la Verge que aguanta el Bon Jesús amb una mà i una flor amb l'altra, mentre que l'Infant té entre mans un aucell. D'època medieval es conserva la reixa de ferro de l'altar. La primera capella de l'esquerra o de l'Evangeli és la de sant Pere, amb un cadirat gòtic en fusta, i amb les imatges de sant Pau i sant Antoni. La segona és la de sant Magí, amb retaule obra de Rafel Torres Palerm, de 1720 (GEPE IV, 320). Aquestes dues capelles conserven volta de creueria del segle XIV o XV. La tercera és la del

Sant Crist, amb el sepulcre a la paret de la dreta del marquès Josep Desbrull, mort el 1835. La primera capella de la dreta o de l'Epístola és la del Betlem; els capitells mostren el relleu de la T de sant Antoni, a l'esquerra, i del corb de sant Pau, a la dreta. La segona és la de sant Miquel, amb retaule neobarroc i, a la paret de l'esquerra, una pintura de la Sagrada Família. La tercera és la de sant Josep, amb una imatge neogòtica i, a la paret de l'esquerra, una pintura de santa Bàrbara.

La **torre de defensa**, a l'esquerra de l'església, és de secció quadrada, amb la part inferior de l'alçat atalussat; data de finals de segle XIV, i fou bastida per fer front a possibles incursi-

Relojería Española S.L.

Fundada en 1885

Concessionari Oficial

OMEGA

LONGINES

SWISS WATCHES

TISSOT

Swiss Quality Time

RADO

Switzerland

FORTIS

swiss watches

Calvin Klein

watches

PIERRE BALMAIN

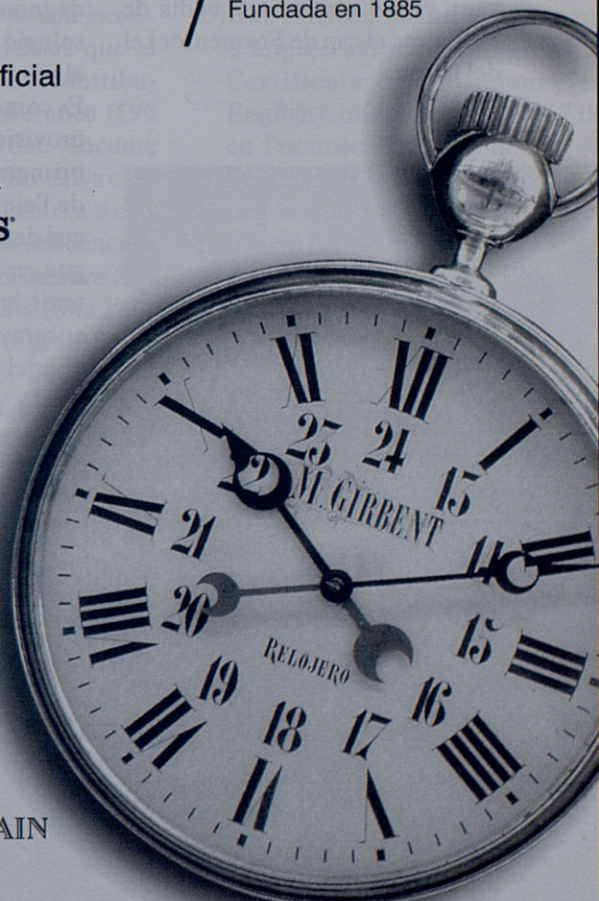
SWISS WATCHES

SWISS ARMY

HAMILTON

AMERICAN • SINCE 1892

Plaça de Cort, 14
Tel. 971 721 563 · 971 724 344
Fax 971 714 369

ons enemigues. Té tres plantes d'alçat i terrassa superior, comunicades per una escala de caragol. El coronament mostra merlets quadrangulars. El lateral de darrere presenta un portalet i una finestra conopial. Un pont de pedra comu-

La llegenda

L'Arxiduc, cap al 1880, recull la llegenda de la trobada de la Mare de Déu amb aquestes paraules: les pietoses dones de Can Sales «en diferents ocasions i cada dissabte a la nit veien una gran llum al cim de la muntanya. Acudiren al confessor per comunicar-li la novetat. El bon pare re-

solgué convocar la població de Pollença i pujar amb la gent i els jurats al lloc d'on semblava provenir la resplendor, on descobriren una imatge de la Mare de Déu, la veneració a la qual encara continua tan viva. Inicialment, hom pensà traslladar la santa imatge a Pollença, però, malgrat l'esforç que s'hi posà, no hi hagué manera de moure la imatge. D'aquí la resolució d'aixecar una església en el punt on aquella fou descoberta. Es començà per construir un altar provisional i, en ser celebrada la primera missa, just en el moment de l'elevació, l'hòstia es despen- gué de la mà del celebrant i descri- gué en l'aire els límits que devia tenir la nova església, i que avui encara es conserva. Aquest prodigi és el que representa una de les

pintures presents en les parets laterals de la capella de l'altar major» (Habsburg-Lorena, VIII, 249). Per davallar, farem servir bàsicament el mateix camí que ens ha servit de pujada. Però, una petita variant vora el santuari ens permet conèixer el denominat camí dels Ermitans. Així, passam des de l'església per davall el pontet de la torre, deixam a la dreta l'àrea recreativa, i arribam a uns pins on el camí es desdibuixa; però, en tendència a l'esquerra observam l'avenc de la Mare de Déu, amb el camí dels Ermitans a la vora i, un poc més a la dreta, el sender del Molí Vell, que en pocs metres ens deixa vora les ruïnes d'un molí de vent, del qual només resta la base de la torre, sense cintell; aquest indret constitueix una fascinant miranda sobre la badia de Pollença.

Des del Molí Vell, tornam enrere alguns metres i avançam pel camí dels Ermitans, amb l'avenc a l'esquerra i vistes sobre Pollença que es mantenen a la nostra dreta, damunt el coster espadat. A deu o onze minuts del Molí Vell, enllaçam amb l'empedrat del camí Vell del Puig i després desfeim les voltes del camí ample, que ens deixarà en la carretera, a prop del monument a Costa i Llobera i del poble de Pollença.

Des del mirador, es contempla el puig Gros de Ternelles

nica la torre amb la zona de l'església. La murada contigua data del segle XV, i formava part d'un recinte emmurat complet.

Des del mirador situat davant el recinte emmurat, es contempla una ampla vista del puig Gros de Ternelles i, més a l'esquerra, del puig Tomir i la Cuculla de Fartàritx. A l'altra banda, més a llevant, es pot observar la badia de Pollença i el cap de Formentor i el del Pinar.

Torre del santuari del puig

Camí vell del puig

Fitzwilliam College Cambridge CB3 ODG University of Cambridge

Batista i Roca Fellowship, 2001 - 2002

Convocatòria extraordinària

El **Fitzwilliam College de la Universitat de Cambridge** anuncia enguany una convocatòria extraordinària del Batista i Roca Fellowship, instituït per aquest College en memòria del qui fou professor d'aquesta Universitat, Josep M. Batista i Roca, i dotat per ell mateix.

Objecte i durada. El Fellowship és destinat a homes i dones que vulguin realitzar un programa de recerca orientat al millor funcionament de la vida pública (acadèmica, social, administrativa, professional, comercial, etc.) dels Països Catalans i, en general, al seu progrés. La recerca cal fer-la a la Universitat de Cambridge en el període de nou mesos que va de l'1 d'octubre del 2001 al 30 de juny del 2002.

Destinatari. Els candidats hauran de ser llicenciats universitaris, bé acadèmics (professors, postgraduats...) o bé professionals lliures, funcionaris de l'administració pública, empresaris, tècnics, etc; hauran de posseir un bon domini del català i de l'anglès com a llengües de treball, i hauran de tenir com a màxim 35 anys en la data de començar l'estada. El/La Fellow no podrà matricular-se ni seguir estudis per a cap títol (Ph. D., Master's, etc.) de cap universitat britànica, inclosa la de Cambridge, però això no exclou com a candidats persones que estiguin cursant estudis superiors

(doctorat etc.) a qualsevol centre fora de la Gran Bretanya.

Import. El Fellowship està dotat amb £9.306 en el cas de candidats no doctors o amb £10.026 en el cas de doctors, quantitat que es pagarà en nou mensualitats, d'octubre a juny. La dotació del Fellowship *no serà incompatible* amb altres ingressos que el Fellow pugui percebre. Les contribucions a la National Insurance (£90 mensuals aprox.) i al fisc (Income Tax), tant si és a la Gran Bretanya com a Espanya, si s'escauen, aniran a càrrec del Fellow. A més, la residència a Cambridge, que inclourà cambra/despatx i High Table Rights (tota l'alimentació diària), serà gratuïta al Fitzwilliam College. El Fellow tindrà accés, també gratuït, a tots els serveis del College i la Universitat (biblioteques, laboratoris, fotocopiadores, telèfon, fax, internet...) En el cas que el Fellow vulgui residir fora del College (p.e. si ve acompanyat/da), se subvencionarà amb un sol ajut addicional de £1.692. El College pagarà les despeses de viatge a Cambridge des del punt d'origen i la tornada.

Sol·licituds. Els candidats hauran de presentar **abans del 16 de març del 2001:**

- A) Un currículum detallat, acompanyat amb la documentació acreditativa dels mèrits indicats.
- B) Dos avals acadèmics que facin re-

ferència a l'expedient acadèmic i, *molt especialment*, a la personalitat, caràcter i interessos socials del candidat/a.

- C) Un projecte del treball a desenvolupar *amb indicació raonada de la utilitat que creu que pot tenir en relació a l'objectiu del Fellowship.*
- D) Una certificació del coneixement d'anglès assolit equivalent al Certificate of Proficiency in English o una classificació de 7.00 en l'examen IELTS o de 575 en l'examen TOEFL.

La sol·licitud s'ha de trametre a la Fundació Jaume Bofill (a l'atenció del secretari del Barcelona Committee del Batista i Roca Fellowship), carrer Provença, 324, 08037 Barcelona. **NO S'ADMETTRAN SOL·LICITUDS AMB LA DOCUMENTACIÓ IN-COMPLETA.**

Entrevistes. El Barcelona Committee del Batista i Roca Fellowship entrevistarà els candidats preseleccionats el dilluns 2 d'abril a la Fundació Jaume Bofill, a l'hora a la qual se'ls convocarà oportunament.

Resolució. El Fellow serà elegit/da per la Junta de Govern del Fitzwilliam College d'entre els candidats proposats pel Barcelona Committee del Batista i Roca Fellowship. La resolució es farà pública a finals d'abril i serà comunicada a tots els candidats entrevistats directament des de Cambridge.

Informació. Fundació Jaume Bofill, Provença 324, 08037 Barcelona, tel. 93 4588700.

Més informació a: <http://www.fitz.cam.ac.uk/vacancies/>

Cambridge-Barcelona. Gener del 2001

Allò menys dolent del 2000

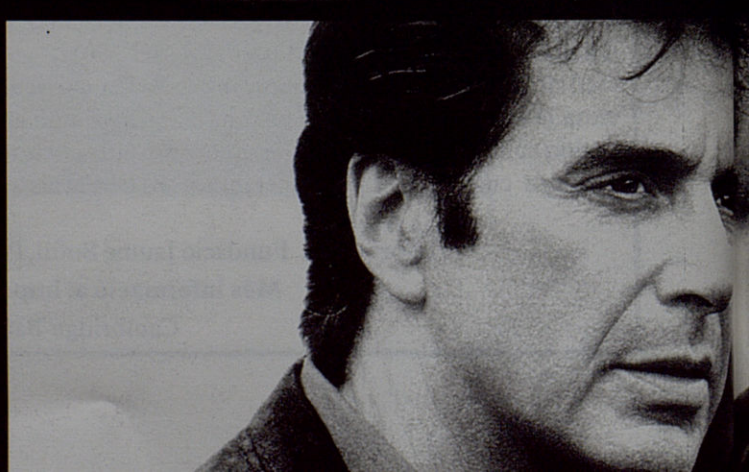
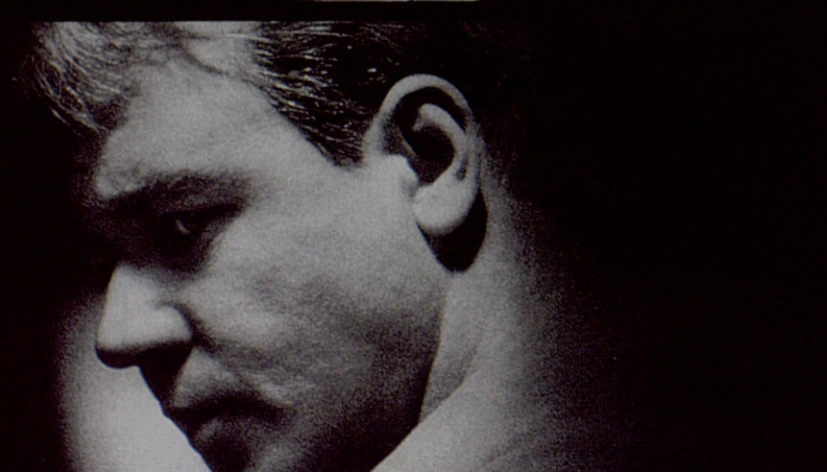
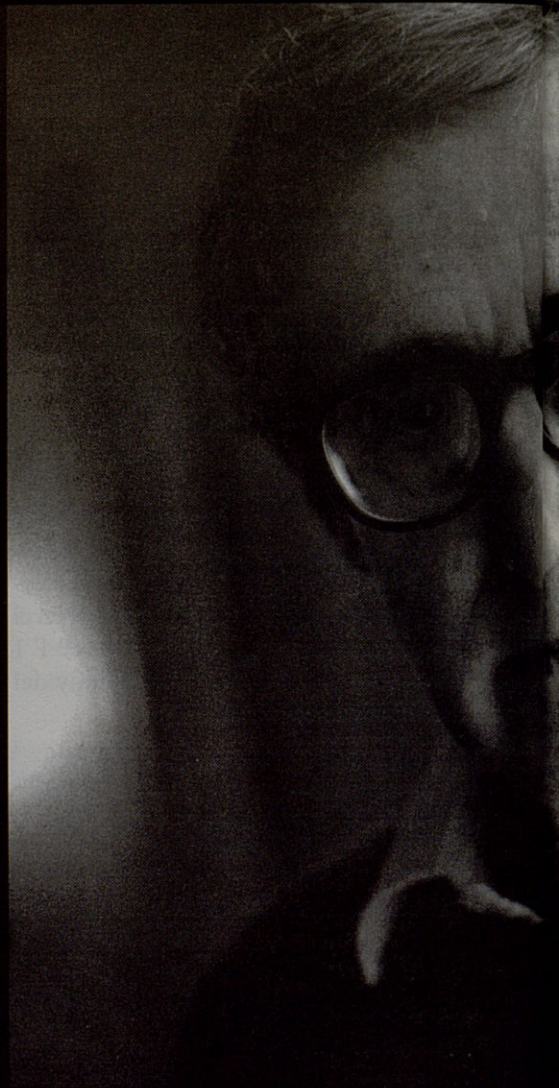
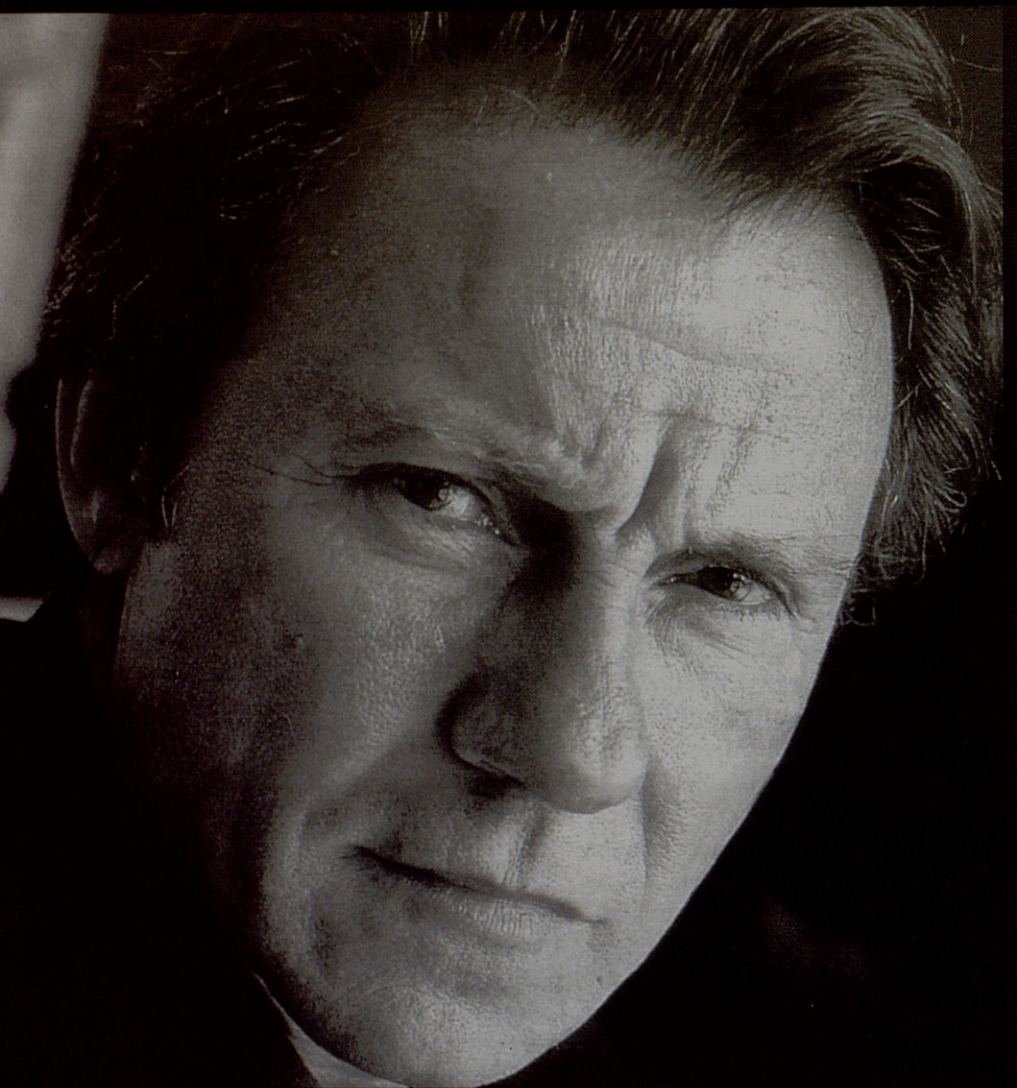
MATÍAS VALLÉS

Repassar les pel·lícules contemplades al llarg de l'any passat seria una teràpia suficient per no tornar al cine. El 2000 va ser un any pobre, fins i tot per als nivells habituals de Hollywood. No tan sols faltaren obres mestres, sinó que també

faltaren productes entretinguts que ens aïllassin durant dues hores del món exterior. Per això mateix, la llista que aquí us oferim no recull gaire pel·lícules rodades a Iran, ni la darrera joia de la cinematografia vietnamita. Ha estat difícil ar-

ribar a deu, però, sense cap prelatió, aquí teniu els títols en què quasi no badallàrem.

El dilema. Aquesta és la gran pel·lícula de Russell Crowe, tot i que ha assolit la celebritat gràcies a

Gladiator i, sobretot, per haver conquistat Meg Ryan –un triomf superior a qualsevol carrera cinematogràfica. Envel·lit i engreixat per interpretar el químic Jeffrey Wigand, desplega tota l'ambigüitat d'una persona normal que adquireix el compromís èpic d'enfrontar-se a les grans tabaqueres. Tenir d'interlocutor Al Pacino suposa una ajuda important. La pel·lícula de Michael Mann, que narra l'inici de l'enfonsament de l'im-

peri de nicotina, adquireix els rivets d'un magnífic i educatiu documental. En el futur, s'utilitzarà com a exemple del mosaic de relacions entre l'opinió pública, els mitjans de comunicació i el gran capital en la clausura d'un mil·lenni.

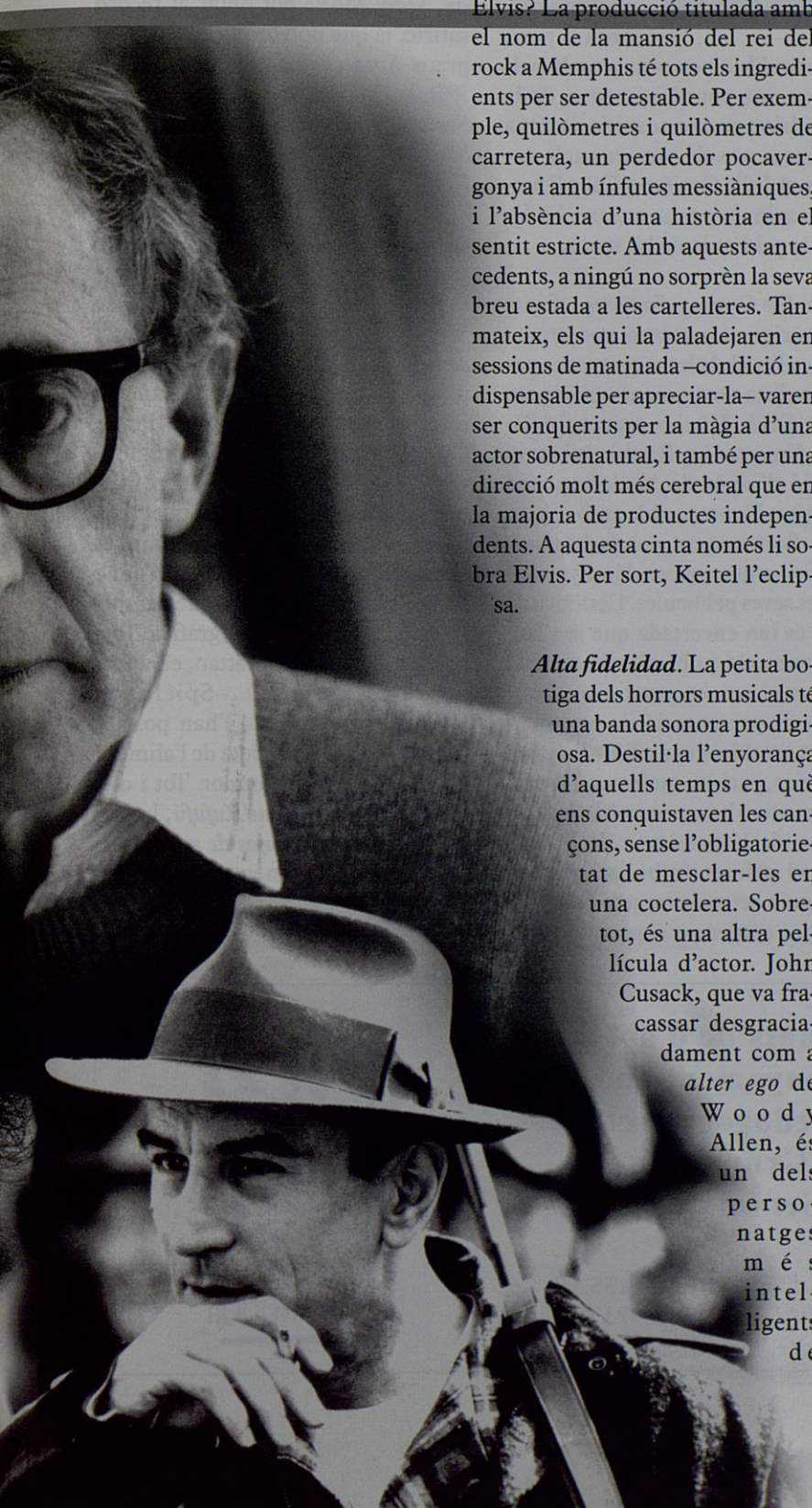
Graceland. La conclusió de la pel·lícula apunta al fet que Harvey Keitel és més gran que Elvis, per tant, per què s'entesta a dir que és Elvis? La producció titulada amb el nom de la mansió del rei del rock a Memphis té tots els ingredients per ser detestable. Per exemple, quilòmetres i quilòmetres de carretera, un perdedor pocavergonya i amb ínfules messiàniques, i l'absència d'una història en el sentit estricte. Amb aquests antecedents, a ningú no sorprèn la seva breu estada a les cartelleres. Tanmateix, els qui la paladejaren en sessions de matinada –condició indispensable per apreciar-la– varen ser conquerits per la màgia d'una actor sobrenatural, i també per una direcció molt més cerebral que en la majoria de productes independents. A aquesta cinta només li sobra Elvis. Per sort, Keitel l'eclipsa.

Alta fidelidad. La petita botiga dels horrors musicals té una banda sonora prodigiosa. Destil·la l'enyorança d'aquells temps en què ens conquistaven les cançons, sense l'obligatorietat de mesclar-les en una coctelera. Sobretot, és una altra pel·lícula d'actor. John Cusack, que va fracassar desgraciadament com a alter ego de Woody Allen, és un dels personatges més intel·ligents de

Hollywood. Ni tan sols ha accedit a prostituir-se, i el seu paper a *The grifters* li garanteix un lloc en el record. Basada en la novel·la de Nick Hornby, *High Fidelity*, és aquest un producte estrany, una pel·lícula per a éssers humans. Ens afecten perquè els sentim pròxims, i ens emocionem perquè han estat envaïts per la més elemental de les passions, l'amor. Aquesta pel·lícula no tindrà la sort del vinil que protegeix. Hi guanyarà amb el temps.

El fin del romance. Com a bon novel·lista, Graham Greene va escriure *The end of the affair* saquejant la seva experiència personal. Va ser amant durant anys d'una important dama britànica, fins i tot amb el coneixement d'un marit que preferia compartir-la que no perdre-la. Amb el rerefons de la Segona Guerra Mundial i un pressupost limitat, aquesta pel·lícula no va impressionar gairebé ningú, motiu més que sobrat per incloure-la en la nostra llista. Vessa sensibilitat i compta amb els millors diàlegs que s'han escoltat en molt de temps a través d'una pantalla. La degradació de la nostra condició d'espectadors ha arribat a l'extrem que ja no apreciam la paraula dita –ni tan sols al teatre. Ralph Fiennes és una imatge honrada del novel·lista, i Julianne Moore llueix una bellesa sense contemplacions.

Ghost dog. Un cant sanguinolent i desesperat a virtuts periclitades, la soledat i la fidelitat. En principi, no hi havia cap necessitat de lliurar a la pantalla una nova versió de *Samurai* interpretat en el seu dia per Alain Delon. La proposta de Forest Whitaker per interpretar aquest assassí pel seu compte mou a l'estupefacció. Però Jim Jarmusch va encertar en tots els termes de les seves propostes, inclosa una banda sonora més important que no qualsevol concepte escenogràfic. El resultat és una cinta nostàlgica de les grans tragèdies mafioses, amb padrins de tercera categoria, una reivindicació a l'honestetat entre criminals –a l'altura de

Tendèn cinema

Payback, gran creació de Mel Gibson injustament postergada— i un desenllaç tan inevitable com sincer. Resultat? Un fracàs en taquilla.

Los padres de ella. Per què no? Roach ha aconseguit uns gags mil·limètrics,

a un premi de l'Acadèmia (ara sabem que la seva pel·lícula no ha estat nominada a l'Oscar), i l'escassa simpatia que desperta Garci, no ha de fer-nos oblidar que es tracta d'un artesà acreditat. Molt per damunt d'Almodóvar, a qui l'etiqueta de geni serveix com a antídote contra les seves carències tècniques. L'aposta pel blanc i negre resulta arriscada, però

Ghost dog és un cant sanguinolent a la soledat i la fidelitat.

sense menysprear la profusió de foc o de sang quan són necessaris per disparar una riallada. No ens ha d'estranyar que Robert de Niro s'avingués a interpretar-la i a avalar-la amb les seva Tribeca Productions. Per a l'actor italoamericà es tracta de la prolongació natural d'*Una terapia peligrosa*, tot i que en aquesta quasiseqüela treballi des de l'altre costat de la llei. Tanmateix, en el caos progressiu en què es converteix la pel·lícula hi ha un triomfador únic: Ben Stiller. També repeteix el seu paper d'*Algo pasa con Mary*, però aquí se li exigeix una profunditat superior i la brinda sense fissures. Ara que una cadena privada estrena una imitació del famós programa satíric *Saturday night live*, l'actor jueu forjat en l'original nord-americà demostra que el llistó és molt alt.

You're the one. Garci ho ha posat fàcil als nord-americans, des del títol amb ressonàncies de Cole Porter fins a l'evocació emocionada d'un *Night and day* que va comptar en el repartiment amb Cary Grant i Ginger Rogers. Però, l'embotellat amb vista

imprescindible per convertir la pel·lícula en una postal immensa, de la qual podrien nodrir-se mitja dotzena d'empreses per als seus anuncis nadalencs. A Julia Gutiérrez Caba li basten uns minuts per arrencar a Lydia Bosch la pel·lícula de les mans.

Snatch. Els *Cerdos y diamantes* afegits al títol original pareixen una broma pesada, a l'estil de les escampades per aquesta cinta sensacional que supera *Lock & Stock*. L'única prevenció davant el director Guy Ritchie és la seva condició d'espòs de Madonna, una proximitat incompatible amb el geni artístic. Sortosament, per ara ha aconseguit evitar que aquesta Marilyn trash taqui les seves pel·lícules. L'estètica de *Snatch* és tan encertada que ja s'han rodats anuncis publicitaris en què s'utilitza el seu encertat i accelerat mètode de presentació de personatges. Les semblances amb *Pulp fiction* són òbvies, però no molestes, i ja voldria Tarantino haver-se trobat amb un monstre de la presència de Vinnie Jones, el primer futbolista que va aconseguir veure la targeta vermella abans que començàs el partit.

Scary Movie. Els adeptes al gènere acudíem amb certa prevenció a aquest pastitx. Tanmateix, la seva estratègia de riallada contínua reuneix acudits amb molta més densitat de la que pressuposam en una pel·lícula de crispetes per a adolescents. A causa d'aquesta envergadura, en la sessió a la qual vaig assistir varen quedar sense resposta els trams més esgavellats. Però també per això ha ingressat en aquesta llista, en lloc de la versió allargada de *South Park*. D'altra banda, *Scary Movie* pot optar al rècord satíric, ja que polvoritza en diversos graus *Sospechosos habituales*, *Blair Witch Project*, *American Beauty*, *Scream*, *Scream 2*, *Scream 3*, *Sé lo que hiciste el último verano*, *Aún sé lo que hiciste el último verano* i *Matrix*.

Granujas de medio pelo. Jur que he vist llistes de pel·lícules preferides que inclouen com a gran pel·lícula de Woody Allen del 2000 *Acordes i desacuerdos*, un pífia de tan enormes dimensions que malgasta fins i tot una interpretació genial de Sean Penn. Cal dir que en la mateixa llista figurava *Cecil B. Demente*, un producte frustrat de John Walters, per la qual cosa hem de suposar que la majoria d'aquestes valoracions es fan d'oïda. Millor així, atesa la vista que demostren els crítics cinematogràfics. Tornant al jueu de Manhattan, el al·lots de Dreamworks —Spielberg, Katzenberg i Geffen— l'han posat a ratlla. L'han posat a dieta de l'aliment que millor paeix, l'humor. Tot i que begui de *I soliti ignoti/Rufufú*, la primera part de *Granujas de medio pelo* figura entre els moments estel·lars del còmic.

erco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

Rodtxenko, la veu estètica de la Revolució

CRISTINA ROS

Fins al 15 d'abril, el Museu d'Art Espanyol Contemporani, Fundació Joan March, de Palma, acull la primera mostra a Espanya del gran avantguardista i constructivista Alexandr Rodtxenko (Sant Petersburg 1891-Moscú 1956). No és una gran mostra d'aquest artista: les dimensions de l'espai on s'exhibeix i, sobretot, la immensitat de la producció d'un

home absolutament polifacètic fan que la seva obra sigui pràcticament inabastable. A Palma ha arribat una selecció dels treballs de Rodtxenko directament relacionats amb la geometria. Ja està bé, perquè aquesta petita mostra pot ser suficient per despertar la curiositat sobre un artista que, segons alguns experts, va dur a terme la fusió més efectiva entre l'art i la societat en els temps de l'avantguarda russa, i fou un dels grans precursors i profetes de la modernitat.

En una sala de dimensions reduïdes i per mitjà d'una sola temàtica, entre les múltiples que investiga l'artista,

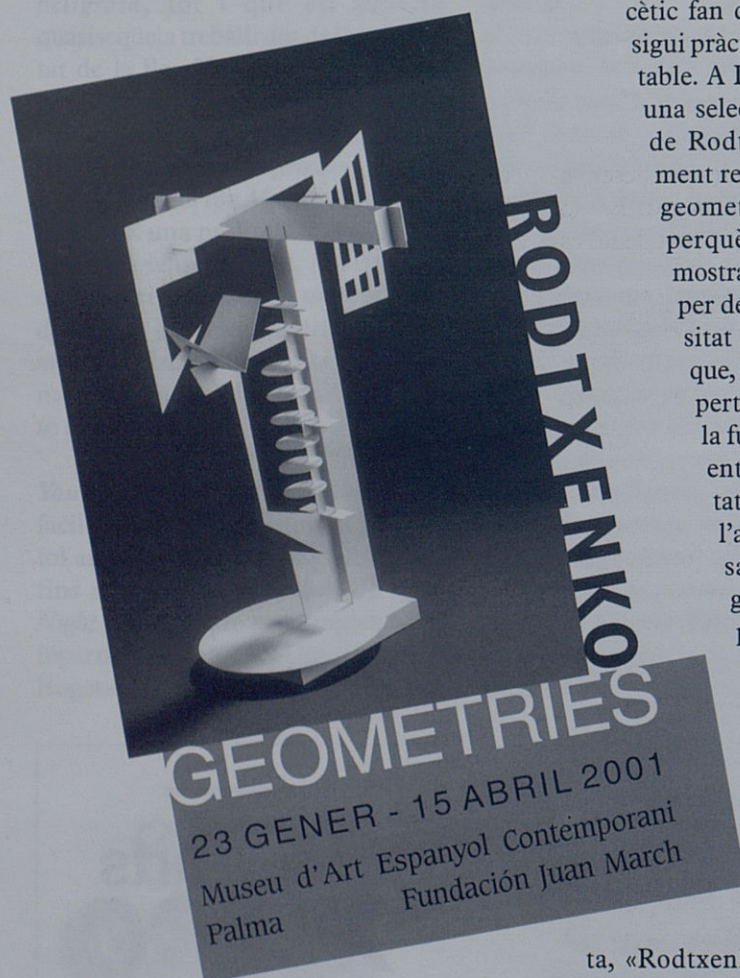
«Rodtxenko, geometries» ens dona les pistes justes sobre la inquietud que sempre va cultivar aquest home. Es podria dir que els olis, les pintures i els dibuixos damunt paper, les escultures i les fo-

tografies que s'hi troben no són ben bé obres en si mateixes (que evidentment ho són), sinó que fan part d'un projecte d'obra total, que és allò en el que veritablement creia Rodtxenko: l'obra com a corpus creatiu, i la creació com a factor fonamental de la renovació cultural i de la transformació de la societat.

D'aquí que experimentà en tots els àmbits de la creació: pintura, escultura, fotografia, cinema, teatre, il·lustració, publicitat, tipografia, il·luminació, ceràmica i disseny arquitectònic, de mobiliari o tèxtil. I raonava totes aquestes experiències, i n'escrivia la teories. Demanava estimació per a la fotografia, exigia fotobiblioteques, grans exposicions de fotografia, llibres dedicats a aquest llenguatge, la immediatesa i les possibilitats del qual el duïen a defensar-lo com a art del present i del futur. A més, per a Rodtxenko, la fotografia era socialisme instantani, per les condicions que tenia com a llenguatge econòmic, ràpid, real i susceptible de ser copiat i reproduït indefinidament.

De Rodtxenko és la coneguda frase: «Treballar per a la vida, i no per als palaus, les esglésies, cementiris i museus. Treballar entre tots, per a tots i amb tots. Res no és etern, tot és temporal.» Estava convençut que l'art podia contribuir a crear un món millor, compartia la ideologia de la Revolució i va posar la seva veu estètica i les seves idees revolucionàries al servei del nou Estat.

També s'ha de dir que l'Estat va posar totes les eines al seu abast perquè artistes com Rodtxenko poguessin desenvolupar el seu treball. En aquest sentit, l'historiador

Tendències art

nord-americà

Robert Hughes (australià de naixement, prestigiós crític d'art de la revista *Time*), en contar que Rodtxenko compartia un taller publicitari amb el poeta Maiakovsky, en el logotip del qual es podia llegir «Constructors d'anuncis, Maiakovsky-Rodtxenko», afirmi: «Que dos homes així, líders en les respectives arts, poguessin treballar junts en publicitat per als productes de l'Estat, mentre que T. S. Eliot es turmentava perquè havia de treballar en un banc, diu molt de l'esperit constructivista. L'objectiu era desenvolupar al màxim tots els mitjans per dirigir-se als companys, no barallar-se pels jocs en l'escala jeràrquica de les arts.»

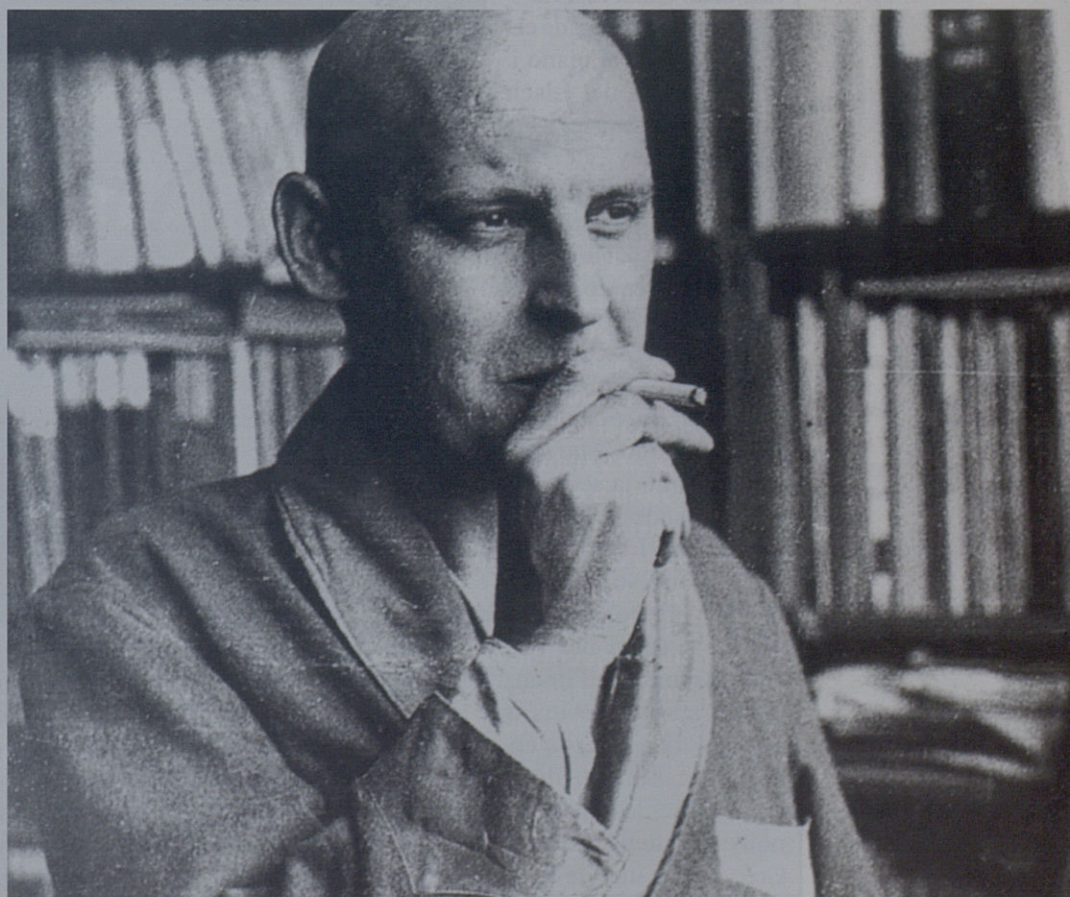
Però allò que havia començat un govern s'ho va carregar el següent, i la revolució cultural que havien desenvolupat artistes com Malevitx, Popova, Tatlin, Exter, Pevsner, Lissitzky o Rodtxenko, entre d'altres, va ser massa breu com per deixar-se notar en aquella societat que ells s'havien proposat transformar. Per a Stalin, els constructivistes eren uns burgesos i part d'una elit que havia combatre. Així que la major part dels projectes es quedaren en aquesta condició indefinida que té tot projecte o foren destruïts.

La major part de les obres de Rodtxenko que ara s'exposen a la Fundació Joan March són projec-

tes. Petits dibuixos per a grans escultures, estudis, maquetes i petites peces preparades per desenvolupar-les posteriorment. Es pot veure com la major part de les es-

cultures han estat reconstruïdes recentment, seguint els projectes d'unes peces que es consideren desaparegudes o se saben destruïdes.

En tot cas, entre els olis, les pintures damunt paper, les escultures i les fotografies trobam aquella visió absolutament progressista de l'art i el gran compromís social que va significar, no tan sols l'obra de Rodtxenko, sinó tot el moviment constructivista rus.

Tendències

llibres

BIEL MESQUIDA

Duets magnífics amb Joan Pons

Quin guster he passat d'anar a passejar amb el lector de compactes i aquest disc *Cançons i amics* (Produccions Blau & DiscMedi) del baríton menorquí **Joan Pons**! Sempre m'han agradat el duets de cantants perquè em fa la sensació que les dues veus juguen, es toquen, dansen, s'allunyen, es contrapunten en uns moviments tan lleugers com seductors. En aquest disc la selecció dels temes agafa un ramell de cançons que provenen de l'agre de la terra d'arreu dels Països Catalans i que formen part d'aquest imaginari popular que serveix per adormir un nadó, celebrar l'alegria de l'enamorament, sentir el dolor d'una mort de l'al·lota, ballar els durs treballs del camp, recordar fetes històriques, etc. I també hi ha cançons actuals que a poc a poc s'han conver-

tit en clàssiques: em referesc especialment a *Amor Particular* de **Lluís Llach** i *Cançó de les il·lusions* de **Biel Majoral**. Quan escoltava per primera vegada el **Manel Camp** al piano i la veu tendra del Llach que envestia aquest himne a l'amor més secret i més fort («Com t'ho podria dir / perquè em fos senzill i et fos veritat / que sovint em sé a prop teu, si canto, / que sovint et sé a prop meu, si escoltes, / i penso que mai no he gosat ni dir-t'ho / que em caldria agrair-te tant temps que fa que t'estimo.») no sabia com el Pons amb la seves coloracions gruixades i fondes podria avenir-s'hi. I com un huracà el Pons ha envestit amb un «T'estimo, sí, potser amb timidesa, potser sense saber-ne» i he quedat cervelltrementant d'intensitats amb els clars i els obscurs que la veu atronadora convertia en harmònics amorosíssims d'un altre individu: de l'Altre, de l'Amat. L'himne a l'amor llachià s'ha encès de noves sonoritats, de nous sentiments, de noves vides de l'Amic i l'Amat. Crec que és una de les conjuncions més reeixides

que he sentit mai. Na **Maria del Mar Bonet** ataca tota sola les dues primeres estrofes d'aquesta cançó tradicional de Menorca, *Romanç de na Roseta*, i amb la seva elegància antropològica ens va cantant l'agonia d'aquesta Roseta i quan comença l'acompanyament musical les veus de la Capella Davídica de la Catedral de Menorca —una altra de les troballes d'aquest doble compacte— apareixen com un ciclorama i després el Pons es fa present com si fos un glosador de poble entonant la narració d'aquella desgràcia. I a continuació la Bonet i ell conjunten la narració per oferir-nos un final gloriós. En **Biel Majoral** apareix entotsolat i amb una veu terrosa i

trista quan diu aquella primera estrofa acollonant: «I la nostra poca terra / ja fa temps que està venal / això a tots mos fa mal / i sempre se'n riuen d'ella / aai! com hem de tenir cantera.» Aquí comencen els magnífics arranjaments de Manel Camp i arriba la veu del Pons que canta el meitat crit i meitat lament com un lúcid però optimista home que intenta encoratjar l'altre: «I com és que et sents vençut / i no escoltes el teu cor, / si perds tot aquest tresor / ets tu qui l'haurà perdut.» I el final de les dues veus dialogant i confonent-se és apoteòsic i carregat d'uns aires potents d'epifanies. Un disc ple de sorpreses i de felicitats entre les quals

vull destacar les *Muntanyes regalades* cantades amb **Josep Carres**

i *La ciutat de Nàpols* i *La calma del mar* en què el Pons i la **Nina** ens converteixen aires tradicionals en pura joia. No perdrem el cantet amb veus com aquestes magníficament acompanyades per l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya dirigida per **Antoni Ros Marbà**.

Un llibre que cal tenir com a obra indispensable de la biblioteca íntima és *La Divina Comèdia* de **Dante Alighieri** en la traducció i els comentaris de **Josep Maria Sagarra** que en edició bilingüe ha publicat Quaderns Crema. Aquesta traducció va ser la primera que vaig llegir en una edició de l'Editorial Alpha que vaig comprar l'any 1965 a La Casa del llibre de Barcelona. L'edició de Quaderns Crema reproduceix aquella respectant el text original pel que fa al lèxic, la morfologia i la sintaxi. S'ha intervingut solament en la grafia a favor de les normes ortogràfiques actuals i en la puntuació, que avui es tendeix a fer en benefici de la sintaxi. Finalment, s'ha retrocedit en algunes correccions fetes per editors recents que anaven a favor de la normativa, però malmetien la mètrica. I ja no cal dir-ho, s'han fet desaparèixer les errates. El text italià que acompanya l'estupenda edició és el mateix que va fer servir Sagarra i que li va ser ofert pel Govern italià. No és necessari que et canti les excel·lències d'aquest clàssic del qual, felicitment, fa uns mesos va sortir la traducció més narrativa de **Josep Francesc Mira**, que ha estat una bona introducció per a aquesta i que permet veure les solucions diferents que dos bons autors contemporanis han donat a un text clàssic. Són una font de gust aquests tercets encadenats dantians fets fa set-cents anys per un dels més alts poetes de tots els temps.

For more information, call the
Sedgwick County Zoo 942-2213
(located in the historic downtown area)

Can Sion, el paradís del pescador

Andreu López Schmid és el propietari de Can Sion, una moderna botiga d'ormejos de pesca esportiva i submarina. El pescador, tant l'aficionat com el que es dedica a la competició, pot trobar-hi tot el que necessita i més. Tot el local fa olor de mar, metafòricament parlant. El despatx de l'amo simula una cabina de vaixell i els diplomes i les fotografies penjats a les seves parets de fusta constaten la passió d'Andreu López. Ara una foto amb el batle de Palma quan li entrega el diploma acreditatiu com a campió del món d'embarcació de l'any 1995 i a l'altra paret un retrat a l'estil Hemingway: Andreu López amb una enorme tonyina pescada en aigües mallorquines. Avui dia el món de la pesca té una dimensió que als profans ens costa d'imaginar. Hi ha canyes digitals i els materials són cada vegada més sofisticats d'acord amb el tipus de pesca que es vol practicar. A més, els mallorquins no tan sols pesquen a les Balears. Quan feim l'entrevista a Andreu López, un client compra material per marxar a Cuba. Això és el present, però, i el passat de Can Sion? La botiga fou fundada l'any 1878 pel padrí de l'actual propietari, el fill del qual també treballa en el negoci i dur camí de convertir-se en la quarta generació a la botiga.

Antigament, la botiga estava situada en el número 12 de la plaça del Banc de l'Oli i era un centre columbòfil. Però, el dilluns, els integrants del club anaven a pescar i començaren a demanar al padrí que vengués ormejos. Per això el negoci va començar a evolucionar i l'any 1910 es va presentar amb un estand a l'exposició que es va fer a la Llotja sota la llegenda de «Can Sion, enseres y artefactos de pesca».

La història de les canyes demostra el gran desenvolupament de la pesca en els darrers 15 anys. Abans s'amidava a pams i eren fabricades amb bambú, les anelles es feien de fibra de vidre, el fil era de cànem (el de l'ham era de pèl de cuca) i es pescava amb suro o volantí. Avui tot ha canviat i Can Sion és una de les poques botigues especialitzades en materials de pesca que hi ha a Palma.

Li demanam com va el negoci i Andreu López diu: «No ens en podem queixar, però hi ha un acudit mallorquí que es pot aplicar a la nostra feina: carrer banyat, calaix eixut.»

Can Sion · Plaça del Banc de l'Oli, 7 · 07002 · Palma
Tel. 971 723 921 · Fax: 971 720 963

Forn des Teatre, un emblema modernista

La seva façana modernista de color verd ha servit de fons a catàlegs de moda i a pel·lícules alemanyes. La seva fotogènia i la saborosa rebosteria han fet que el Forn des Teatre aparegui a les guies turístiques de tot el món.

Fundat l'any 1916, fa quasi 70 anys que el forn pertany a la família de Vicent Alemany. Fou obert per un avantpassat, però ningú no recorda qui va ser el primer propietari d'aquest forn clàssic de Palma. Jerònia Alemany, la filla de Vicent, és la qui porta el negoci i despatxa a un públic, sobretot estranger, que compra ensaïmades per portar-les al seu país d'origen. Hi hagué un temps en el qual el forn exportava el producte més típic de les Balears, i ho feia a través de Transports Pons. Desaparegut aquest negoci, no s'han tornat a enviar ensaïmades fora de l'illa.

Tot i que les ensaïmades són el producte estrella, aquests pastissers imprimeixen la marca de la casa en un deliciós i original púding de fruites, que és la seva especialitat, encara que també venen panades, cocarrois i altres *delicatessen* mallorquines.

Jerònia Alemany es queixa que el negoci va malament i no pot assegurar que una altra generació familiar continuï treballant al forn. «Avui dia, els clients compren més als supermercats o als hipermercats que no a les pastisseries, i això fa que molts de forns tanquin», explica.

Plaça de Weyler, 9 · 07001 Palma · Tel. 971 715 254

Admiració per la cultura

! Foment i estímulo del coneixement i divulgació de l'edició de les produccions literària, teatral, historicosocial i científica

! Convenis amb els sectors
! Suport genèric a la producció editorial i fonogràfica en català

Centre Cultural de la Misericòrdia:

*Publicacions i Difusió Cultural
Centre Coordinador de Biblioteques
Biblioteca de Cultura Artesana
Biblioteca Lluís Alemany*

Consell de Mallorca
Departament de Cultura i Joventut

*Ara és més
que mai*

donem
la nostra

llengua al futur

*fa més de set segles
una veu pròpia ens fa únics al món
hem fet avançar el català
de l'edat mitjana al segle XXI
generació rere generació
què ens pot aturar, ara?
avui, com ahir, per demà
donem la nostra llengua al futur*

Any Europeu de les Llengües 2001

**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**

Conselleria d'Educació i Cultura

Quatre illes
un país
cap frontera